

ZAKON

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ENERGETICI

Član 1.

U Zakonu o energetici („Službeni glasnik RS” , br. 145/14, 95/18- dr. zakon, 40/21, 35/23 – dr. zakon i 62/23) u članu 1. stav 1. posle reči: „novih energetske objekata,” dodaju se reči: „osnove razvoja nuklearne energije,”.

Član 2.

Član 2. menja se i glasi:

„Član 2.

„Pojedini izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) *agregiranje* podrazumeva objedinjavanje potrošnje i/ili proizvodnje električne energije većeg broja korisnika sistema radi kupovine, prodaje ili aukcija na tržištima električne energije;

2) *agregator* je pravno ili fizičko lice koji se bavi agregiranjem;

3) *aktivni kupac* je krajnji kupac ili grupa krajnjih kupaca koji zajednički deluju, koji koristi ili skladišti električnu energiju proizvedenu u okviru svojih objekata smeštenih u okviru određenih granica ili koji samostalno prodaje proizvedenu električnu energiju ili učestvuje u uslugama fleksibilnosti ili merama energetske efikasnosti, pri čemu ove aktivnosti ne predstavljaju njegovu osnovnu komercijalnu ili profesionalnu delatnost;

4) *Agencija za saradnju energetskih regulatora* (u daljem tekstu: ACER) je telo za saradnju energetskih regulatora na nivou Evropske Unije;

5) *bazno ulje* je osnovno ulje mineralnog, sintetičkog ili biljnog porekla koje se koristi za proizvodnju maziva i u industrijske svrhe;

6) *balansiranje* podrazumeva sve radnje i procese, u svim vremenskim okvirima, kroz koje operator prenosnog sistema obezbeđuje, u kontinuitetu, održavanje frekvencije sistema u okviru unapred definisanog opsega stabilnosti i usklađenost sa količinom rezervi neophodnih u pogledu zahtevanog kvaliteta;

7) *balansna energija* je energija koju koristi operator prenosnog sistema za sprovođenje balansiranja;

8) *balansna odgovornost na tržištu električne energije* je obaveza učesnika na tržištu da uravnoteže proizvodnju, potrošnju i ugovorenu kupovinu i prodaju električne energije u periodu za koji se utvrđuje balansno odstupanje i preuzmu finansijsku odgovornost za odstupanja;

9) *balansno odgovorna strana* je učesnik na tržištu koji je odgovoran za odstupanje svoje balansne grupe na tržištu električne energije;

10) *balansna odgovornost na tržištu prirodnog gasa* je obaveza učesnika na tržištu da uravnoteže količinu prirodnog gasa na ulazu u sistem i izlazu iz sistema u periodu za koji se utvrđuje balansno odstupanje i preuzmu finansijsku odgovornost za odstupanja;

11) *balansni kapacitet* je kapacitet koji pružalac usluge balansiranja učini raspoloživim operatoru prenosnog kapaciteta i za koji se obaveže da će ponuditi odgovarajući obim balansne energije operatoru prenosnog sistema tokom trajanja ugovora;

12) *bezbednost rada sistema* podrazumeva održavanje i upotrebu sistema na način kojim se ne ugrožavaju život i zdravlje ljudi i materijalna dobra;

13) *biogoriva* su tečna goriva za saobraćaj, proizvedena iz biomase;

14) *biomasa* je biorazgradivi deo proizvoda, otpada i ostataka biološkog porekla iz poljoprivrede (uključujući biljne i životinjske materije), šumarstva i povezanih industrija, uključujući ribarstvo i akvakulturu, kao i biorazgradivi deo otpada, uključujući industrijski i komunalni otpad biološkog porekla, u skladu sa propisima kojima se uređuje upravljanje otpadom;

15) *biometan* je gasovito gorivo dobijeno preradom, odnosno prečišćavanjem biogasa, koje se koristi za saobraćaj i za druge energetske svrhe;

16) *biotečnost* je tečno gorivo proizvedeno iz biomase, koje se koristi u energetske svrhe, osim za saobraćaj, uključujući proizvodnju električne energije i energije za grejanje i hlađenje;

17) *bruto finalna potrošnja energije* je ukupna finalna energija potrošena za energetske svrhe u industriji, transportu, domaćinstvima, javnim i komercijalnim delatnostima, poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu, uključujući sopstvenu potrošnju električne i toplotne energije u sektoru proizvodnje električne i toplotne energije i gubitke u prenosu i distribuciji električne i toplotne energije;

18) *vertikalno integrisano preduzeće* je energetski subjekt ili grupa energetskih subjekata gde isto lice ima pravo, direktno ili indirektno da sprovodi kontrolu i gde energetski subjekt ili grupa pored jedne od sledećih delatnosti: prenos električne energije i upravljanje prenosnim sistemom ili transport prirodnog gasa i upravljanje transportnim sistemom, distribucija električne energije i upravljanje distributivnim sistemom, distribucija i upravljanje distributivnim sistemom za prirodni gas, skladištenje i upravljanje skladištem prirodnog gasa obavlja i najmanje jednu od sledećih delatnosti: proizvodnju električne energije ili prirodnog gasa, snabdevanje električnom energijom ili prirodnim gasom ili javno snabdevanje prirodnim gasom;

19) *vrednost neisporučene električne energije* je procena najviše cene električne energije izražene u EUR/MWh koju su kupci spremni da plate kako bi izbegli prekid u snabdevanju;

20) *garantovani snabdevač* je snabdevač koji obezbeđuje javnu uslugu garantovanog snabdevanja;

21) *garantovano snabdevanje* je javna usluga kojom se osigurava pravo domaćinstava i malih kupaca na snabdevanje električnom energijom propisanih karakteristika na teritoriji Republike Srbije po razumnim, jasno uporedivim, transparentnim i nediskriminatornim cenama;

22) *derivati električne energije* su finasijski instrumenti kojima se učesnici na tržištu osiguravaju od naglih promena cena električne energije na tržištu, kada se takav instrument odnosi na električnu energiju;

23) *derivati nafte* su bezolovni motorni benzini, avionski benzini, mlazna goriva, gasna ulja, ulja za loženje, brodska goriva, tečni naftni gas i drugo;

24) *direktni gasovod* je cevovod koji povezuje proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa sa objektom izolovanog kupca i nije deo transportnog, odnosno distributivnog sistema;

25) *direktni vod* je elektroenergetski vod koji ili povezuje izolovano mesto proizvodnje sa izolovanim kupcem ili povezuje objekat proizvođača električne energije sa snabdevačem koji direktno snabdeva sopstvene prostorije, zavisna privredna društva i krajnje kupce;

26) *distribucija električne energije* je prenos električne energije preko distributivnog sistema radi isporuke električne energije krajnjim kupcima, a ne obuhvata snabdevanje električnom energijom;

27) *distribuirana proizvodnja* su objekti za proizvodnju električne energije priključeni na distributivni sistem;

28) *distribucija prirodnog gasa* je prenošenje prirodnog gasa preko distributivnog sistema radi isporuke prirodnog gasa krajnjim kupcima, odnosno drugom distributivnom sistemu, a ne obuhvata snabdevanje prirodnim gasom;

29) *distribucija toplotne energije* je prenošenje toplotne energije za daljinsko grejanje i/ili daljinsko hlađenje za više objekata ili industrijsku upotrebu pomoću pare, tople vode ili rashladnog fluida kroz distributivne sisteme;

30) *dovodni gasovod* je cevovod koji povezuje postrojenja za proizvodnju nafte ili prirodnog gasa sa objektima za preradu prirodnog gasa;

31) *država članica* je teritorija države Evropske unije u skladu sa članom 27. Ugovora o osnivanju Energetske zajednice;

32) *elektroenergetska kriza* je postojeća ili neposredna situacija u kojoj postoji značajna nestašica električne energije, određena propisima i planovima kojim se uređuje spremnost za rizike u elektroenergetskom sektoru, ili nemogućnost isporuke električne energije kupcima;

33) *energenti* su ugalj, prirodni gas, nafta, derivati nafte, uljni škriljci, obnovljivi i drugi izvori energije;

34) *energetska efikasnost* je odnos između ostvarenog rezultata, u uslugama, dobrima ili energiji i za to utrošene energije;

35) *energetska zajednica građana* je pravno lice osnovano na dobrovoljnom i otvorenom učešću i koja je pod stvarnom kontrolom članova zajednice, koji mogu biti fizička lica, jedinice lokalne samouprave, ili mala preduzeća, čiji je cilj obezbeđivanje ekonomskih, ekoloških ili socijalnih koristi svojim članovima ili akcionarima ili lokalnim zajednicama u kojima posluje, a ne ostvarivanje finansijske dobiti, i koja može učestvovati u proizvodnji električne energije, uključujući i onu iz obnovljivih izvora, snabdevanju, potrošnji, agregaciji, pružanju usluge skladištenja električne energije, energetske efikasnosti ili punjenja električnih vozila ili pružanja drugih usluga svojim članovima;

36) *energetski sistem* je elektroenergetski sistem, sistem prirodnog gasa, nafte ili derivata nafte i sistem daljinskog grejanja i hlađenja, koji se sastoji od energetske objekata međusobno povezanih tako da čine jedinstven tehničko-tehnološki sistem;

37) *energetski subjekt* je pravno lice, odnosno preduzetnik, koje obavlja jednu ili više energetske delatnosti iz člana 16. ovog zakona;

38) *energetski ugroženi kupac* je domaćinstvo koje zbog socijalnog statusa ili zdravstvenog stanja, u skladu sa ovim zakonom, ima pravo na snabdevanje pod posebnim uslovima;

39) *energija iz obnovljivih izvora* je energija iz obnovljivih nefosilnih izvora, odnosno hidroenergija, biomasa, energija vetra, solarna (toplotna i fotonaponska),

biogas, deponijski gas, gas iz postrojenja za preradu kanalizacionih voda, geotermalna energija i dr.;

40) *energija* je električna energija i toplotna energija;

41) *zagušenje* je situacija u kojoj se ne može udovoljiti svim zahtevima učesnika na tržištu za trgovinu između zona trgovanja, jer bi znatno uticali na fizičke tokove na elementima mreže koji ne mogu prihvatiti te tokove;

42) *zajednički priključak* je priključak preko koga se priključuju dva ili više objekata;

43) *zona trgovanja* je najveće geografsko područje unutar koga učesnici na tržištu mogu razmenjivati energiju bez raspodele prenosnog kapaciteta;

44) *interkonektivni vod* je vod koji povezuje dve kontrolne oblasti ili zone trgovanja;

45) *interoperabilnost* u kontekstu naprednih brojila je sposobnost dve ili više energetske ili komunikacione mreže, sistema, uređaja, aplikacija ili komponenti da međusobno sarađuju radi razmene i korišćenja informacija u cilju obavljanja potrebnih funkcija;

46) *interkonektor* je elektroenergetski vod, gasovod, naftovod, odnosno produktovod koji prelazi granicu između država radi povezivanja njihovih sistema, kao i oprema koja se koristi za povezivanje energetske sistema;

47) *informacija o obračunu* je informacija prikazana na računu krajnjeg kupca električne energije, osim zahteva za plaćanje;

48) *isporuka* je fizička predaja energije, odnosno energenta iz objekta energetske subjekta ili proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa u objekat drugog energetske subjekta ili krajnjeg kupca;

49) *isporuka električne energije* je fizička predaja električne energije u mrežu ili njeno preuzimanje iz mreže;

50) *istovremena elektroenergetska kriza* je elektroenergetska kriza koja u isto vreme utiče na više od jedne države;

51) *javni snabdevač prirodnim gasom* je energetske subjekt koji obavlja energetske delatnost javnog snabdevanja prirodnim gasom;

52) *javno snabdevanje prirodnim gasom* je prodaja prirodnog gasa domaćinstvima i malim kupcima po regulisanim cenama;

53) *konvencionalno brojilo* je analogno ili elektronsko brojilo bez mogućnosti prenosa i primanja podataka;

54) *kontrola energetske subjekta* podrazumeva pravo ili mogućnost jednog lica da samostalno ili sa drugim licima koja sa njim zajednički deluju, vrši odlučujući uticaj na poslovanje drugog lica putem a) učešća u osnovnom kapitalu ili prava korišćenja celokupne ili dela imovine, b) ugovora ili prava na imenovanje većine direktora, odnosno članova nadzornog odbora ili glasanje i odluke tih organa;

55) *kontrolna oblast* je usaglašen deo međusobno povezanog sistema, kojim upravlja jedan operator sistema i obuhvata povezana fizičku potrošnju i/ili proizvodne jedinice ako ih ima;

56) *kontratrgovina* je razmena između zona trgovanja koju su pokrenuli operatori sistema između dve zone trgovanja radi smanjenja fizičkog zagušenja;

57) *korisnik sistema električne energije* je proizvođač električne energije, krajnji kupac čiji je objekat priključen na sistem, skladištar, agregator, snabdevač, snabdevač na veliko električnom energijom i drugi operator sistema;

58) *korisnik sistema prirodnog gasa* je proizvođač, krajnji kupac čiji je objekat priključen na sistem, snabdevač, javni snabdevač, odnosno snabdevač na veliko prirodnim gasom, drugi operator sistema, kao i operator skladišta;

59) *koordinaciona grupa za sigurnost snabdevanja* je grupa osnovana na nivou Energetske zajednice, saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, osnovana da prati, koordinira, razmenjuje iskustva u vezi sa sigurnošću snabdevanja i razvija sveobuhvatnu analizu rizika;

60) *krajnji kupac* je pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koji kupuje električnu energiju ili prirodni gas za svoje potrebe;

61) *krajnji kupac toplotne energije* je pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koji kupuje toplotnu energiju za svoje potrebe;

62) *krizni koordinator* je lice, grupa, odnosno tim sastavljen od stručnih lica ili institucija iz oblasti električne energije, zaduženo za prikupljanje, objedinjavanje i koordinaciju protoka informacija tokom elektroenergetske krize;

63) *kritični element mreže* je element mreže bilo unutar zone trgovanja ili između zona trgovanja koji je uzet u obzir u postupku proračuna kapaciteta, ograničavajući količinu električne energije koja se može razmenjivati;

64) *kupac iz kategorije domaćinstvo* je krajnji kupac koji kupuje električnu energiju ili prirodni gas za potrošnju svog domaćinstva isključujući obavljanje komercijalnih ili profesionalnih delatnosti;

65) *kupac* je krajnji kupac ili kupac na veliko;

66) *kupac na veliko* je pravno ili fizičko lice koje kupuje energiju ili energent radi dalje preprodaje unutar ili izvan sistem u kojem je to lice osnovano;

67) *kupac-proizvođač* je krajnji kupac koji je na unutrašnje instalacije priključio sopstveni objekat za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije, pri čemu se proizvedena električna energija koristi za snabdevanje sopstvene potrošnje, a višak proizvedene električne energije predaje u prenosni sistem, distributivni sistem, odnosno zatvoreni distributivni sistem;

68) *kupac električne energije koje nije domaćinstvo* je fizičko ili pravno lice ili preduzetnik koje kupuje električnu energiju koja nije za sopstvene potrebe u domaćinstvu, uključujući proizvođače, industrijske kupce, privredne subjekte i snabdevače na veliko električnom energijom;

69) *lajnpak (line-pack)* je aktuelna količina prirodnog gasa koja se pod pritiskom skladišti u gasovodu (transportnom, odnosno distributivnom sistemu), koja se kratkoročno može koristiti za održavanje sigurnosti rada i balansiranje sistema u okviru dozvoljenog opsega promene pritiska;

70) *licenca* je akt kojim se utvrđuje ispunjenost uslova za obavljanje energetske delatnosti propisanih ovim zakonom;

71) *mali kupci električne energije* su mikropreduzeća, mala preduzeća i preduzetnici koji ispunjavaju kriterijume za razvrstavanje u mikro i mala preduzeća u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo;

72) *mali kupci prirodnog gasa* su krajnji kupci čija je godišnja potrošnja energije isporučene iz prirodnog gasa do 1.026.000 kWh i čiji su svi objekti priključeni na distributivni sistem prirodnog gasa;

73) *malo preduzeće* je preduzeće koje je razvrstano kao malo u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo;

74) *međusobno povezani sistem* je nekoliko prenosnih i distributivnih sistema električne energije koji su međusobno povezani posredstvom jednog ili više interkonektora;

75) *merni uređaj za električnu energiju* je brojilo električne energije, naponski i strujni merni transformator i ostala pomoćna oprema koja je u funkciji merenja električne energije;

76) *mesto vezivanja priključka* je tačka u kojoj se priključak povezuje sa postojećim ili budućim elektroenergetskim objektom u sistemu;

77) *mesto priključenja objekta korisnika sistema* je mesto razgraničenja instalacija objekta korisnika i elektroenergetskog objekta operatora sistema;

78) *mesto za punjenje* je standardizovani električni uređaj koji je sposoban da puni u datom trenutku jedno električno vozilo ili mesto zamene baterije jednog električnog vozila;

79) *mehanizam za obezbeđenje kapaciteta* je privremena mera kojom se obezbeđuje postizanje potrebnog nivoa adekvatnosti resursa plaćanjem za dostupnost resursa, isključujući mere povezane sa pomoćnim uslugama ili upravljanjem zagušenjima;

80) *mikropreduzeće* je preduzeće koje je razvrstano kao mikropreduzeće u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo;

81) *model OPS-OPS* je model za razmenu usluge balansiranja po kome pružalac usluge balansiranja pruža uslugu balansiranja operatoru prenosnog sistema na čiji sistem je priključen, a koji potom tu uslugu pruža operatoru prenosnog sistema koji uslugu zahteva;

82) *motorna goriva* su bezolovni motorni benzini, avionski benzini, mlazna goriva, gasna ulja, brodska goriva, auto gas, biogoriva, komprimovani prirodni gas, utečnjeni prirodni gas, vodonik i drugo, a u skladu sa propisima kojima se definišu njihovi tehnički i drugi zahtevi i namena;

83) *nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora* je određeno Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice između Evropske Zajednice i Republike Albanije, Republike Bugarske, Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Crne Gore, Rumunije, Republike Srbije i Privremene misije Ujedinjenih nacija na Kosovu u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija („Službeni glasnik RS”, broj 62/06 – u daljem tekstu: Ugovor o osnivanju Energetske zajednice) i odlukama Ministarskog saveta Energetske zajednice do pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji;

84) *nadležni organ* je imenovano nacionalno vladino ili regulatorno telo odgovorno za upravljanje rizicima u elektroenergetskom sektoru saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora;

85) *najbolje dostupne tehnike*, u kontekstu zaštite podataka i bezbednosti u okruženju naprednih brojala električne energije, su najefikasnije, najnaprednije i najpogodnije tehnike koje daju osnov za poštovanje primenljivih pravila za zaštitu podataka i bezbednosti;

86) *naknada za raskid ugovora* je naknada ili novčana kazna koju snabdevači ili učesnici na tržištu električne energije koji se bave agregiranjem,

nameću kupcima za raskid ugovora o snabdevanju električnom energijom ili uslugama;

87) *naknada u vezi sa promenom* je naknada ili novčana kazna za promenu snabdevača ili učesnika na tržištu električne energije koji se bavi agregiranjem, uključujući naknade za raskid ugovora, koje snabdevači, učesnici na tržištu koji se bave agregiranjem ili operatori sistema direktno ili indirektno nameću kupcima;

88) *namešavanje biogoriva* je dodavanje biogoriva gorivima naftnog porekla u propisanom sadržaju;

89) *namešavanje biotečnosti* je dodavanje biotečnosti gorivima naftnog porekla u propisanom sadržaju;

90) *napredni merni sistem („smart metering system“)* je elektronski sistem koji uključuje napredne merne uređaje za merenje protoka energije i prirodnog gasa, podsisteme za prenos, skladištenje, obradu i analizu podataka o energiji ili prirodnom gasu, kao i centralni upravljački podsistem koji omogućava dvosmernu komunikaciju sa naprednim mernim uređajima koristeći neki oblik elektronske komunikacije;

91) *nedostajuća infrastruktura* je infrastruktura koju je, pored priključka, neophodno izgraditi radi priključenja objekta krajnjeg kupca, objekta za proizvodnju električne energije i objekta za skladištenje električne energije i koja će nakon izgradnje postati deo sistema na koji se vrši priključenje;

92) *nezavisni agregator* je agregator koji nije povezan sa snabdevačem kupca;

93) *neprekidni kapacitet* je kapacitet prirodnog gasa koji operator transportnog sistema garantuje korisniku sistema u ugovorenom obimu;

94) *nestandardne usluge operatora sistema* su usluge koje operator sistema pruža na zahtev korisnika sistema odnosno drugog lica ili usluge u cilju otklanjanja posledica postupanja korisnika sistema suprotno propisima, a koje nisu obuhvaćene kroz cenu pristupa sistemu ili kroz troškove priključenja;

95) *netržišna mera u oblasti električne energije* je svaka mera na strani ponude ili potražnje koja odstupa od tržišnih pravila ili komercijalnih ugovora, čija je svrha ublažavanje energetske krize;

96) *nefrekventna pomoćna usluga* je usluga koju koristi operator prenosnog sistema ili operator distributivnog sistema za regulaciju napona u stacionarnom stanju, mogućnost beznaponskog pokretanja i mogućnost ostvrskog rada dela sistema;

97) *novi infrastrukturni objekti* su objekti koji nisu izgrađeni do dana stupanja na snagu ovog zakona;

98) *novi interkonektivni dalekovod* je interkonektivni dalekovod koji nije dovršen do 1. jula 2007. godine;

99) *nominovani operator tržišta električne energije*, (u daljem tekstu: Nemo) je operator tržišta koji je određen za sprovođenje spajanja tržišta za dan unapred i unutar dnevnog organizovanog tržišta električne energije sa susednim organizovanim tržištima električne energije;

100) *objekat za skladištenje energije* u elektroenergetskom sistemu je objekat u kome se skladišti energija;

101) *obračunski interval* je vremenska jedinica za obračun odstupanja balansno odgovornih strana na tržištu električne energije;

102) *operativno ograničenje* je privremeno smanjenje aktivne snage u mestu priključenja, definisano u postupku priključenja, u cilju obezbeđivanja sigurnog rada prenosnog sistema;

103) *operator distributivnog sistema električne energije* je energetska subjekt koji obavlja delatnost distribucije električne energije i upravljanja distributivnim sistemom električne energije, odgovoran je za rad, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuni potrebe za distribucijom električne energije na ekonomski opravdan način;

104) *operator distributivnog sistema prirodnog gasa* je energetska subjekt koji obavlja delatnost distribucije prirodnog gasa i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuni potrebe za distribucijom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način;

105) *operator prenosnog sistema električne energije* je energetska subjekt koji obavlja delatnost prenosa i upravljanja prenosnim sistemom električne energije i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj prenosnog sistema na području Republike Srbije, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuni potrebe za prenosom električne energije na ekonomski opravdan način;

106) *operator sistema* je operator prenosnog sistema električne energije, operator distributivnog sistema električne energije, operator zatvorenog distributivnog sistema električne energije, operator transportnog sistema prirodnog gasa, operator distributivnog sistema prirodnog gasa i operator skladišta prirodnog gasa;

107) *operator skladišta prirodnog gasa* je energetska subjekt koji obavlja delatnost skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj skladišta prirodnog gasa;

108) *operator transportnog sistema prirodnog gasa* je energetska subjekt koji obavlja delatnost transporta prirodnog gasa i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj transportnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuni potrebe za transportom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način;

109) *operator tržišta* je energetska subjekt koji pruža uslugu kojom se ponude električne energije za prodaju povezuju sa ponudama za njenu kupovinu;

110) *oprema pod pritiskom* su gasovodi, naftovodi, produktovodi, parni i vrelovodni kotlovi, posude pod pritiskom i druga oprema pod pritiskom utvrđena posebnim tehničkim propisima;

111) *organizovano tržište električne energije* je institucionalno uređen odnos između ponude i potražnje učesnika na tržištu električne energije sa unapred određenim standardizovanim produktima i fizičkom isporukom, na vremenskom okviru dan unapred i unutar dana;

112) *pametna gasovodna mreža* je gasovodna mreža u sklopu koje se, u skladu s potrebama potrošača i zahtevima u pogledu kvaliteta gasa, primenjuju inovativna i digitalna rešenja za ekonomski opravdanu integraciju niskougljičnih gasova, a posebno gasova iz obnovljivih izvora, radi smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte povezane sa potrošnjom gasa, povećavanja udela gasova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih gasova i povezivanja s drugim energentima i

sektorima, uključujući i nadogradnju opreme i instalacija radi stvaranja uslova za inegraciju niskougličnih gasova, a posebno gasova iz obnovljivih izvora;

113) *područje utvrđivanja cene poravnanja* je područje unutar kojeg se obračunava cena poravnanja za balansno odstupanje;

114) *pomoćne usluge* su usluge potrebne za rad prenosnog ili distributivnog sistema i obuhvataju pomoćne usluge za potrebe balansiranja i nefrekventne pomoćne usluge, ali ne uključuje upravljanje zagušenjima;

115) *posebni proizvod za balansiranje* je proizvod za balansiranje koji se razlikuje od standardnog proizvoda za balansiranje;

116) *potpuno integrisane mrežne komponente* su mrežne komponente koje su integrisane u sistem za prenos ili distribuciju električne energije, uključujući objekte za skladištenje, i koje se koriste isključivo u svrhu obezbeđivanja sigurnog i pouzdanog rada sistema za prenos ili distribuciju električne energije, a ne mogu da budu deo tržišnog mehanizma za balansiranje ili upravljanje zagušenjima;

117) *potpuno snabdevanje* je prodaja električne energije ili prirodnog gasa kod koje količina električne energije ili prirodnog gasa za obračunski period nije utvrđena ugovorom o snabdevanju, već krajnji kupac ima pravo da odredi količinu, na osnovu ostvarene potrošnje na mestu primopredaje;

118) *prekidni kapacitet* je kapacitet koji operator transportnog sistema može prekinuti u skladu sa uslovima predviđenim u ugovoru o transportu;

119) *prenos električne energije* je prenos električne energije preko povezanih sistema visokih napona radi isporuke krajnjim kupcima ili distributivnim sistemima, a ne obuhvata snabdevanje;

120) *prenosni kapacitet između zona trgovanja* je sposobnost međusobno povezanih sistema da omogućće prenos električne energije između zona trgovanja;

121) *pretkvalifikacioni postupak* je postupak za proveru usaglašenosti pružaoca usluge balansiranja sa zahtevima koje utvrde operatori prenosnih sistema;

122) *priključak na sistem* je skup vodova, opreme i uređaja uključujući mernu opremu, merno mesto, kojima se instalacija objekta energetskeg subjekta, proizvođača ili krajnjeg kupca, fizički povezuje sa prenosnim, odnosno distributivnim sistemom električne energije od mesta priključenja do mesta vezivanja;

123) *priključak na transportni, odnosno distributivni sistem prirodnog gasa* je skup cevovoda, opreme i uređaja uključujući mernu opremu i merno mesto, kojima se instalacija objekta energetskeg subjekta, proizvođača ili krajnjeg kupca, fizički povezuje sa transportnim, odnosno distributivnim sistemom prirodnog gasa;

124) *prioritetno dispečiranje* je dispečiranje elektrana na osnovu kriterijuma koji se razlikuju od ekonomskog redosleda ponuda, kojim se daje prednost dispečiranju posebnih proizvodnih tehnologija;

125) *prirodni gas* je gas koji se prvenstveno sastoji od metana, uključujući biometan ili druge vrste gasa, koji se tehnički i bezbedno može preuzeti i prenositi kroz sistem za prirodni gas;

126) *pristup sistemu* je pravo na korišćenje sistema radi prenosa, odnosno transporta, distribucije, preuzimanja i predaje ugovorene količine električne energije, prirodnog gasa, nafte i derivata nafte u ugovoreno vreme pod propisanim i javno objavljenim uslovima na principu nediskriminacije;

127) *proizvodna jedinica* je generator električne energije koji pripada proizvodnom objektu;

128) *proizvodni objekat za električnu energiju* je objekat u kojem se primarna energija pretvara u električnu energiju, a koji se sastoji od jednog ili više modula za proizvodnju električne energije priključenih na mrežu;

129) *proizvođač električne energije* je fizičko ili pravno lice ili preduzetnik koje proizvodi električnu energiju;

130) *pružalac usluge balansiranja* je učesnik na tržištu koji pruža balansnu energiju i balansni kapacitet operatoru prenosnog sistema;

131) *rano upozorenje* je pružanje konkretnih, ozbiljnih i pouzdanih informacija koje ukazuju na mogućnost značajnog pogoršanja situacije u snabdevanju električnom energijom i do energetske krize;

132) *raspodela kapaciteta* je raspodela prenosnog kapaciteta između zona trgovanja;

133) *region za proračun kapaciteta* je geografska oblast u kojoj se primenjuje koordinisani proračun prenosnog kapaciteta;

134) *region za rad sistema* je region koji obuhvata operatore prenosnih sistema, zone trgovanja, granice zona trgovanja, najmanje jedan region za proračun kapaciteta odnosno region za koordinaciju isključenja, a određuje se na osnovu topologije mreže, te stepena međusobne povezanosti i međuzavisnosti;

135) *regionalni koordinacioni centar* je društvo koje dopunjuje ulogu operatora prenosnih sistema obavljajući poslove od regionalnog značaja u regionu za rad sistema u kome je uspostavljen i saraduje sa regionalnim koordinacionim centrima u cilju unapređenja sigurnosti i koordinacije rada prenosnih sistema;

136) *regulatorna tela* su nezavisna regulatorna tela za energetiku drugih država sa regulatornim nadležnostima;

137) *redispečing* je mera, uključujući ograničavanje isporuke električne energije, koju aktivira jedan ili više operatora prenosnih sistema ili operatora distributivnih sistema promenom proizvodnog obrasca, obrasca potrošnje, ili oboje, kako bi se promenili fizički tokovi u elektroenergetskom sistemu i smanjilo fizičko zagušenje ili na neki drugi način garantovala sigurnost sistema;

138) *rezervni kapacitet* je količina rezervi za održavanje frekvencije, rezervi za ponovno uspostavljanje frekvencije, ili zamenske rezerve koje moraju biti dostupne prenosnom sistemu;

139) *samostalni dispečerski model* je model planiranja i angažovanja u kojem se planovi proizvodnje i potrošnje, angažovanje proizvodnih i potrošačkih elektroenergetskih objekata određuju od strane korisnika elektroenergetskih objekata, odnosno njihovih predstavnika;

140) *sigurnost snabdevanja* je obezbeđivanje potrebnih količina električne energije i prirodnog gasa, sposobnost prenosnih, transportnih i distributivnih sistema da garantuju snabdevanje kupcima sa jasno utvrđenim nivoom kvaliteta;

141) *skladištenje električne energije u elektroenergetskom sistemu* je, odlaganje konačne upotrebe električne energije do određenog trenutka nakon proizvodnje, ili pretvaranje električne energije u oblik energije koji se može skladištiti, skladištenje takve energije i naknadno pretvaranje te energije u električnu energiju ili njena upotreba u obliku drugog energenta;

142) *skoro u realnom vremenu*, u kontekstu naprednih brojila, je kratak vremenski period, obično u sekundama, do perioda obračuna odstupanja na tržištu električne energije;

143) *snabdevanje električnom energijom* je prodaja električne energije, kupcima za njihove potrebe ili radi preprodaje;

144) *snabdevanje na veliko električnom energijom* je prodaja električne energije kupcima, uključujući preprodaju, osim prodaje krajnjim kupcima;

145) *snabdevanje prirodnim gasom* je prodaja prirodnog gasa kupcima za njihove potrebe ili radi preprodaje;

146) *snabdevanje na veliko prirodnim gasom* je prodaja prirodnog gasa kupcima, uključujući i dalju prodaju osim prodaje krajnjim kupcima;

147) *snabdevanje toplotnom energijom* je prodaja toplotne energije krajnjim kupcima po ceni određenoj u skladu sa metodologijom iz člana 362. ovog zakona;

148) *sopstvena potrošnja operatora prenosnog, transportnog, distributivnog, zatvorenog distributivnog sistema i skladišta prirodnog gasa* je potrošnja električne energije, odnosno prirodnog gasa, neophodna za rad sistema;

149) *sopstvene potrebe za derivatima nafte* su potrebe ili aktivnosti koje u bilo kom koraku njihove realizacije nisu namenjene prodaji derivata nafte ili vršenju usluga trećim licima, već za sopstvenu potrošnju;

150) *standardne usluge operatora sistema* su usluge koje operator pruža kupcima i korisnicima sistema, a koje se naplaćuju kroz cenu pristupa sistemu ili kroz troškove priključenja;

151) *standardni proizvod za balansiranje* je usaglašeni proizvod za balansiranje koji su svi operatori prenosnih sistema definisali u svrhu razmene usluga balansiranja;

152) *strukturno zagušenje* je zagušenje u prenosnom sistemu koje se može nedvosmisleno definisati, koje je predvidivo, geografski stabilno tokom vremena i često se ponavlja u uslovima normalnog rada prenosnog sistema;

153) *toplotna energija* je unutrašnja (termička) energija vrele vode, tople vode ili pare ili rashladnog fluida, koja se koristi za zagrevanje ili hlađenje prostora, zagrevanje potrošne tople vode ili za potrebe tehnoloških procesa;

154) *transport nafte i derivata nafte drugim oblicima transporta* je transport nafte, odnosno derivata nafte svim oblicima transporta osim naftovodom, odnosno produktovodom;

155) *transport nafte naftovodima i derivata nafte produktovodima* je preuzimanje, cevovodni transport i predaja ugovorene količine nafte i derivata nafte pod propisanim i javno objavljenim uslovima na principu nediskriminacije;

156) *transport prirodnog gasa* je prenošenje prirodnog gasa transportnim sistemom do krajnjih kupaca ili drugog transportnog sistema, distributivnih sistema ili skladišta prirodnog gasa, a ne obuhvata snabdevanje;

157) *treće zemlje* su zemlje koji nisu države članice Evropske unije niti potpisnice Ugovora o osnivanju Energetske zajednice;

158) *trgovina van stanica* za snabdevanje prevoznih sredstava uljima za loženje, biotečnostima, tečnim naftnim gasom, komprimovanim i utečnjem prirodnim gasom koji se koriste kao energetska goriva i gorivima za snabdevanje sportskih aviona je trgovina na malo;

159) *trgovina gorivima za plovila* je trgovina na veliko i obuhvata snabdevanje tečnim gorivom brodova i tehničkih plovniha objekata u skladu sa propisima kojima se uređuju unutrašnja plovidba i luke i propisima o transportu opasnog tereta;

160) *trgovina motornim i drugim gorivima na stanicama za snabdevanje prevoznih sredstava* je trgovina na malo;

161) *trgovina naftom, derivatima nafte, biogorivima, biotečnostima, komprimovanim prirodnim gasom, utečnjanim prirodnim gasom i vodonikom* je trgovina na veliko i obuhvata kupovinu, odnosno uvoz radi dalje prodaje, odnosno izvoza ili korišćenje u poslovne svrhe;

162) *tržišta električne energije* su tržišta koja uključuju bilateralno i organizovano tržište električne energije, tržišta kapacitetima, balansno tržište i tržište pomoćnih usluga u svim vremenskim okvirima uključujući terminska tržišta, tržišta za dan unapred i unutardnevna tržišta;

163) *ugovor o snabdevanju električnom energijom* je ugovor kojim se uređuje snabdevanje električnom energijom, koji ne uključuje derivate električne energije;

164) *ugovor o promenljivoj ceni električne energije* je ugovor o snabdevanju električnom energijom između snabdevača i krajnjeg kupca koji odražava promene cena na organizovanom tržištu, uključujući tržišta za dan unapred i unutardnevna tržišta, u intervalima koji su najmanje jednaki intervalima određivanja cena na tom tržištu;

165) *ugovor „uzmi ili plati“* je ugovor kojim se snabdevač obavezuje da isporuči ugovorene količine prirodnog gasa, a kupac da plati te količine bez obzira da li ih je preuzeo, delom plati u ugovorenom obračunskom periodu sa pravom da ga preuzme u nekom narednom obračunskom periodu uz obavezu da plati preostali iznos nakon preuzimanja;

166) *ugovorno zagušenje* je stanje u transportnom sistemu kada obim zahteva za neprekidnim kapacitetima prevazilazi kapacitet transportnog sistema prirodnog gasa;

167) *usaglašeni neto kapacitet prenosa* je metoda proračuna kapaciteta na osnovu principa procene i utvrđivanja unapred (ex ante) najveće razmene električne energije između susednih zona trgovanja;

168) *učesnik na tržištu električne energije* je fizičko ili pravno lice ili preduzetnik koje kupuje, prodaje, proizvodi električnu energiju, koje se bavi agregiranjem ili pružanjem usluge upravljanja potrošnjom ili skladišti električnu energiju, uključujući i davanje naloga za trgovinu, na jednom ili više tržišta električne energije pored ostalog i na balasnim tržištima;

169) *upravljanje potrošnjom* je promena potrošnje električne energije kod krajnjih kupaca u odnosu na njihov uobičajen ili trenutni obrazac potrošnje kao odgovor na tržišne signale, uključujući i kao odgovor na vremenski promenljive cene električne energije ili podsticajna plaćanja, ili kao odgovor na prihvatanje ponude krajnjeg kupca da smanji potrošnju električne energije ili da je poveća po ceni na organizovanom tržištu bilo samostalno ili putem agregiranja;

170) *fizičko zagušenje* je stanje kada stepen potražnje za stvarnom isporukom prirodnog gasa premašuje kapacitet sistema za prirodni gas u određenom vremenskom trenutku;

171) *fleksibilnost* je sposobnost elektroenergetskog objekta, odnosno sistema da se kroz odgovarajući tržišni mehanizam prilagodi isporuka električne energije u cilju održavanja ključnih radnih veličina u propisanom opsegu, uzimajući u obzir i kriterijume sigurnosti i stabilnosti;

172) *horizontalno integrisano preduzeće* je energetska subjekt koji pored jedne od energetske delatnosti u oblasti električne energije, odnosno prirodnog gasa

obavlja i najmanje jednu od delatnosti koja nije u oblasti električne energije, odnosno prirodnog gasa;

173) *cena poravnanja za balansko odstupanje* je cena koja može biti pozitivna, jednaka nuli ili negativna u svakom periodu obračuna odstupanja za balansno odstupanje u bilo kom smeru;

174) *centralni registar opreme pod pritiskom* je jedinstveni elektronski informacijski sistem ministarstva nadležnog za poslove energetike sa podacima o pojedinačnoj opremi pod pritiskom visokog nivoa opasnosti.”.

Svi izrazi u ovom zakonu upotrebljeni u muškom rodu podrazumevaju se i u ženskom rodu i obrnuto.

Član 3.

U članu 8a stav 2. tačka 2) podtačka (3) menja se i glasi:

„(3) energetska bezbednost,”

Član 4.

Posle člana 8b. dodaju se nazivi članova i čl. 8v i 8g, koji glase:

„Program razvoja proizvodnje i upotrebe toplotne energije

Član 8v

Program razvoja proizvodnje i upotrebe toplotne energije je osnovni akt kojim se utvrđuju pravci delovanja i javne politike u oblasti proizvodnje i upotrebe toplotne energije i sprovođenje javnih politika.

Program iz stava 1. ovog člana izrađuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje planski sistem.

Program iz stava 1. ovog člana donosi Vlada za period od najmanje tri godine.

Za potrebe sprovođenja Programa iz stava 1. ovog člana, Vlada donosi akcioni plan u skladu sa zakonom kojim se uređuje planski sistem.”.

Program razvoja i upotrebe vodonika

Član 8g

Program razvoja i upotrebe vodonika je osnovni akt kojim se, u cilju smanjivanja emisije gasova sa efektom staklene bašte, utvrđuju pravci delovanja i javne politike u oblasti proizvodnje, transporta, skladištenja i korišćenja vodonika i sprovođenje javnih politika.

Program iz stava 1. ovog člana izrađuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje planski sistem.

Program iz stava 1. ovog člana donosi Vlada za period od najmanje tri godine.

Za potrebe sprovođenja Programa iz stava 1. ovog člana, Vlada donosi akcioni plan u skladu sa zakonom kojim se uređuje planski sistem.”.

Član 5.

U članu 9. stav 2. posle reči: „Republike Srbije.” tačka na kraju rečenice zamenjuje se zapeatom i dodaju se reči: „kao i učešće operatora prenosnog sistema u izradi regionalnog plana ulaganja, na osnovu koga se mogu doneti odluke o ulaganju”.

Član 6.

Posle člana 9. dodaje se naziv člana i član 9a, koji glasi:

„Energetsko siromaštvo

Član 9a

Energetsko siromaštvo je stanje u kojem domaćinstvo nema pristup osnovnim energetskim uslugama, koje obezbeđuju osnovne nivoe i pristojan životni i zdravstveni standard, što uključuje adekvatno grejanje, toplu vodu, hlađenje, osvetljenje i energiju za napajanje kućnih aparata što je uzrokovano kombinacijom faktora kao što su: cenovna nedostupnost, nedovoljan raspoloživi prihod, visoki troškovi za energiju, loša energetska efikasnost stambenih jedinica i socijalni status.

Prilikom procene broja domaćinstava u energetskom siromaštvu Ministarstvo će u saradnji sa nadležnim državnim organima za poslove socijalne politike, zdravlja, statistike i drugim državnim organima definisati kriterijume uzimajući u obzir grupe energetskih, klimatskih, socijalnih i zdravstvenih indikatora i smernice Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Osnovne mere za smanjenje i eliminisanje energetskog siromaštva su:

- 1) energetska efikasnost;
- 2) poboljšanje sistema grejanja i hlađenja;
- 3) informisanje i savetovanje s ciljem osnaživanja energetski ugroženih kupaca;
- 4) zaštitne mere;
- 5) sticanje statusa energetski ugroženog kupca u skladu sa aktom Vlade iz člana 10. stav 10. ovog zakona.”.

Član 7.

Posle člana 10. dodaju se nazivi članova i čl. 10a i 10b, koji glase:

„Sigurnost snabdevanja

Član 10a

U cilju obezbeđivanja sigurnosti snabdevanja energijom i energentima, energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti iz člana 16. stav 1. ovog zakona, dužni su da prioritarno obezbede dovoljne količine energije i energenata potrebne za život i rad građana i poslovanje privrednih subjekata i njihovo snabdevanje energijom i energentima na siguran, pouzdan i kvalitetan način, uvažavajući kriterijum ekonomičnosti isporuke.

Za praćenje snabdevanja domaćeg tržišta energijom i energentima Ministarstvo obrazuje posebnu radnu grupu za sigurnost snabdevanja energijom i energentima koju čine predstavnici ministarstva nadležnog za poslove energetike, ministarstva nadležnog za poslove trgovine, Agencije, direkcije nadležne za robne rezerve, predstavnici energetskih subjekata i drugih subjekata od značaja za obezbeđenje sigurnog snabdevanja energijom i energentima.

Sastav, zadaci i rokovi za izvršenje zadatka radne grupe iz stava 2. ovog člana određuju se rešenjem o njenom obrazovanju.

Standard pouzdanosti

Član 10b

Standard pouzdanosti je neophodni nivo sigurnosti snabdevanja električnom energijom za koji treba obezbediti proizvodne kapacitete, uključujući i kroz mehanizam za obezbeđenje kapaciteta.

Standard pouzdanosti određuje se kroz vrednost očekivane neisporučene električne energije i vrednost očekivane nezadovoljene potrošnje.

Ministarstvo na predlog Agencije, određuje standard pouzdanosti u izveštaju o sigurnosti snabdevanja iz člana 11. ovog zakona.

Standard pouzdanosti utvrđuje se u skladu sa metodologijom Evropske asocijacije operatora prenosnog sistema za električnu energiju (u daljem tekstu: ENTSO-E), koja je odobrena od strane ACER uzimajući u obzir vrednost neisporučene energije i troškove ulaska novih proizvodnih kapaciteta i objekata upravljive potrošnje u svim vremenskim okvirima tržišta.

Mehanizmi za obezbeđenje kapaciteta ne mogu se primeniti ako nije utvrđen standard pouzdanosti.”

Član 8.

U članu 11. stav 2. posle tačke 10) tačka se zamenjuje tačkom zapetom.

Posle tačke 10) dodaje se tačka 11), koja glasi:

„11) standard pouzdanosti.”

Član 9.

Posle člana 11. dodaju se nazivi članova i čl. 11a-11l, koji glase:

„Spremnost na rizike u elektroenergetskom sistemu

Član 11a

Za planiranje spremnosti na rizike i upravljanje rizicima u elektroenergetskom sektoru, identifikaciju nacionalnih scenarija elektroenergetske krize i izradu i sprovođenje plana spremnosti na rizik, nadležni organ je Ministarstvo.

Ministarstvo u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice obaveštava Sekretarijat Energetske zajednice i Koordinacionu grupu za sigurnost, o podacima i svim promenama svojih kontakt podataka i objavljuje ih na internet stranici Ministarstva.

Za potrebe sprovođenja operativnih zadataka u vezi sa planiranjem spremnosti na rizike i upravljanjem rizicima u elektroenergetskom sektoru, Ministarstvo može da zaduži:

- 1) operatora prenosnog sistema;
- 2) operatora distributivnog sistema;
- 3) operatora zatvorenog distributivnog sistema;
- 4) operatora organizovanog tržišta;
- 5) proizvođača električne energije;
- 6) snabdevača električnom energijom.

Poslovi iz stava 3. ovog člana obavljaju se pod nadzorom Ministarstva.

Procena rizika

Član 11b

Ministarstvo obezbeđuje da se svi relevantni rizici koji se odnose na sigurnost snabdevanja električnom energijom procene u skladu sa ovim zakonom.

Prilikom procene iz stava 1. ovog člana, Ministarstvo saraduje sa energetskim subjektima iz člana 11a stav 3. ovog zakona, ENTSO-E, regionalnim koordinacionim centrima i drugim relevantnim stranama po potrebi, saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora.

Identifikacija elektroenergetskih kriznih scenarija

Član 11v

Ministarstvo saraduje u identifikaciji regionalnih scenarija elektroenergetske krize sa ENTSO-E, Koordinacionom grupom za sigurnost snabdevanja, nadležnim organima i regulatornim organima.

Ministarstvo, u roku od četiri meseca od identifikacije regionalnih scenarija elektroenergetske krize od strane ENTSO-E u saradnji sa operatorom prenosnog i distributivnog sistema, relevantnim proizvođačima, snabdevačima, Agencijom i drugim subjektima po potrebi identifikuje nacionalne elektroenergetske krizne scenarije.

Nacionalni elektroenergetski krizni scenariji iz stava 2. ovog člana, utvrđuju se na osnovu najmanje sledećih rizika:

- 1) retkih i ekstremnih prirodnih opasnosti;
- 2) vanrednih ispada, kao i slučajnih opasnosti koje prevazilazi kriterijum sigurnosti u skladu sa pravilima kojima se uređuje rad prenosnog sistema, kao i pravilima kojima se uređuje rad distributivnog sistema;
- 3) opasnosti koje uključuju posledice napada i nestašica energije i energenata, a u skladu sa regionalnim kriznim scenarijima.

Nacionalni elektroenergetski krizni scenariji ažuriraju se svake četiri godine, osim ako okolnosti zahtevaju češće ažuriranje, a usklađuju se sa regionalnim kriznim scenarijima koje utvrđuje ENTSO-E.

Ministarstvo, u roku od četiri meseca, od identifikacije regionalnih elektroenergetskih kriznih scenarija u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice obaveštava Koordinacionu grupu za sigurnost snabdevanja i Sekretarijat Energetske zajednice o svojoj proceni rizika u vezi sa vlasništvom nad infrastrukturom relevantnom za sigurnost snabdevanja električnom energijom, kao i svim merama preduzetim za sprečavanje ili ublažavanje takvih rizika, uz obrazloženje razloga zašto se takve mere smatraju neophodnim i srazmernim.

Plan spremnosti na rizike

Član 11g

Plan spremnosti na rizike se izrađuje na osnovu identifikovanih regionalnih i nacionalnih elektroenergetskih kriznih scenarija iz člana 11v ovog zakona nakon sprovedenih konsultacija sa operatorom prenosnog i distributivnog sistema, relevantnim proizvođačima ili njihovim telima za trgovinu, energetskim subjektima u oblasti električne energije i prirodnog gasa, i relevantnim organizacijama koje zastupaju interese industrijskih i neindustrijskih kupaca električne energije.

Plan iz stava 1. ovog člana sastoji se iz nacionalnih, regionalnih i kada je to primenljivo bilateralnih mera.

U postupku izrade plana iz stava 1. ovog člana, a pre usvajanja tog plana, Ministarstvo dostavlja nacrt plana na konsultacije drugim nadležnim organima država u regionu, i tamo gde nisu u istom regionu, nadležnim organima država s kojima su prenosni sistemi direktno povezani, kao i Koordinacionoj grupi za sigurnost snabdevanja.

Organi iz stava 3. ovog člana mogu u roku od šest meseci da dostave preporuke na dostavljeni nacrt plana spremnosti na rizik.

Član 11d

U roku od devet meseci od dostavljanja nacrta plana, Ministarstvo priprema predlog Plana spremnosti na rizik uzimajući u obzir dobijene preporuke i rezultate konsultacija sa organima iz člana 11g st. 1. i 3. ovog zakona.

Vlada, na predlog Ministarstva usvaja plan iz stava 1. ovog člana, koji sadrži nacionalne i regionalne mere i, kada je to primenjivo, bilateralne mere koje se planiraju ili preduzimaju za sprečavanje, pripremu i ublažavanje elektroenergetskih kriza.

Regionalne i bilateralne mere obuhvataju najmanje:

- 1) određivanje kriznog koordinatora;
- 2) mehanizme za razmenu informacija i saradnju;
- 3) koordinisane mere za ublažavanje uticaja elektroenergetske krize uključujući istovremenu elektroenergetsku krizu, u svrhu pomoći;
- 4) procedure za sprovođenje godišnjih ili dvogodišnjih ispitivanja planova spremnosti na rizike;
- 5) pokretačke mehanizme netržišnih mera koji treba da se aktiviraju u skladu sa članom 11j stav 2. ovog zakona.

Aktom Vlade bliže se uređuje sadržaj plana u pogledu mera iz stava 2. ovog člana, sadržaj obrasca za plan spremnosti na rizik koji se popunjava na srpskom i engleskom jeziku, sadržaj izveštaja o naknadnoj evaluaciji krize, način pružanja pomoći i odredbe o pravičnoj naknadi.

Plan spremnosti na rizike ažurira se svake četiri godine, osim ako okolnosti zahtevaju češće ažuriranje.

Usvojeni plan spremnosti na rizike se bez odlaganja u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice dostavlja i Sekretarijatu Energetske zajednice.

Ministarstvo objavljuje planove spremnosti na rizik na internet stranici Ministarstva, uz obezbeđivanje poverljivosti osetljivih informacija u skladu sa zakonom.

Rano upozorenje i proglašenje elektroenergetske krize

Član 11đ

U slučaju kada sezonska procena adekvatnosti ili drugi kvalifikovani izvor daju konkretne, ozbiljne i pouzdane informacije da može doći do elektroenergetske krize, Ministarstvo je dužno da u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice bez odlaganja izda rano upozorenje na moguću elektroenergetsku krizu i obavesti Sekretarijat Energetske zajednice i nadležne organe u istom regionu.

U obaveštenju iz stava 1. ovog člana, navode se uzroci moguće elektroenergetske krize, mere koje se planiraju ili preduzimaju da bi se sprečila ili ublažila elektroenergetska kriza, potrebna pomoć od strane drugih država i uticaj mera na susedna tržišta električne energije.

U slučaju nastanka elektroenergetske krize, Ministarstvo nakon konsultacija sa operatorom prenosnog sistema, predlaže Vladi proglašenje elektroenergetske krize i u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice obaveštava nadležne organe u regionu i Sekretarijat Energetske zajednice.

U obaveštenju iz stava 3. ovog člana, navode se uzroci pogoršanja situacije u snabdevanju električnom energijom, razlozi za proglašenje elektroenergetske krize, planirane ili preduzete mere za njeno ublažavanje i potrebna pomoć od strane drugih država.

U slučaju kada se izda rano upozorenje ili proglašeni elektroenergetska kriza, mere navedene u planu spremnosti na rizik, moraju se u najvećoj meri poštovati.

Saradnja i pomoć između država

Član 11e

U cilju sprečavanja elektroenergetskih kriza ili upravljanja njima, ostvaruje se saradnja sa ugovornim stranama Energetske zajednice i susednim državama, na principima solidarnosti, pruža se pomoć kroz regionalne ili bilateralne mere u skladu sa aktom iz člana 11d stav 2. ovog zakona, koje su dogovorene pre pružanja pomoći i odnose se na neophodne tehničke, pravne i finansijske sporazume za sprovođenje tih mera, kao i na pitanja određivanja pravične naknade za isporučenu energiju.

Tehnički, pravni i finansijski sporazumi se dogovaraju pre nuđenja pomoći.

U slučaju elektroenergetske krize nastale pre dogovora o regionalnim ili bilateralnim merama i tehničkim, pravnim i finansijskim sporazumima, dogovaraju se posebne mere u skladu sa trenutnom situacijom.

Način pružanja pomoći i sadržaj pravične naknade utvrđuje se aktom iz člana 11d stav 3. ovog zakona.

Mere u slučaju ugrožene sigurnosti snabdevanja ili poremećaja u radu energetskog sistema

Član 11ž

U slučaju kada je ugrožena sigurnost snabdevanja krajnjih kupaca usled poremećaja u isporuci, uključujući ekstremni porast cene i nedovoljnu ponudu na tržištu ili nastupanja drugih vanrednih okolnosti koje ugrožavaju sigurnost snabdevanja Vlada proglašava stanje ugrožene sigurnosti snabdevanja.

U situaciji ugrožene sigurnosti snabdevanja Vlada može propisati:

- 1) mere ograničenja isporuke, štednje i racionalne potrošnje električne energije;
- 2) posebne uslove proizvodnje, uvoza ili izvoza električne energije;
- 3) način i uslove za obrazovanje i kontrolu cena;
- 4) obavezu isporuke samo određenim korisnicima;
- 5) posebne uslove obavljanja energetskih delatnosti.

Vlada određuje mere iz stava 2. ovog člana na način koji izaziva minimalni poremećaj na tržištu električne energije i poslovanje energetskih subjekata srazmerno stepenu ugroženosti snabdevanja.

Vlada određuje način obezbeđivanja, odnosno izvore sredstava za naknadu energetskim subjektima koji sprovode mere iz stava 2. ovog člana, kao i uslove i način raspodele tih sredstava.

Odluke iz st. 1. i 2. ovog člana objavljuju se u „Službenom glasniku Republike Srbije” i sredstvima javnog informisanja.

Mere iz stava 2. ovog člana mogu trajati najduže dok traju okolnosti zbog kojih su propisane, odnosno dok traju posledice nastale usled tih okolnosti.

O preduzetim merama iz stava 2. ovog člana Ministarstvo je dužno da izveštava Sekretarijat Energetске zajednice, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetске zajednice.

Član 11z

U slučaju opšte nestašice električne energije, preduzimaju se mere ograničenja isporuke električne energije, kao i mere štednje i racionalne potrošnje električne energije.

Odluku o primeni mera iz stava 1. ovog člana donosi Vlada, na predlog Ministarstva, a po prethodnom obaveštenju snabdevača, operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema o nastupanju okolnosti za primenu ovih mera.

Odluka iz stava 2. ovog člana o ograničenju isporuke električne energije objavljuju se u sredstvima javnog informisanja najkasnije 24 časa pre početka primene mera na koje se odluka odnosi.

U slučaju opšte nestašice električne energije ne može se obustaviti isporuka električne energije objektima krajnjih kupaca od posebnog interesa za privredu i život ljudi i odbranu zemlje.

U sprovođenju mera ograničenja isporuke električne energije učestvuju operatori sistema.

Član 11i

U slučaju poremećaja rada elektroenergetskog sistema, kao i zbog radova na održavanju i proširenju elektroenergetskog sistema, preduzimaju se mere na osnovu planova ograničenja isporuke električne energije koje donosi operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema.

Odluku o primeni mera iz stava 1. ovog člana donosi operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema u skladu sa pravilima o radu sistema.

Usklađenost sa tržišnim pravilima

Član 11j

Mere koje se preduzimaju za sprečavanje ili ublažavanje elektroenergetске krize moraju biti u skladu sa pravilima kojima se uređuje tržište električne energije i rad sistema.

U slučaju da su iscrpljene sve opcije koje prate tržište električne energije, kada je očigledno da tržišne mere same po sebi nisu dovoljne da spreče dalje pogoršanje situacije sa snabdevanjem električnom energijom, mogu se primeniti netržišne mere.

Netržišnim merama iz stava 2. ovog člana ne može se neopravdano narušavati konkurencija i efikasno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta električne energije, osim na način i pod uslovima koji su bliže propisani aktima iz člana 11d st. 2 i 4. ovog zakona.

Ograničenje transakcija uključujući umanjeње već dodeljenog kapaciteta između zona trgovanja, ograničenje raspodele kapaciteta ili ograničenje transakcija električnom energijom sprovodi se samo izuzetno u slučaju kada operator prenosnog sistema mora brzo da deluje, a redispečing ili trgovina u suprotnom smeru nisu mogući.

Mere moraju biti neophodne, proporcionalne, nediskriminatorne i privremene.

Ministarstvo je dužno da obavesti sve zainteresovane strane o primeni netržišnih mera.

Naknadna evaluacija

Član 11k

Nakon završetka elektroenergetske krize, što je pre moguće a najkasnije u roku od tri meseca, Ministarstvo priprema izveštaj o naknadnoj evaluaciji krize, dostavlja ga Koordinacionoj grupi za sigurnost snabdevanja i Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, nakon konsultacije sa Agencijom.

Ministarstvo predstavlja rezultate naknadne evaluacije na sastanku Koordinacione grupe za sigurnost snabdevanja.

Rezultati evaluacije moraju se uzeti u obzir prilikom ažuriranja plana spremnosti na rizike.

Bliža sadržina izveštaja o naknadnoj evaluaciji uređuje se aktom iz člana 11d stav 4. ovog zakona.

Postupanje s poverljivim informacijama

Član 11l

Svi postupci u upravljanju rizicima u elektroenergetskom sektoru se sprovede u skladu s propisom kojim se uređuje tajnost podataka.

Ukoliko se zbog primene propisa iz stava 1. ovog člana informacije koje su između ostalog deo planova spremnosti na rizike, ne mogu objaviti, može se objaviti sažetak bez poverljivih podataka, na zahtev tražioca.

Sve strane koje primaju poverljive informacije prema ovom Zakonu, moraju obezbediti poverljivost osetljivih informacija.”.

Član 10.

U članu 12. posle stava 2. dodaje se stav 3. koji glasi:

„Agencija je dužna da sa predstavnicima udruženja za zaštitu potrošača sprovodi konsultacije u vezi sa donošenjem odluke o iznosu tarifnih stavova za pojedine elektroenergetske delatnosti koje se obavljaju kao javna usluga.”.

Član 11.

Član 15a menja se i glasi:

„Član 15a

Projekte za izgradnju objekata od značaja i posebnog značaja za Republiku Srbiju koji se odnose na izgradnju elektroenergetskih infrastrukturnih objekata, uključujući i linijske energetske objekte (elektroenergetski vod, naftovod, produktovod i gasovod) i objekte u njihovoj funkciji, kao i priključke na te energetske objekte, utvrđuje Vlada u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja.

Ministarstvo priprema predloge projekata iz stava 1. ovog člana i dostavlja ih ministarstvu nadležnom za poslove građevinarstva u skladu sa propisom kojim se uređuje planiranje i izgradnja odnosno projekti za izgradnju objekata od značaja i posebnog značaja za Republiku Srbiju.

Finansijska sredstva za realizaciju projekata iz stava 1. ovog člana, obezbeđuju se o trošku investitora objekta za čije potrebe se realizuje projekat iz stava 1. ovog člana ili iz budžeta Republike Srbije, budžeta autonomnih pokrajina, budžeta jedinica lokalne samouprave, iz kredita, donacija, sopstvenim sredstvima operatora, i na drugi način što se određuje posebnim aktom Vlade iz stava 1. ovog člana, u skladu sa zakonom o kontroli državne pomoći.

Projekti iz stava 1. ovog člana koji su predviđeni planom razvoja operatora prenosnog sistema mogu se finansirati sopstvenim sredstvima operatora prenosnog sistema sa izuzetkom priključaka na prenosni sistem, osim u slučaju priključenja objekata u vlasništvu operatora distributivnog sistema.

Za izgradnju objekata iz stava 1. ovog člana, kao i za strateške energetske projekte i elektroenergetske objekte za područja na kojima se planira izgradnja elektroenergetskih infrastrukturnih objekata koja zahtevaju poseban režim organizacije, uređenja, korišćenja i zaštite prostora, donosi se Prostorni plan područja posebne namene za izgradnju elektroenergetskih objekata u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja.

Prostorni plan iz stava 5. ovog člana se može izrađivati istovremeno sa izradom idejnog projekta i donosi se po skraćenom postupku u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja.

U zaštitnom pojasu javnog puta van naselja mogu se izvoditi radovi na izgradnji elektrana koje koriste obnovljive izvore energije (hidroelektrane i solarne elektrane) ako je izvođenje tih radova u skladu sa uslovima za izradu tehničke dokumentacije koje izdaje upravljač javnog puta, kao i rešenjem upravljača javnog puta o ispunjenosti izdatih uslova.”.

Član 12.

U članu 16. stav 1. posle tačke 6) dodaje se tačka 6a) koja glasi:

„6a) agregiranje;”.

Tačka 17) menja se i glasi:

17) „transport nafte, derivata nafte, biogoriva i komprimovanog i utečnjelog prirodnog gasa drugim oblicima transporta;”.

Posle tačke 27) dodaje se tačka 27a) koja glasi:

„27a) proizvodnja biometana;”

U stavu 2. posle broja: „6)” dodaje se broj: „6a)”, posle broja: „27)” dodaje se broj: „27a)”. .

Član 13.

U članu 19. stav 1. menja se i glasi:

„Licenca za obavljanje energetske delatnosti se izdaje na zahtev domaćeg pravnog lica, odnosno preduzetnika u skladu sa ovim zakonom.

Posle stava 1. dodaju se novi st. 2. i 3. koji glase:

„Licenca se može izdati i na zahtev stranog pravnog lica, samo za obavljanje energetske delatnosti snabdevanja na veliko električnom energijom, odnosno snabdevanja na veliko prirodnim gasom u skladu sa ovim zakonom.

Licenca za obavljanje energetske delatnosti snabdevanje električnom energijom može se izdati i na zahtev stranog pravnog lica koje je registrovano i koje obavlja tu delatnost u ugovornoj strani Energetske zajednice ili Evropske unije u skladu sa ovim zakonom.”

Dosadašnji st. 2 - 6. postaju st. 4 - 8.

Član 14.

U članu 21. stav 1. tačka 2) menja se i glasi:

„2) proizvodnje električne energije za sopstvene potrebe, bez obzira da li se višak proizvedene električne energije predaje u sistem;”.

Tačka 2a) briše se.

Tačka 5) menja se i glasi:

„5) transporta nafte, derivata nafte, biogoriva i komprimovanog i utečnjelog prirodnog gasa drugim oblicima transporta;”.

Član 15.

U članu 22. stav 6. menja se i glasi:

„Stranom pravnom licu iz člana 19. stav 6. ovog zakona licenca za obavljanje delatnosti snabdevanja električnom energijom, snabdevanja na veliko električnom energijom, odnosno prirodnim gasom izdaje se ako ispuni uslove iz člana 22. stav 1. tač. 5), 6), 7) i 9) ovog člana i druge uslove propisane aktom iz člana 27. stav 7. ovog zakona.”.

Član 16.

U članu 25. stav 5. reč: „oduzimanja” zamenjuje se rečima: „konačnosti rešenja kojim je trajno oduzeta licenca”.

Član 17.

U članu 30. stav 3. tačka 4) briše se.

U tački 6) broj: „10” zamenjuje se brojem: „ 250”.

U tački 7) reči: „objekata za distribuciju prirodnog gasa” brišu se.

Posle tačke 10) dodaje se tačka 10a) koja glasi:

„10a) objekata za proizvodnju biometana.”.

Stav 4. menja se i glasi:

„Energetska dozvola nije potrebna za izgradnju energetskih objekata:

1) koji se grade u skladu sa zakonom kojim se uređuje javno-privatno partnerstvo i koncesije;

2) koji se grade u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje korišćenje obnovljivih izvora energije, kojima se propisuje strateško partnerstvo;

3) za proizvodnju električne energije za sopstvene potrebe bez obzira da li se višak električne energije predaje u sistem;

4) za koje se ne izdaje građevinska dozvola uključujući i objekte za koje se izdaje odobrenje za izvođenje radova u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja;

5) za skladištenje električne energije.”.

Član 18.

U članu 33. stav 1. posle tačke 1) dodaje se tačka 1a), koja glasi:

„1a) ispunjenost ciljeva utvrđenih Strategijom iz člana 4. zakona i to u delu kojim se uređuju dugoročni ciljevi za razvoj proizvodnih kapaciteta koji su u funkciji sigurnosti snabdevanja, projekcije energetskog razvoja, izvori i način obezbeđivanja potrebnih količina energije, pravci razvoja korišćenja energije iz obnovljivih i novih izvora, kao i ciljeva utvrđenih Integrisanim nacionalnim energetskim i klimatskim planom;”.

Posle tačke 2) dodaje se tačka 2a), koja glasi:

„2a) uslove u pogledu mogućnosti izgradnje na eksploatacionom polju;”.

Posle tačke 10) dodaje se tačka 10a), koja glasi:

„10a) alternativna rešenja izgradnji novih objekata za proizvodnju električne energije, kao što su rešenja za upravljanje potrošnjom ili izgradnju objekata za skladištenje električne energije;”.

Posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

Na objekte iz člana 30. stav 3. tačka 10a) ne odnosi se uslov iz stava 1. tačka 1) ovog člana ako se ne priključuju na sistem.”

Dosadašnji stav 2. postaje stav 3.

Član 19.

U članu 34. stav 1. posle tačke 5) dodaju se tač. 5a) i 5b) koja glasi:

„5a) usklađenosti sa ciljevima utvrđenim strategijom iz člana 4. ovog zakona i Integrisanim nacionalnim energetske i klimatskim planom;

5b) o izvršenim analizama alternativnih rešenja iz člana 33. stav 1. tačka 10a) ovog zakona;”

Stav 2. briše se.

Dosadašnji stav 3. postaje stav 2.

Član 20.

U članu 35. posle stava 2. dodaju se novi st. 3. i 4. koji glase:

„Ministarstvo može da odbije zahtev za izdavanje energetske dozvole ako utvrdi da bi se energetska delatnost proizvodnja električne energije u energetskom objektu koji je predmet zahteva, obavljala na način kojim bi onemogućila pružaoca javne usluge iz čl. 12. i 190. ovog zakona da pravno ili faktički, vrši javnu uslugu u skladu sa ovim zakonom.

Ministarstvo bliže uređuje uslove i dokaze iz stava 3. ovog člana aktom iz člana 34. stav 3. ovog zakona.”.

Posle dosadašnjeg stava 5. koji postaje stav 7. dodaje se novi stav 8. koji glasi:

„U slučaju da je imalac energetske dozvole pribavio građevinsku dozvolu, energetska dozvola važi do isteka važenja izdate građevinske dozvole, a realizuje se priključenjem energetskog objekta.”.

Član 21.

U čl. 35a, 35b, 35d i 35e reči: „nadležni organ” u određenom padežu zamenjuje se rečima: „organ nadležan za rešavanje” u odgovarajućem padežu.

U članu 35b stav 3. reč: „Ministarstvo”, zamenjuje se rečju: „organ nadležan za rešavanje”.

Član 22.

Naziv člana i član 36. menja se i glasi:

„Direktni gasovod

Član 36.

Proizvođač, odnosno snabdevač prirodnim gasom imaju pravo da snabdevaju krajnje kupce, kao i svoje prostorije i prostorije zavisnog privrednog društva putem direktnog gasovoda.

Krajnji kupci koji planiraju da zaključe ugovor o snabdevanju, a ne mogu da dobiju pristup mreži, imaju pravo da im se prirodni gas isporučuje preko direktnog gasovoda od strane proizvođača, odnosno snabdevača prirodnim gasom.

Mogućnost snabdevanja prirodnim gasom putem direktnog gasovoda ne utiče na mogućnost ugovaranja kupovine prirodnog gasa na tržištu, odnosno na pravo kupca na slobodan izbor snabdevača, u skladu sa ovim zakonom.

Energetska dozvola za izgradnju direktnih gasovoda iz člana 30. stav 3. tačka 8) zakona, može se izdati u slučaju odbijanja pristupa sistemu ili otpočinjanja rešavanja spora povodom pristupa sistemu.

Izdavanje energetske dozvole za izgradnju direktnog gasovoda može se odbiti, uz detaljno obrazloženje, ako bi izgradnja tog gasovoda mogla prouzrokovati poremećaje na tržištu i zaštitu kupaca”.

Član 23.

Posle člana 36. dodaju se nazivi članova i čl. 36a – 36v koji glase:

„Direktni vod

Član 36a

Svi proizvođači i snabdevači osnovani na području Republike Srbije mogu da snabdevaju električnom energijom svoje objekte, svoja zavisna privredna društava i krajnje kupce putem direktnog voda, a da pritom ne budu izloženi neosnovanim administrativnim procedurama ili troškovima.

Svi krajnji kupci na području Republike Srbije, pojedinačno ili grupno, mogu da se snabdevaju električnom energijom direktnim vodovima od strane proizvođača i snabdevača.

Mogućnost snabdevanja električnom energijom putem direktnog voda iz st. 1. i 2. ovog člana, ne može uticati na mogućnost zaključenja ugovora o snabdevanju električnom energijom u skladu sa ovim zakonom.

Saglasnost

Član 36b

Direktni vodovi grade se u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja objekata, a po prethodno pribavljenoj saglasnosti Ministarstva.

Ministarstvo izdaje saglasnost, ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- 1) ako je krajnjem kupcu, odnosno proizvođaču odbijeno priključenje u skladu sa zakonom i ako su iscrpljena sva pravna sredstva za ostvarivanje prava;
- 2) ako nije planirana izgradnja dela elektroenergetskog sistema za koji je podnet zahtev za priključenje u planovima razvoja i planovima investicija operatora sistema;
- 3) ako ne ugrožava bezbedan i siguran rad elektroenergetskog sistema.

Dokazi o ispunjenosti uslova iz stava 2. ovog člana prilažu se uz zahtev za izdavanje saglasnosti.

Propisom iz člana 34. stav 2. ovog zakona bliže se uređuju sadržaj zahteva za izdavanje saglasnosti, obrazac zahteva, dokazi koji se prilažu uz zahtev o ispunjenosti uslova za izgradnju direktnog voda, sadržaj registra izdatih saglasnosti.

Izdavanje saglasnosti

Član 36v

Ministarstvo rešenjem izdaje saglasnost za izgradnju direktnog voda ako su ispunjeni uslovi iz člana 36b ovog zakona.

Saglasnost se izdaje sa rokom važnosti od tri godine i ne može se produžiti.

Ministarstvo će odbiti izdavanje saglasnosti za izgradnju direktnog voda samo ako bi izdavanje takve saglasnosti moglo uticati na pružanje javne usluge iz člana 12. ovog zakona.

U slučaju odbijanja izdavanja saglasnosti iz stava 3. ovog člana, u rešenju se mora dati obrazloženje.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.”.

Član 24.

Član 37a menja se i glasi:

„Član 37a

Strateški energetske projekti mogu biti:

1) nadzemni elektroenergetski vodovi, napona 220kV i više, podzemni elektroenergetski vodovi napona 110kV i više, sa pratećom opremom ili instalacijama kojima se obezbeđuje bezbedno i efikasno funkcionisanje navedenih elektroenergetskih vodova, uključujući sisteme zaštite, nadzora i kontrole na svim naponskim nivoima i transformatorskim stanicama;

2) objekti za skladištenje električne energije u pojedinačnom ili zbirnom obliku, koji se koriste za trajno ili privremeno skladištenje energije u nadzemnoj ili podzemnoj infrastrukturi ili geološkim lokacijama, pod uslovom da su direktno povezani na elektroenergetske vodove projektovane za napon od 110 kV ili više sa pratećom opremom ili instalacijama kojima se obezbeđuje bezbedno i efikasno funkcionisanje navedenih elektroenergetskih vodova, uključujući sisteme zaštite, nadzora i kontrole na svim naponskim nivoima i transformatorskim stanicama;

3) pametne elektroenergetske mreže: oprema ili instalacije, digitalni sistemi i komponente koje integrišu informacione i komunikacione tehnologije (IKT), preko operativnih digitalnih platformi, kontrolnih sistema i senzorskih tehnologija, kako na nivou prenosa, tako i na nivou distribucije električne energije, sa ciljem da se obezbedi efikasnija i inteligentnija mreža za prenos i distribuciju električne energije, povećan kapacitet za integraciju novih oblika proizvodnje, skladištenja i potrošnje energije i omogućavanje novih poslovnih modela i tržišnih struktura;

4) prekogranični nadzemni elektroenergetski vodovi, napona 220kV i više, prekogranični podzemni elektroenergetski vodovi napona 110kV i više, sa pratećom opremom ili instalacijama kojima se obezbeđuje bezbedno i efikasno funkcionisanje navedenih elektroenergetskih vodova, uključujući sisteme zaštite, nadzora i kontrole na svim naponskim nivoima i transformatorskim stanicama;

5) gasovodi za transport prirodnog gasa, biogasa i niskougljeničnih gasova koji su deo transportnog sistema;

6) podzemna skladišta prirodnog gasa;

7) postrojenja za prijem, skladištenje, regasifikaciju ili dekompresiju utečnjelog prirodnog gasa ili komprimovanog prirodnog gasa;

8) oprema ili instalacije koje su od značaja za bezbedan, siguran i efikasan rad sistema ili omogućuju dvosmeran protok prirodnog gasa, uključujući kompresorske stanice;

9) pametna gasovodna mreža;

10) cevovodi za vodonik, skladišta i druga oprema i uređaji i elektrolizatori za vodonik kapaciteta 50 MW ili više;

11) cevovode za transport ugljen dioksida za potrebe trajnog geološkog skladištenja, kao i postrojenja i instalacije neophodne za njegov transport.

Vlada bliže propisuje uslove i način promovisanja nekog projekta u strateški i obaveze i aktivnosti nadležnih institucija i Agencije u pogledu praćenja realizacije strateških energetske projekata, kao i postupak za pripremu i sprovođenje strateških investicionih projekata u oblasti energetike koji su određeni kao projekti od interesa za Energetsku zajednicu (PECI) odlukom Ministarskog saveta Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.”.

Član 25.

U članu 41. stav 1. posle reči: „ekonomske struke” dodaje se zapeta i reči: „od čega najmanje jedno lice tehničke, jedno pravne i jedno ekonomske struke”.

Član 26.

U članu 50. stav 1. tačka 5a) menja se i glasi:

„5a) određivanje cena nefrekventnih pomoćnih usluga;”.

Stav 3. menja se i glasi:

„Agencija je dužna da, pri donošenju metodologija iz stava 1. ovog člana i davanju saglasnosti na regulisane cene operatorima prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije, transparentno proceni i odobri troškove koji su potrebni za kratkoročno i dugoročno povećanje sigurnosti snabdevanja, sigurnosti rada i fleksibilnosti sistema, energetske efikasnosti, efikasnosti rada operatora, efikasnosti investicija, podrške integraciji tržišta kao i potrebne istraživačke aktivnosti i inovacije kao što su digitalizacija i usluge fleksibilnosti.

Posle stava 3. dodaju se novi st. 4. - 13. koji glase:

„Agencija je dužna da, pri donošenju metodologija i davanju saglasnosti na regulisane cene operatorima transportnog, odnosno distributivnog sistema prirodnog gasa proceni i odobri troškove koji su potrebni za kratkoročno i dugoročno: povećanje sigurnosti snabdevanja, efikasnosti rada operatora, podršku integraciji tržišta kao i potrebne istraživačke aktivnosti.

Naknade koje primenjuju operatori mreža za pristup mrežama, uključujući naknade za priključenje na mreže, naknade za korišćenje mreža i, gde je to primenljivo, naknade za ojačanje mreže, odraziće se na troškove i biće transparentne, uzimajući u obzir bezbednost mreže i fleksibilnost i odraziće stvarne troškove koji odgovaraju troškovima efikasnog i strukturno uporedivog operatora mreže i primenjivaće se na nediskriminatornoj osnovi. Ove naknade neće uključivati nepovezane troškove koji podržavaju nepovezane političke ciljeve.

Prilikom donošenja metodologije iz stava 1. ovog člana, Agencija je dužna i da:

1) distribuiranu proizvodnju ne diskriminiše bilo pozitivno bilo negativno u odnosu na proizvodnju električne energije priključenu na prenosni sistem;

2) ne diskriminiše bilo pozitivno bilo negativno objekte za skladištenje električne energije i agregatora;

3) ne destimuliše sopstvenu proizvodnju električne energije, samostalnu i upravljivu potrošnju;

4) podstakne razvoj prenosne i distributivne elektroenergetske mreže u skladu sa planom razvoja prenosne odnosno distributivne mreže.

Agencija kroz metodologiju za određivanje cene pristupa sistemu obezbeđuje, ako je potrebno, da cena pristupa sistemu koja se primenjuje na proizvođače i/ili krajnje kupce reflektuje njihovu lokaciju, da su uzeti u obzir gubici u mreži, prouzrokovana zagušenja, kao i troškovi investicije za infrastrukturu.

Kada Agencija određuje cenu za pristup sistemu uzima u obzir:

1) uplate i primanja koja proizilaze iz mehanizma kompenzacije troškova za električnu energiju koja je u tranzitu ;

2) stvarne uplate koje su izvršene i primljene, kao i uplate koje se očekuju za buduće periode, procenjene na osnovu prethodnih perioda.

Određivanje cene za pristup sistemu nije od uticaja na naknade koje nastanu u postupku raspodele kapaciteta i upravljanja zagušenjima iz člana 165v ovog zakona.

Posebne cene za pristup sistemu ne mogu se odrediti za pojedinačne transakcije za razmenu energije između zona trgovanja.

Naknade za distribuciju odraziće se na troškove, uzimajući u obzir korišćenje distributivne mreže od strane korisnika sistema, uključujući aktivne kupce. Naknade za distribuciju mogu sadržavati elemente kapaciteta priključka na mrežu i mogu biti različite na osnovu potrošnje ili profila generacije korisnika sistema, a u slučaju implementacije naprednih brojila, Agencija pri donošenju metodologije za cenu pristupa sistemu može da uvede cene koje su različite u vremenu kako bi odrazile korišćenje sistema na transparentan, troškovno efikasan i predvidiv način za krajnjeg kupca.

Agencija može metodologijama utvrditi operatoru prenosnog odnosno distributivnog sistema podsticaje za troškovno najefikasniji rad i razvoj njegove mreže uključujući i nabavku usluga, a može da uvede ključne indikatore uspešnosti kako bi operator prenosnog odnosno distributivnog sistema podigao efikasnost u mreži, uključujući fleksibilnost kroz energetska efikasnost i razvoj pametnih mreža i sistema za pametno merenje.

Agencija uzima u obzir izveštaj Regulatornog odbora Energetske zajednice o najboljim praksama pri donošenju metodologija i davanju saglasnosti na regulisane cene operatorima prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije.”

Član 27.

U članu 51. tačka 1) menja se i glasi:

„1) o promeni i kolektivnoj promeni snabdevača i agregatora”,

U stavu 2. posle reči: „energetskom tržištu,” dodaju se reči: „registracija i vođenje registra učesnika na veleprodajnom tržištu,”.

U stavu 4. briše se tačka 4).

U stavu 5. reči: „stava 2.” zamenjuju se rečima: „stava 4.”.

Stav 6. menja se i glasi:

„Agencija je dužna da pravila i akta iz stava 1. i stava 4. tač. 1) i 3) ovog člana objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije.”.

Član 28.

Član 52. menja se i glasi:

„Član 52.

Agencija određuje:

1) cene nefrekventnih pomoćnih usluga iz člana 88. stav 3. tačka 2) ovog zakona, u skladu sa ovim zakonom;

2) visinu naknade korisniku sistema po osnovu stepena odstupanja od propisanog kvaliteta isporuke električne energije i prirodnog gasa, u skladu sa pravilima iz člana 51. stav 1. tačka 2).”.

Član 29.

U članu 53. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Pored saglasnosti iz stava 1. ovog člana, Agencija u skladu sa članom 210b stav 2. daje saglasnost operatorima sistema da poseduju, razvijaju ili upravljaju objektima za skladištenje električne energije i daje odobrenje na uslove tenderskog postupka iz člana 210b stav 2. tačka 2) ovog zakona.”.

Dosadašnji stav 2. postaje stav 3.

Član 30.

U članu 54. stav 3. tačka 2) posle reči: „snabdevača električnom energijom,” dodaje se reč: „agregatora,”.

U stavu 4. posle reči: „ostvariti” dodaju se reči: „vansudskim putem ili”.

Član 31.

Član 55. menja se i glasi:

„Član 55.

Agencija daje mišljenje:

1) na plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema koji donosi operator prenosnog, transportnog, odnosno distributivnog sistema;

2) u primeni propisa iz nadležnosti Agencije.

Agencija učestvuje u konsultacijama, daje saglasnosti, izuzeća, odobrenja i mišljenja na metodologije, odredbe, uslove i odobrava druga akta i zahteve u skladu sa propisima iz člana 93a st. 1. i 2. ovog zakona.

Agencija je ovlašćena da:

1) sprovodi periodične konsultacije o metodologiji za određivanje cene pristupa transportnom sistemu za prirodni gas u skladu sa mrežnim pravilima iz člana 93a stav 1. tačka 4) ovog zakona;

2) donese odluku o zajedničkim cenama pristupa transportnim sistemima za prirodni gas posmatranim kao celina, ako je operatorima transprotnih sistema u metodologiji iz člana 50. stav 1. tačka 6) ovog zakona utvrđena obaveza zajedničke primene metodologije, u skladu sa mrežnim pravilima o harmonizovanim tarifama za prirodni gas.”.

Član 32.

U članu 56. stav 1. posle tačke 18d) dodaju se tač. 18đ), 18e), 18ž) i 18z), koje glase:

„18đ) odobrava proizvode i postupak nabavke nefrekventnih pomoćnih usluga;

18e) prati i procenjuje rezultate operatora prenosnog sistema i operatora distributivnog sistema u vezi sa razvojem naprednih mernih sistema kojima se podstiče energetska efikasnost i integracija energije iz obnovljivih izvora, na osnovu

ograničenog broja pokazatelja, objavljuje svake druge godine izveštaj sa preporukama za poboljšanje;

18ž) utvrđuje da li je nabavka usluga fleksibilnosti koja je zasnovana na tržišnim principima ekonomski opravdana ili bi takva nabavka dovela do ozbiljnih poremećaja tržišta ili do većeg zagušenja u sistemu;

18z) obavlja i druge poslove u vezi sa projektima od interesa za Energetsku zajednicu (PECI) u skladu sa propisom iz člana 37a stav 2. ovog zakona”.

Član 33.

U članu 57. tačka 5), posle reči: „zbog zagušenja” dodaju se zapeta i reči: „na delotvoran i nediskriminatoran način,”.

Posle tačke 8) dodaje se tačka 8a) koja glasi:

„8a) ulaganja u objekte za proizvodnju i skladištenje električne energije u odnosu na sigurnost snabdevanja;”

Tačka 12) menja se i glasi:

„12) nivoa i efektivnosti otvaranja tržišta i konkurencije u trgovini na veliko i snabdevanju krajnjih kupaca, uključujući i organizovano tržište električne energije, cene za domaćinstva uključujući i pretplatne sisteme naplate, uticaj ugovora sa promenljivom cenom električne energije i korišćenja naprednih mernih sistema, odnos između veleprodajne cene i cene za domaćinstva, procenat promene snabdevača, isključenja i obustave isporuke, izvršenje i naknade za uslugu održavanja, promene tarife i naknade za korišćenje mreže;”.

Posle tačke 12) dodaje se tačka 12a) koja glasi:

„12a) pojava restriktivnih ugovornih praksi, uključujući klauzule o ekskluzivnosti koje mogu sprečiti kupce da zaključuju ugovore istovremeno sa više od jednog snabdevača ili ograničiti njihov izbor da to urade o čemu se obaveštava nadležni organ za zaštitu konkurencije o takvim praksama;”.

U tački 14) tačka se zamenjuje tačkom zapetom.

Posle tačke 14) dodaju se tač. 15) i 16) koje glase:

„15) usklađenosti procesa razmene podataka za najvažnije tržišne procese na regionalnom nivou;

16) neopravdanih prepreka i ograničenja u razvoju proizvodnje električne energije za sopstvene potrebe i energetskih zajednica građana.”.

Član 34.

Naziv člana i član 58. menjaju se i glase:

„Izricanje mera i sankcija

član 58.

Agencija može, u okviru svoje nadležnosti, operatoru sistema, snabdevaču na veliko električnom energijom, odnosno prirodnim gasom, snabdevaču električnom energijom, odnosno prirodnim gasom i javnom snabdevaču prirodnim gasom, zbog neizvršenja obaveza propisanih ovim zakonom izreći:

- 1) opomenu;
- 2) upozorenje;
- 3) novčanu kaznu;

4) nalog fizičkom ili pravnom licu da uspostavi zakonitosti poslovanja i/ili prestane i ne ponavlja svako postupanje iz kog proizilazi nezakonitost ili nepravilnost;

5) privremenu zabranu, odnosno za ponovljene i ozbiljne nezakonitosti, trajnu zabranu vršenja rukovodećih funkcija članu organa uprave ili drugom odgovornom fizičkom licu u energetsom subjektu;

6) ili pokrenuti odgovarajući postupak pred nadležnim sudom.

Pri izricanju mere iz stava 1. tač. 1) – 6) ovog člana Agencija je dužna da poštuje načela objektivnosti i nepristrasnosti i da omogući energetskim subjektima iz stava 1. ovog člana da se izjasne o činjenicama koje su povod za vođenje postupka.

Nezakonitosti, u smislu ovog zakona, su stanja i postupanja koji nisu u skladu sa ovim zakonom, podzakonskim aktima, aktima Agencije i propisima kojima je Agenciji data nadležnost za primenu, sprovođenje nadzora ili nadzora nad primenom.

Nepravilnosti, u smislu ovog zakona, su stanja i aktivnosti kojima se usvojeni interni akti subjekta nadzora, poslovne politike, propisane mere i postupci dosledno ne primenjuju u poslovanju subjekta nadzora.

Agencija u postupku izricanja mera i sankcija postupka u skladu zakonom koji uređuje opšti upravni postupak.”

Član 35.

Posle člana 58. dodaju se naziv člana i član 58a koji glasi:

„Prijave nezakonitosti i nepravilnosti

Član 58a

Svako lice koje sazna za nezakonitost ili nepravilnost iz člana 58. st. 3. i 4. može Agenciji podneti pismenu predstavku putem propisanog komunikacionog kanala.

Agencija bliže propisuje:

1) posebne postupke za prijem prijave nezakonitosti ili nepravilnosti iz stava 1. ovog člana i komunikacione kanale koji se mogu koristiti za podnošenje takve prijave;

2) zaštitu identiteta i ličnih podataka lica koje je prijavilo nezakonitosti ili nepravilnosti i fizičkog lica na koje se prijava odnosi u svim fazama postupka, osim u istrazi i sudskom postupku.”

Član 36.

Posle člana 59. dodaje se čl. 59a i 59b koji glase:

„Član 59a

Agencija može izreći novčanu kaznu i to:

1) za pravna lica do najviše 15% ukupnog godišnjeg prometa pravnog lica prema poslednjim raspoloživim finansijskim izveštajima, ako je pravno lice matično društvo ili zavisno društvo matičnog društva koje je u obavezi da pripremi konsolidovane finansijske izveštaje u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, ukupni godišnji promet je ukupni godišnji promet ili odgovarajući vid prihoda u skladu sa aktima kojima se uređuje računovodstvo, prema poslednjim raspoloživim konsolidovanim izveštajima koje je odobrila uprava krajnjeg matičnog društva;

2) za fizička lica novčana kazna ne može biti manja od jedne zarade, niti veća od zbira dvanaest zarada koje je fizičko lice primilo u periodu od dvanaest meseci pre dana donošenja rešenja.

Maksimalna novčana kazna iz stava 1. ovog člana može biti izrečena u trostrukom iznosu stečene dobiti, ili izbegnutog gubitka kada se dobit može utvrditi, čak iako prevazilazi maksimalne iznose iz stava 1. ovog člana.

Agencija propisuje metodologiju za određivanje visine novčane kazne.

Sredstva ostvarena po osnovu naplaćenih novčanih kazni uplaćuju se u budžet Republike Srbije.

Rešenje kojim se izriče novčana kazna predstavlja izvršnu ispravu.

Prinudno izvršenje novčane kazne koje izriče Agencija, kao i povraćaj sredstava iz budžeta Republike Srbije u slučaju njihovog umanjenja ili poništaja odlukom suda, sprovodi poreska uprava u skladu sa propisima kojima se uređuje naplata poreza.”.

Kriterijumi za izricanje mera i sankcija

član 59b

Prilikom određivanja vrste i nivoa sankcija ili mera izrečenih u vršenju svojih ovlašćenja, Agencija uzima u obzir sve relevantne okolnosti, uključujući po potrebi:

- 1) ozbiljnost i trajanje nezakonitog ili nepravilnog postupanja subjekta nadzora;
- 2) stepen odgovornosti fizičkog ili pravnog lica za nezakonito ili nepravilno postupanje;
- 3) finansijsku snagu odgovornog fizičkog ili pravnog lica, što se naročito pokazuje ukupnim prihodom pravnog lica ili godišnjim prihodima i neto imovinom odgovornog fizičkog lica;
- 4) značaj ostvarene dobiti ili izbegnutog gubitka fizičkog ili pravnog lica, ako ih je moguće utvrditi;
- 5) gubitke koje je zbog nezakonitog ili nepravilnog postupanja subjekta nadzora imalo treće lice, ako ih je moguće utvrditi;
- 7) nivo saradnje subjekta nadzora u postupku nadzora;
- 8) ranije utvrđene nezakonitosti ili nepravilnosti kod istog subjekta nadzora; i
- 9) mere koje je preduzeo subjekt nadzora da spreči ponavljanje nezakonitosti ili nepravilnosti.”

Član 37.

U članu 64. stav 4. posle tačke 5) dodaje se tačka 5a) koja glasi:

„5a) saradnje sa drugim regulatornim telima regiona u vezi sa radom regionalnih koordinacionih centara;”.

Član 38.

U članu 64a posle stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

„Republička komisija donosi Statut, na koji saglasnost daje Narodna skupština.”

St. 4. i 5. postaju st. 5. i 6.

Član 39.

U članu 64ž stav 1. menja se i glasi:

„Mandat predsednika i članova Republičke komisije prestaje:

- 1) danom isteka mandata;
- 2) podnošenjem ostavke Narodnoj skupštini,
- 3) zbog bolesti ako postane trajno nesposoban da obavlja funkciju;
- 4) razrešenjem pre prestanka mandata iz razloga utvrđenih u stavu 2. ovog člana;
- 5) smrću.”

Član 40.

U članu 88. u stavu 2. u tački 8) tačka zapeta se zamenjuju tačkom.

Tačka 9) briše se.

U stavu 3. tačka 2) menja se i glasi:

„2) cene nabavke nefrekventnih pomoćnih usluga”.

Član 41.

Član 89. menja se i glasi:

„Član 89.

Agencija jedanput godišnje analizira potrebu regulisanja cene iz člana 88. stav 3. ovog zakona i priprema i objavljuje izveštaj o potrebi daljeg regulisanja te cene.

Prilikom pripreme izveštaja iz stava 1. ovog člana, Agencija je dužna da proveri sledeće uslove i kriterijume:

- 1) da je potreba za garantovanim snabdevanjem praćena skupom mera za razvoj efikasne konkurencije, kao i procenom tih mera;
- 2) da su kategorije krajnjih kupaca koje imaju pravo na garantovano snabdevanje određene analizom tržišta i nediskriminatornim tretmanom snabdevača;
- 3) da su svi krajnji kupci na garantovanom snabdevanju informisani o mogućnostima da biraju konkurentne tržišne ponude, da budu direktno informisani najmanje svakog kvartala o dostupnosti ponuda i ušteda na konkurentnom tržištu, posebno o ugovorima sa promenljivim cenama električne energije i da im bude obezbeđeno pružanje pomoći za prelazak na drugu tržišnu ponudu;
- 4) da se svi krajnji kupci informišu o mogućnostima ugradnje naprednih brojila, da se ne dovode u nepovoljniji položaj po pitanju ugradnje naprednih brojila u odnosu na kupce iz iste kategorije potrošnje i da im se pruži sva neophodna pomoć;

Ministarstvo i energetske subjekti su dužni da, radi izrade izveštaja iz stava 1. ovog člana, Agenciji dostavljaju potrebne podatke i ocene iz njihove nadležnosti, a nadležni organ za zaštitu konkurencije Agenciji dostavlja potrebne podatke iz njegove nadležnosti.

Kada nakon primene svih uslova i kriterijuma iz stava 2. ovog člana, izveštaj pokaže da je regulisanje cene iz člana 88. stav 3. i dalje potrebno, izveštaj mora da sadrži obrazloženje o ispunjenosti uslova i kriterijuma iz stava 2. ovog člana i o efektima regulisane cene na konkurenciju, kao i na koji način je utvrđena regulisana cena.

Agencija je dužna da u roku od osam dana od dana usvajanja izveštaja iz stava 1. ovog člana isti dostavi Ministarstvu.

U slučaju kada izveštaj pokaže da je regulisanje cene iz člana 88. stav 3. ovog zakona i dalje potrebno, Ministarstvo je dužno da u roku od mesec dana u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice obavesti Sekretarijat Energetske zajednice. Obaveštenje sadrži: trajanje mera, broj krajnjih kupaca na koje mere utiču, kao i na koji način su utvrđene regulisane cene.

Regulisane cene iz člana 88. stav 2. tač. 1) do 8) i stava 3. ovog zakona, kao i saglasnosti na regulisane cene iz člana 88. stav 2. ovog zakona se objavljuju u „Službenom glasniku Republike Srbije” i na internet stranici energetskog subjekta i Agencije.”.

Član 42.

U članu 92. stav 1. menja se i glasi:

„ Agencija daje saglasnost na akte o cenama koje donose energetski subjekti iz člana 88. stav 2. tač. 1) do 8) i stava 3. tačke 1) ovog zakona, a utvrđuje cene iz člana 88. stav 3. tačka 2) ovog zakona.”.

Član 43.

Član 93a menja se i glasi:

„Član 93a

Vlada, na predlog Ministarstva, donosi akta o mrežnim pravilima koja se odnose na:

- 1) priključenje na mrežu proizvodnih jedinica;
- 2) priključenje na mrežu objekata kupaca;
- 3) priključenje na mrežu jednosmernih sistema visokog napona;
- 4) pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa:
 - (1) proračunom kapaciteta, raspodelom kapaciteta i postupcima za upravljanje zagušenjima,
 - (2) podacima i tehničkim informacijama koje objavljuje operator transportnog sistema prirodnog gasa,
 - (3) međusobnom saradnjom operatora transportnih sistema i pravilima za razmenu podataka za rad međusobno povezanih sistema za transport gasa,
 - (4) balansnim pravilima, uključujući pravila o procedurama za nominovanje, naknadama za debalans, procesima izmirenja u vezi sa dnevnim naknadama za debalans i operativnom balansiranju između operatora sistema za transport gasa,
 - (5) pravilima u vezi sa harmonizovanim tarifama za transport prirodnog gasa.

Pored akata iz stava 1. ovog člana Vlada, na predlog Ministarstva, donosi i akta koja se odnose na:

- 1) raspodelu prenosnog kapaciteta između zona trgovanja na dugoročnim tržištima;
- 2) električnu energiju za balansiranje;
- 3) raspodelu prenosnog kapaciteta između zona trgovanja i upravljanje zagušenjima na tržištima za dan unapred i unutar dnevnim tržištima;

4) rad međusobno povezanih prenosnih elektroenergetskih sistema električne energije;

5) poremećeni rad i ponovno uspostavljanje elektroenergetskih sistema.

Aktom iz stava 2. tačka 1) ovog člana, bliže se uređuju detaljna pravila za raspodelu kapaciteta između zona trgovanja na dugoročnim tržištima, uspostavljanje zajedničke metodologije za utvrđivanje dugoročnog kapaciteta između zona trgovanja, uspostavljanje jedinstvene platforme za raspodelu na kojoj se nude dugoročna prava prenosa, mogućnost povraćaja dugoročnih prava prenosa radi naknadne raspodele dugoročnih kapaciteta, ili mogućnost prenosa dugoročnih prava prenosa između učesnika na tržištu i drugi elementi vezani za raspodelu kapaciteta između zona trgovanja na dugoročnim tržištima.

Aktom iz stava 2. tačka 2) ovog člana, bliže se uređuju detaljna pravila za balansnu električnu energiju, uključujući uspostavljanje zajedničkih principa za nabavku i obračun rezervi za održavanje frekvencije, rezervi za ponovno uspostavljanje frekvencije i zamenskih rezervi, te zajedničke metodologije za aktivaciju rezervi za ponovno uspostavljanje frekvencije i zamenskih rezervi operatora prenosnog sistema, operatora distributivnog sistema i zatvorenog distributivnog sistema i druge smernice za balansnu električnu energiju.

Aktom iz stava 2. tačka 3) ovog člana, bliže se uređuju uslovi, način sticanja, trajanje i prestanak statusa nominovanog operatora tržišta električne energije, uloga nominovanog operatora tržišta, centralne ugovorne strane, prenosnog agenta i operatora prenosnog sistema u vezi sa poslovima spajanja organizovanih tržišta, principe finansijskog poravnjenja i plaćanja, principe spajanja dan unapred i unutardnevnog tržišta električne energije sa susednim tržištima, detaljna pravila za raspodelu prenosnog kapaciteta između zona trgovanja i upravljanje zagušenjima na tržištima za dan unapred i unutardnevnim tržištima, zahtevi za izradu zajedničkih metodologija za određivanje količina prenosnih kapaciteta istovremeno raspoloživih između zona trgovanja, kriterijumi za ocenjivanje efikasnosti, kao i preispitivanje načina na koji se određuju zone trgovanja i druge smernice za raspodelu prenosnog kapaciteta između zona trgovanja i upravljanje zagušenjima.

Aktom iz stava 2. tačka 4) ovog člana, radi zaštite operativne sigurnosti, frekvencije, kvaliteta i efikasnosti korišćenja povezanih sistema i resursa bliže se uređuju zahtevi i principi u pogledu operativne sigurnosti, pravila i odgovornosti za koordinaciju i razmenu podataka između operatora prenosnog sistema, operatora prenosnog sistema i operatora distributivnog sistema, kao i između operatora prenosnog sistema, operatora distributivnog sistema, operatora zatvorenog distributivnog sistema i značajnih korisnika mreže u planiranju rada u vremenu bliskom realnom, pravila za osposobljavanje i sertifikaciju zaposlenih kod operatora sistema, zahtevi u pogledu koordinacije isključenja, zahtevi u pogledu planiranja razmene između kontrolnih oblasti operatora prenosnog sistema, pravila kojima se nastoji da se uspostavi u skladu sa međunarodno preuzetim obavezama okvir za međunarodnu regulaciju frekvencije i snage razmene, kao i rezerve i druge smernice za rad prenosnog sistema električne energije.

Aktom iz stava 2. tačka 5) ovog člana, u cilju održavanja operativne sigurnosti, sprečavanja širenja ili pogoršanja incidenata radi izbegavanja velikih poremećaja i stanja raspada sistema, kao i radi omogućivanja efikasnog i brzog ponovnog uspostavljanja elektroenergetskog sistema iz poremećenog rada ili stanja raspada sistema, bliže se uređuju zahtevi za:

1) način na koji operator prenosnog sistema upravlja poremećenim radom, stanjima raspada sistema i stanjima ponovnog uspostavljanja sistema;

2) međunarodnu koordinaciju rada sistema u skladu sa međunarodno preuzetim obavezama u uslovima poremećenog rada, raspada sistema i stanja ponovnog uspostavljanja sistema;

3) simulacije i ispitivanja za obezbeđivanje pouzdanog, efikasnog i brzog ponovnog uspostavljanja međusobno povezanih prenosnih sistema u normalni rad, iz poremećenog rada ili raspada sistema;

4) alate i infrastrukturu potrebne za obezbeđivanje pouzdanog, efikasnog i brzog ponovnog uspostavljanja međusobno povezanih prenosnih sistema u normalni rad, iz poremećenog rada ili raspada sistema;

5) drugi zahtevi u cilju održavanja operativne sigurnosti u kriznim situacijama i ponovnog uspostavljanja elektroenergetskog sistema.

Pored akata iz stava 2. ovog člana Vlada na predlog ministarstva donosi i druga pravila saglasno obavezama koje proizlaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora.”.

Član 44.

U članu 94. stav 1. posle reči: „termoelektranama-toplanama” dodaju se zapeta i reči: „elektranama sa dve ili više tehnologija proizvodnje električne energije, uključujući i objekte za skladištenje integrisane u jedinstven proizvodni sistem, kao”.

U stavu 2. tačka 13) menja se i glasi:

„13) čuva na period od pet godina sve satne podatke o proizvodnji električne energije po elektrani, ako ima najmanje jedan proizvodni pogon čiji je instalisani kapacitet najmanje 250 MW, odnosno ako ima elektrane čija je ukupna instalisana snaga najmanje 400 MW. Podaci po satu za svaku elektranu najmanje uključuju podatke o raspoloživoj snazi elektrana i rezervisanom kapacitetu po elektrani po bilo kom osnovu i bilo kom vremenskom trenutku na tržištu električne energije.”.

Posle stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

„Proizvođač električne energije je dužan da podatke iz stava 2. tačka 13) ovog člana, stavi na raspolaganje Agenciji, operatoru sistema, organu nadležnom za poslove konkurencije i Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, u cilju provere osnovanosti odluka o angažovanju kapaciteta i ponašanja učesnika na organizovanom tržištu električne energije, aukcijama za raspodelu kapaciteta, bilateralnim tržištima, tržištu pomoćnih usluga i balansnom tržištu.”.

Član 45.

U članu 103. stav 2. tačka 2) menja se i glasi:

„2) po službenoj dužnosti, kada dođe do saznanja da je nastala ili je planirana promena u pravima ili strukturi svojine operatora prenosnog sistema ili druga promena koja može uticati na ispunjenost uslova iz člana 98. ovog zakona;”.

Član 46.

U članu 107. stav 2. tačka 1) reči: „tačka 78)” zamenjuju se rečima: „tačka 157).”.

Član 47.

U članu 109. stav 1. tačka 1) menja se i glasi:

„1) primenjuje pravila ENTSO-E čiji je član i učestvuje u njegovom radu i snosi troškove u vezi sa aktivnostima ove asocijacije;”.

Posle tačke 1) dodaju se tač. 1a) i 1b) koje glase:

„1a) saraduje sa operatorima prenosnog sistema preko ENTSO-E u cilju funkcionisanja tržišta električne energije, prekogranične trgovine i obezbeđivanja optimalnog upravljanja, koordinisane saradnje i tehničkog razvoja evropske elektroenergetske mreže;

1b) sa operatorima prenosnih sistema zaključuje operativne sporazume kako bi obezbedili optimalno upravljanje mrežom i podstiče razmenu električne energije, implicitne aukcije u kratkoročnim raspodelama kapaciteta, koordinisanu raspodelu prenosnih kapaciteta između zona trgovanja kroz nediskriminatorna tržišna rešenja, kao i integraciju balansnog tržišta;”.

Tačka 16) menja se i glasi:

„16) objavi relevantne podatke o ukupnoj prognoziranoj potrošnji i ostvarenoj potrošnji, o raspoloživosti i upotrebi objekata korisnika sistema, raspoloživosti i korišćenju mreže i interkonekcije, balansnoj energiji, rezervnom kapacitetu i raspoloživoj fleksibilnosti;”.

U tački 18) posle reči: „deset godina” dodaju se reči: „i objavi ga na internet stranici”.

U tački 19) reči: „distributivnih sistema” brišu se i dodaju se reči: „distributivnog sistema i objavi ga na internet stranici”.

Posle tačke 19) dodaje se nova tačka 19a) koja glasi:

„19a) saraduje sa operatorom distributivnog sistema u planiranju i upravljanju svojim sistemom, a posebno razmenjuju sve potrebne informacije i podatke o radu proizvodnih objekata i upravljanja potrošnjom, svakodnevnom radu svojih sistema, radi obezbeđenja troškovno ekonomičnog, sigurnog i pouzdanog razvoja i rada svojih sistema i radi postizanja koordiniranog pristupa resursima kao što su distribuirana proizvodnja, skladištenje energije i upravljanje potrošnjom, koji bi mogli zadovoljavati potrebe operatora prenosnog i distributivnog sistema;”.

Tačka 22) menja se i glasi:

„22) obezbedi usluge balansiranja u skladu sa transparentnim, nediskriminatornim i tržišnim principima, omogućavajući učešće učesnika na tržištu koji ispunjavaju neophodne propisane tehničke uslove, uključujući učesnike na tržištu koji nude energiju iz obnovljivih izvora, učesnike na tržištu koji se bave upravljanjem potrošnjom, skladištare i agregatore;”.

U tački 41) posle reči: „snabdevača” dodaju se reči: „i agregatora”.

Posle tačke 42) dodaje se nova tačka 42a) koja glasi:

„42a) Agenciji dostavlja izveštaje o sprovedenim merama za smanjenje, odnosno uklanjanje operativnih ograničenja;”.

Posle tačke 48) dodaje se tačka 48a) koja glasi:

„48a) redovno razmenjuje sa operatorima prenosnog sistema u okviru ENTSO-E, regulatornim telima država članica i pridruženih strana, Sekretarijatu Energetske zajednice, državama članicama i pridruženim stranama na zahtev, skup tačnih podataka o mreži i tokovima snaga uz garanciju da će sa njima poverljivo postupati;”.

Posle stava 3. dodaju se st. 4. - 7. koji glase:

„Operator prenosnog sistema je dužan da zaključi ugovore sa drugim operatorima prenosnog sistema u cilju pristupanja regionu za proračun kapaciteta i regionu za rad sistema, kao i za nesmetano funkcionisanje interkonekcije

„Kontinentalna Evrope” za nesmetano funkcionisanje jedinstvenog evropskog tržišta električne energije, uz prethodno izveštanje Vlade.

Operator prenosnog sistema izveštava Vladu i u slučaju izmene regiona iz stava 4. ovog člana.

Operator prenosnog sistema je dužan da zaključi i druge ugovore koji su u skladu sa međunarodnim obavezama neophodni za proces spajanja tržišta električne energije Republike Srbije sa drugim tržištima, kao i da saraduje sa drugim operatorima prenosnog sistema u izradi odredbi, uslova i metodologija iz člana 183j ovog zakona, uključujući i obavezu da ih primeni.

Odredbe člana 136. st. 10. i 11. ovog zakona koji se odnose na mogućnost utvrđivanje prodajne cena električne energije za nadoknadu gubitaka u distributivnom sistemu primenjuju se i na prenosni sistem.”.

Član 48.

U članu 110. stav 1. menja se i glasi:

„ Operator prenosnog sistema ne može ni da kupuje ni da prodaje električnu energiju osim za obezbeđivanje pomoćnih usluga, balansiranje sistema, obezbeđivanje sigurnog rada sistema i za nadoknadu gubitaka u prenosnom sistemu”.

Član 49.

U članu 111. posle stava 1. dodaju se novi st. 2. i 3. koji glase:

„Operator prenosnog sistema prilikom izrade desetogodišnjeg plana razvoja prenosne mreže u potpunosti uzima u obzir potencijal za korišćenje upravljanja potrošnjom, objekte za skladištenje energije ili druge resurse kao alternativu razvoju sistema, kao i očekivanu potrošnju, trgovinu sa drugim zemljama i investicione planove na nivou Energetske zajednice i planove za razvoj regionalne mreže ako je primenljivo.

Operator prenosnog sistema je dužan da u desetogodišnjem planu razvoja prenosne mreže predvidi mere za smanjenje, odnosno otklanjanje sprovedenih operativnih ograničenja.”.

Dosadašnji st. 2. i 3. postaju st. 4. i 5.

Član 50.

Član 112. menja se i glasi:

„Član 112.

Operator prenosnog sistema je dužan da prati adekvatnost proizvodnje na osnovu evropske analize adekvatnosti sistema i da pri izradi plana iz člana 111. stav 1. ovog zakona, uradi nacionalnu analizu adekvatnosti proizvodnje i prenosnog sistema za očekivani razvoj potrošnje i razmene električne energije sa drugim operatorima prenosnih sistema (u daljem tekstu: nacionalna analiza adekvatnosti), predvidi dinamiku razvoja potrošnje i proizvodnje, uzimajući u obzir evropsku analizu adekvatnosti sistema i regionalni investicioni plan.

Nacionalna analiza adekvatnosti ima regionalne oblasti primene.

Evropska analiza adekvatnosti sistema iz stava 1. ovog člana je dokument usvojen od strane ENTSO-E, koji pri analizi adekvatnosti sistema uzima u obzir ukupnu adekvatnost elektroenergetskog sistema da zadovolji trenutnu i projektovanu potražnju za električnom energijom na nivou Evropske unije i u pridruženim stranama iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice i kojim se procenjuje adekvatnost za svaku godinu unutar perioda od deset godina za koji se donosi.

Operator prenosnog sistema je dužan da učestvuje u konsultacijama koje ENTSO-E organizuje u postupku izrade Evropske analize adekvatnosti sistema i da dostavlja podatke koje su potrebne za izradu te analize.

Proizvođači i drugi učesnici na tržištu dužni su da operatoru prenosnog sistema dostave podatke o očekivanom angažovanju proizvodnih resursa, uzimajući u obzir raspoloživost primarnih resursa i odgovarajuće scenarije prognozirane potrošnje i snabdevanja.

Prilikom izrade nacionalne analize adekvatnosti iz stava 1. ovog člana, operator prenosnog sistema je dužan da:

1) izvrši analizu u skladu sa zakonom kojim se uređuje korišćenje obnovljivih izvora energije;

2) razmotri i referentni centralni scenario iz Evropske analize adekvatnosti sistema i primeni metodologiju za izradu analize adekvatnosti izrađenu od strane ENTSO-E u čijoj izradi je učestvovao;

3) po potrebi, uradi dodatne analize osetljivosti sa aspekta posebnosti tržišta električne energije u Republici Srbiji, koristeći alate i konzistentne podatke koji su komplementarni onim koje je koristio ENTSO-E u evropskoj analizi adekvatnosti;

4) obrazloži odstupanje Nacionalne analize adekvatnosti u odnosu na Evropsku analizu adekvatnosti sistema sa posebnim osvrtom na pretpostavke i dodatne analize osetljivosti koje su korišćene u analizi;

5) uzme u obzir metodologiju ENTSO-E koju je odobrio ACER u proceni doprinosa pružaoca kapaciteta u okviru mehanizma za obezbeđenja kapaciteta iz države Evropske unije, odnosno pridružene strane iz ugovora o Energetskoj zajednici u pogledu sigurnosti snabdevanja zone trgovanja koje pokrivaju.

U slučaju da se u okviru nacionalne analize adekvatnosti utvrdi neadekvatnost u vezi sa zonom trgovanja koja nije utvrđena u evropskoj analizi adekvatnosti sistema, nacionalna analiza adekvatnosti uključuje obrazloženje o nepodudarnosti između te dve procene.

Nacionalna analiza adekvatnosti iz stava 7. ovog člana dostavlja se Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice radi davanja mišljenja i objavljuje se na internet stranici operatora prenosnog sistema.

Operator prenosnog sistema uzima u obzir mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice dostavljeno u roku od četiri meseca od prijema dokumentacije iz stava 8. ovog člana i prema potrebi može da promeni svoju ocenu adekvatnosti.

U slučaju da operator prenosnog sistema ne promeni svoju ocenu dužan je da izveštaj sa detaljnim obrazloženjem objavi na svojoj internet stranici.

U slučaju da se u okviru evropske analize adekvatnosti sistema ili nacionalne analize adekvatnosti utvrdi neadekvatnost proizvodnog sistema za zadovoljenje potrošnje u vremenskom periodu za koji se donosi, kao i da se utvrde pravni i tržišni nedostaci koji su doveli do toga, Vlada donosi implementacioni plan sa vremenskim okvirom za usvajanje mera kojim se uklanjaju identifikovani regulatorni i tržišni nedostaci, koji sadrži:

1) sve regulatorne i tržišne nedostatke koji dovode ili doprinose neadekvatnosti proizvodnje i prenosnog sistema;

2) plan za usvajanje i sprovođenja mera u cilju eliminisanja utvrđenih nedostataka iz tačke 1) ovog stava.

Implementacionim planom iz stava 11. ovog člana analiziraju se mere koje se odnose na:

- 1) uklanjanje pravnih ili tržišnih nedostataka;
- 2) uklanjanje cenovnih ograničenja u skladu sa članom 168d ovog zakona;
- 3) aktiviranje posebnog mehanizma formiranja cena balansne energije u slučaju nestašice balansne energije;
- 4) povećanje prenosnih kapaciteta između zone trgovanja i kapaciteta mreže;
- 5) proizvodnju električne energije za sopstvene potrebe, skladištenje električne energije i upravljivu potrošnju i energetske efikasnost;
- 6) obezbeđenje nabavki pomoćnih usluga i usluga na balansnom tržištu na ekonomski efikasan način i u skladu sa tržišnim principima;
- 7) uklanjanje regulisanih cena, ako je primenljivo;
- 8) druge mere u skladu sa ovim zakonom.

Vlada na predlog Ministarstva jednom godišnje usvaja izveštaj o sprovođenju implementacionog plana.

Implementacioni plan iz stava 11. ovog člana i izveštaj o njegovom sprovođenju Ministarstvo dostavlja Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice i Komisiji za državnu pomoć u slučaju iz člana 112a stav 4. ovog zakona.

Ministarstvo uzima u obzir izdato mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice o tome da li su mere za uklanjanje regulatornih i tržišnih nedostataka dovoljne u implementacionom planu, uključujući i predlog izmene implementacionog plana.

Ministarstvo prati sprovođenje implementacionog plana iz stava 11. ovog člana i objavljuje rezultate praćenja u godišnjem izveštaju dostavlja Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Ministarstvo obezbeđuje da se implementacioni plan ispunjava i nakon rešenja problema sa adekvatnošću proizvodnje i prenosnog sistema.

Član 51.

Posle člana 112. dodaju se nazivi članova i čl. 112a-112v, koji glase:

„Mehanizmi za obezbeđenje kapaciteta

Član 112a

U cilju eliminisanja neadekvatnosti proizvodnje električne energije i prenosnog sistema utvrđenih u članu 112. ovog zakona, Vlada na predlog Ministarstva može kao krajnju meru dok sprovodi implementacioni plan iz člana 112. ovog zakona, da uvede mehanizam za obezbeđenje kapaciteta u formi strateških rezervi ili u drugom obliku ukoliko strateške rezerve ne mogu da reše problem adekvatnosti proizvodnje i prenosnog sistema pod uslovom da su i evropska analiza adekvatnosti i nacionalna analiza adekvatnosti utvrdile problem adekvatnosti ili, ako je, u nedostatku nacionalne analize adekvatnosti, samo evropska analiza adekvatnosti utvrdila taj problem.

Pre uvođenja mehanizma za obezbeđenje kapaciteta, Ministarstvo izrađuje sveobuhvatnu studiju o mogućim uticajima takvih mehanizama na susedne elektroenergetske sisteme, sprovodeći konsultacije sa susednim državama

članicama i pridruženim stranama sa kojima imaju direktnu mrežnu vezu, kao i svim zainteresovanim stranama tih država članica i pridruženih strana.

Mehanizmi za obezbeđenje kapaciteta ne mogu da se uvedu pre dobijanja mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice na implementacioni plan iz člana 112. ovog zakona.

Opravdanost primene mehanizama za obezbeđenje kapaciteta se preispituje i može da se obustavi ugovaranje dodatnih kapaciteta po osnovu tog mehanizma, ako:

1) evropska analiza adekvatnosti sistema i nacionalna analiza adekvatnosti utvrde da postoji adekvatnost proizvodnje i prenosnog sistema u Republici Srbiji ili

2) u nedostatku nacionalne analize adekvatnosti, evropska analiza adekvatnosti utvrdi da ne postoji problem sa adekvatnošću proizvodnje i prenosnog sistema;

3) Sekretarijat Energetske zajednice ne izda mišljenje na implementacioni plan iz člana 112. ovog zakona.

U slučaju iz stava 4. ovog člana, ukoliko tri godine uzastopno nisu ugovoreni dodatni kapaciteti u okviru mehanizama za obezbeđenja kapaciteta, Vlada će na predlog Ministarstva ukinuti mehanizam za obezbeđenje kapaciteta.

Mehanizmi za obezbeđenje kapaciteta su privremena mera koja ne može da traje duže od deset godina, za koju je potrebno pribaviti mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa ugovorom o osnivanju Energetske zajednice i koja mora biti u skladu sa propisima o kontroli državne pomoći.

Mehanizmi za obezbeđenje kapaciteta se mogu ukinuti ili količina ugovorenih kapaciteta u okviru tih mehanizama smanjiti i na osnovu implementacionog plana iz člana 112. ovog zakona.

Osnovni principi mehanizama za obezbeđenje kapaciteta

Član 112b

Mehanizam za obezbeđenje kapaciteta:

- 1) mora biti privremenog karaktera;
- 2) ne sme negativno da utiče na tržište i da ograničava prekograničnu trgovinu;
- 3) ne sme da se primenjuje više nego što je potrebno kako bi se uklonili rizici u pogledu adekvatnosti iz člana 112. ovog zakona;
- 4) mora obezbediti da se izbor pružaoca kapaciteta sprovede transparentno, bez diskriminacije i u konkurentskom postupku;
- 5) mora da podstiče pružaoce kapaciteta da budu raspoloživi u trenucima opterećenja sistema;
- 6) mora da obezbedi da se visina naknade koja se plaća pružiocima kapaciteta određuje kroz konkurentski postupak;
- 7) mora unapred da predvidi tehničke zahteve za učešće u tom mehanizmu;
- 8) mora da omogući učešće svim kapacitetima koji su osposobljeni da ispune tehničke zahteve, uključujući objekte za skladištenje električne energije i objekte upravljive potrošnje;
- 9) mora da predvidi odgovarajuće sankcije prema pružiocima ugovorenih kapaciteta koji nisu raspoloživi u trenucima opterećenja sistema.

U slučaju da se Vlada na predlog Ministarstva opredeli za mehanizam strateških rezervi, u okviru tog mehanizma primenjuju se sledeća pravila:

1) kapacitet koji predstavlja stratešku rezervu aktivira se samo u slučaju ako je verovatno da će operator prenosnog sistema iskoristiti svu raspoloživu rezervu za balansiranje sistema;

2) u slučaju aktiviranja strateške rezerve unutar perioda obračuna balansnog odstupanja, operator prenosnog sistema vrši finansijsko poravnanje za neizbalansiranost na tržištu na osnovu vrednosti neisporučene električne energije iz člana 168đ ovog zakona, ali ako je maksimalno ograničenje cene na unutar dnevnom tržištu veće od vrednosti neisporučene električne energije, onda operator prenosnog sistema vrši finansijsko poravnanje za neizbalansiranost na tržištu po maksimalnoj ceni na unutar dnevnom tržištu;

3) pružalac kapaciteta mora da uredi balansnu odgovornost za isporučenu električnu energiju iz strateških rezervi;

4) pružalac kapaciteta u strateškoj rezervi ne može aktiviranu električnu energiju prodati na veleprodajnom tržištu električne energije, odnosno balansnom tržištu;

5) kapaciteti koji su obuhvaćeni strateškom rezervom ne mogu se angažovati na tržištu električne energije dok su deo strateške rezerve.

Kapaciteti u strateškoj rezervi mogu se aktivirati i pre planiranog angažovanja ako je to nužno kako bi se poštovala njihova ograničenja gradijenta izlazne snage i operativni zahtevi kapaciteta, pri čemu se električna energija isporučena u okviru takve aktivacije ne računa u odstupanje balansne grupe kojoj pripada kapacitet u strateškoj rezervi, niti se menjaju njihova odstupanja.

Ako se Vlada, na predlog Ministarstva, opredelila za primenu drugih mehanizama za obezbeđenje kapaciteta ti mehanizmi moraju obezbediti da se:

1) ugovorena cena za dostupnost kapaciteta smanjuje ka nuli kada se očekuje da će nivo nabavljenog kapaciteta biti dovoljan za ispunjenje potrebnog kapaciteta sistemu;

2) plaća naknada pružaocima kapaciteta samo za dostupnost kapaciteta na način da ta naknada ne utiče na njihovu odluku da li će proizvoditi električnu energiju ili ne u toku ugovorenog perioda;

3) ugovorene obaveze u pogledu kapaciteta mogu biti prenosive na prihvatljive pružaoce kapaciteta.

Agencija predlaže Ministarstvu parametre za određivanje količine kapaciteta koji se nabavlja za mehanizam za obezbeđenje kapaciteta.

U pogledu emisija ugljen-dioksida:

1) ako je kapacitet za proizvodnju električne energije započeo proizvodnju na dan stupanja na snagu ovog zakona ili nakon njega i emituje više od 550 g CO₂ poreklom iz fosilnih goriva po kWh proizvedene električne energije, ne može biti angažovan u okviru mehanizma za obezbeđenje kapaciteta,

2) od 1. jula 2025.godine, kapacitet za proizvodnju električne energije koji je započeo proizvodnju pre stupanja na snagu ovog zakona emituje više od 550 g CO₂ poreklom iz fosilnih goriva po kWh proizvedene električne energije i više od 350 kg CO₂ poreklom iz fosilnih goriva u proseku godišnje po instaliranom kW, ne može biti angažovan u okviru mehanizma za obezbeđenje kapaciteta.

Emisije CO₂ iz proizvodnih kapaciteta iz stava 5. ovog člana izračunavaju se prema standardima Međunarodne organizacije za standardizaciju, a u skladu sa mišljenjem ACER-a.

Operator prenosnog sistema je odgovoran za nabavku kapaciteta u okviru mehanizama za obezbeđenje kapaciteta.

Vlada bliže uređuje tip mehanizama za obezbeđenja kapaciteta, tehničke i druge uslove za učestvovanje u mehanizmima za obezbeđenje kapaciteta, postupak nabavke i ugovaranja kapaciteta, bitne elemente, formu, izmenu, važenje i prestanak ugovora o nabavci kapaciteta, način određivanja količine kapaciteta koji se nabavlja, važenje mehanizma za obezbeđenja kapaciteta, plaćanja u okviru mehanizma za obezbeđenja kapaciteta i druga pitanja u skladu sa ovim zakonom.

Prekogrančno učešće u mehanizmima za obezbeđenje kapaciteta

Član 112v

Operator prenosnog sistema može da omogući, na transparentan, nediskriminatorni način i u skladu sa tržišnim principima, učešće kapaciteta koji se nalaze u državama članicama Evropske unije i pridruženim stranama iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, pod uslovom da mehanizmi za obezbeđenje kapaciteta nisu u formi strateške rezerve.

U slučaju da su uspostavljene strateške rezerve, strani kapaciteti mogu učestvovati samo ako je tehnički izvodljivo.

Učešće kapaciteta koji se nalaze u državama članicama Evropske unije i u pridruženim stranama iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice u mehanizmima za obezbeđenja kapaciteta iz stava 1. ovog člana, moguće je obezbediti pod sledećim uslovima:

- 1) strani kapaciteti moraju da ispunjavaju iste tehničke uslove kao i domaći kapaciteti za učešće u mehanizmima;
- 2) strani kapacitet nalazi se u državi sa kojom je elektroenergetski sistem Republike Srbije povezan preko interkonektora;
- 3) ugovoranjem prekograničnog učešća u mehanizmima ne sme da se menja ili na drugi način utiče na planove razmene između zona trgovanja i fizičke protoke sa susedima.

Pružalac domaćeg kapaciteta može da učestvuje u mehanizmima za obezbeđenje kapaciteta u državama članicama Evropske unije i pridruženim stranama iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, pod uslovom reciprociteta.

U slučaju iz stava 4. ovog člana, ako je kapacitet angažovan kroz više mehanizama za obezbeđenje kapaciteta za isti period isporuke, njegovo angažovanje zavisi od dostupnosti prenosnog kapaciteta između zona trgovanja i ako postoji verovatnoća podudaranja opterećenja elektroenergetskog sistema Republike Srbije i drugog sistema u kojem se mehanizam primenjuje, a u skladu sa metodologijom ENTSO-E.

Pružalac kapaciteta je dužan da isplati naknadu operatoru prenosnog sistema za nedostupnost kapaciteta, ukoliko ne ispuni obavezu da kapacitet učini dostupnim u vreme isporuke.

Operator prenosnog sistema raspodeljuje na transparentan, nediskriminatoran i tržišni način prekogranični kapacitet u mehanizmima za obezbeđenje kapaciteta u skladu sa godišnjim preporukama regionalnog koordinacionog centra čiji je član, o maksimalnoj vrednosti kapaciteta koji može prekogranično da učestvuje u mehanizmima za obezbeđenje kapaciteta.

Prava na prenosni kapacitet iz stava 7. ovog člana su prenosiva između pružaoca kapaciteta koji su dužni da o prenosu prava obaveste operatora prenosnog sistema za potrebe registra iz stava 11. ovog člana.

Prihodi od raspodele prenosnog kapaciteta iz stava 7. ovog člana raspodeljuju se u skladu sa metodologijom ENTSO-E ili u skladu sa zajedničkom metodologijom koju su odobrili Agencija i regulatorno telo iz države s kojom se realizuje prekogranični kapacitet.

Pružalac kapaciteta koji prekogranično učestvuje u mehanizmu za obezbeđenje kapaciteta je dužan da o tome obavesti operatora prenosnog sistema bez odlaganja.

Operator prenosnog sistema je dužan, da na zahtev operatora prenosnog sistema iz države članice Evropske unije, odnosno pridružene strane iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice pruži informaciju da li domaći kapacitet ima tehničke karakteristike koje se zahtevaju za učešće u prekograničnom mehanizmu za obezbeđenje kapaciteta, da o takvim kapacitetima vodi registar, kao i da izvrši sve neophodne provere koje su potrebne za njegovo prekogranično učešće.

Registar iz stava 11. ovog člana je dostupan za pružaoca kapaciteta.

Agencija verifikuje da li su kapaciteti proračunati u skladu sa metodologijom ENTSO-E koju je odobrio ACER.

Agencija u saradnji sa drugim regulatornim telima obezbeđuje da prekogranično učešće u mehanizmima za obezbeđenje kapaciteta bude organizovano na efikasan i nediskriminatoran način, kao i da obezbedi adekvatan administrativan okvir za sprovođenje plaćanja zbog nedostupnosti prekograničnog kapaciteta.”.

Član 52.

Posle člana 114. dodaje se član 114a, koji glasi:

„Član 114a

„Operator prenosnog sistema može da sprovede postupak bezbednosne provere za lica kojima se odobrava pristup u objekte operatora prenosnog sistema, za prijem u radni odnos kod operatora prenosnog sistema, kao i za lica kojima treba da se omogući pristup bezbednosno osetljivim informacijama od značaja za elektroenergetski sistem kojima raspolaže operator prenosnog sistema.

Bezbednosne provere vrše se u skladu sa zakonom kojim se uređuje policija.”.

Član 53.

U članu 116. stav 1. posle tačke 5) dodaje se tačka 5a) koja glasi:

„5a) obaveze korisnika i operatora prenosnog sistema u funkcionalnom ispitivanju za potrebe pružanja pomoćnih usluga;”.

U tački 11) reči: „ i sistemskih ” brišu se.

Posle tačke 12) dodaje se tačka 12a) koja glasi:

„12a) kriterijumi i način primene operativnih ograničenja;”.

Tačka 13) menja se i glasi:

„13) pristup prenosnom sistemu, instrument obezbeđenja plaćanja i kriterijumi za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži osim u slučaju kada je vlasnik operatora prenosnog sistema i energetske subjekta isto lice;”

Član 54.

Član 117. menja se i glasi:

„Član 117.

Operator prenosnog sistema dužan je da uspostavi i objavi transparentnu, efikasnu i nediskriminatornu proceduru za priključenje objekata na prenosni sistem i deo distributivnog sistema kojim upravlja operator prenosnog sistema (u daljem tekstu: Procedura).

Procedurom se naročito uređuju:

- 1) redosled aktivnosti operatora prenosnog sistema, operatora distributivnog sistema i podnosioca zahteva za priključenje i rokovi u postupku priključenja objekta;
- 2) odnosi operatora sistema i podnosioca zahteva za priključenje u postupku ostvarivanja prava na priključenje i izgradnju neophodne infrastrukture za priključenje;
- 3) uslovi i način zaključivanja ugovora u postupku priključenja;
- 4) postupci u slučaju podnošenja zahteva za povećanje, odnosno smanjenje odobrene snage, odnosno promena u objektu korisnika prenosnog sistema koje utiču na tehničke zahteve uređene pravilima za priključenje objekata na prenosni sistem, kao i u slučaju ponovnog priključenja usled isključenja;
- 5) postupci u slučaju podnošenja zahteva za izmenu tehničkih uslova priključenja bez promene odobrene snage, u slučaju promena u objektu korisnika prenosnog sistema koje utiču na tehničke zahteve definisane tehničkim uslovima za priključenje na prenosni sistem;
- 6) druge aktivnosti od značaja za priključenje.

Operator prenosnog sistema izrađuje pravila za priključenje objekata na prenosni sistem koja sadrže naročito:

- 1) uslove i način izrade studije priključenja i simulacione provere;
- 2) tehničke zahteve za priključenje na prenosni sistem i deo distributivnog sistema kojim upravlja operator prenosnog sistema;
- 3) merenje električne energije;
- 4) uslove, sadržinu i način izdavanja saglasnosti za stavljanje pod napon, privremeno priključenje i trajno priključenje, kao i način dokazivanja ispunjenosti ovih uslova;
- 5) tipski načini priključenja;
- 6) druga pitanja od značaja za priključenje objekta.

Na proceduru iz stava 1. ovog člana i pravila iz stava 3. ovog člana Agencija daje saglasnost.

Procedura iz stava 1. ovog člana i pravila iz stava 3. ovog člana se objavljuju na internet stranici operatora prenosnog sistema i Agencije.

Operator prenosnog sistema ne može odbiti priključenje objekata po osnovu mogućih budućih ograničenja raspoloživih kapaciteta mreže, kao što su zagušenja u udaljenim delovima prenosne mreže.

Operator prenosnog sistema dužan je da dostavi podnosiocu zahteva za priključenje informacije o mogućim budućim ograničenjima.

Odredbama st. 6. i 7. ovog člana, ne dovodi se u pitanje mogućnost operatora prenosnog sistema da podnosiocu zahteva za priključenje ponudi način priključenja koji podrazumeva priključenje sa ograničenom odobrenom snagom, priključenje koje je uslovljeno izgradnjom nedostajuće infrastrukture ili priključenje koje podleže operativnim ograničenjima, pod uslovom da je operativno ograničenje odobreno od strane Agencije. Ponuđeni način priključenja može sadržati istovremeno uslov izgradnje nedostajuće infrastrukture, primenu operativnih ograničenja i ograničenje odobrene snage.

U slučaju da podnosilac zahteva za priključenje odabere priključenje koje podleže operativnim ograničenjima, operator prenosnog sistema ne podleže obavezi plaćanja finansijske nadoknade za sprovedena operativna ograničenja.”.

Član 55.

Član 118. menja se i glasi:

„Član 118.

Operator prenosnog sistema je investitor izgradnje priključka, zajedničkog priključka i nedostajuće infrastrukture.

Operator prenosnog sistema gradi priključak i zajednički priključak na prenosni sistem o trošku podnosioca zahteva za priključenje. Izuzetno, u slučaju priključenja objekta operatora distributivnog sistema, troškove izgradnje priključka, koji se sastoje od vodova 110 kV i ugradnje ormana obračunskog merenja i ostale opreme u funkciji obračunskog merenja, kao i nedostajuće infrastrukture prenosnog sistema, snosi operator prenosnog sistema, osim kada je objekat operatora distributivnog sistema koji se priključuje na prenosni sistem definisan kao nedostajuća infrastruktura za priključenje proizvodnog objekta koji se priključuje na distributivni sistem, u kom slučaju sve troškove priključenja objekta operatora distributivnog sistema na prenosni sistem snosi podnosilac zahteva čiji proizvodni objekat se priključuje na distributivni sistem.

Ako realizacija izgradnje priključka, odnosno zajedničkog priključka iz stava 2. ovog člana kao i projekata operatora prenosnog sistema iz plana razvoja koji su bitni za realizaciju priključenja traje duže od roka važenja odobrenja za priključenje, operator prenosnog sistema produžava rok važenja odobrenja za priključenje do isteka jedne godine od trenutka završetka izgradnje priključka ili zajedničkog priključka ili završetka projekata iz plana razvoja prenosnog sistema.

Operator prenosnog sistema je dužan da omogući podnosiocu zahteva za priključenje, izuzev u slučaju priključenja objekta operatora distributivnog sistema, da u ime operatora prenosnog sistema u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata sam izgradi priključak, odnosno zajednički priključak o svom trošku.

Ukoliko se podnosilac zahteva opredeli za način priključenja definisan u studiji priključenja koji podrazumeva izgradnju nedostajuće infrastrukture, podnosilac zahteva sam izgrađuje nedostajuću infrastrukturu o svom trošku.

U slučaju iz stava 4. ovog člana, podnosilac zahteva za priključenje pribavlja dokumentaciju na ime operatora prenosnog sistema, a troškovi priključenja obračunavaju se u skladu sa Metodologijom za određivanje troškova priključenja na sistem za prenos i distribuciju električne energije.

Prava i obaveze operatora prenosnog sistema i podnosioca zahteva za priključenje uređuju se ugovorima i to:

- 1) o izradi studije priključenja objekta;
- 2) o priključenju objekta;

3) o izgradnji nedostajuće infrastrukture ukoliko odabrani način priključenja sadrži izgradnju nedostajuće infrastrukture o trošku podnosioca zahteva.

Operator prenosnog sistema obrađuje zahteve za izradu studije priključenja u vremenskom intervalu bliže se uređuju aktom iz člana 214. ovog zakona, osim zahteva strateškog partnera u skladu sa zakonom kojim se uređuje korišćenje obnovljivih izvora energije.

Podnosilac zahteva kome je uručena studija priključenja dužan je da dostavi bankarsku garanciju u korist operatora prenosnog sistema. Iznos bankarske garancije, obaveze koje se garantuju bankarskom garancijom, rok i izuzeće za njeno dostavljanje, kao i druga pitanja u vezi sa bankarskom garancijom bliže su uređeni propisom iz člana 214. ovog zakona.

Ako je nakon isteka roka za dostavljanje bankarske garancije došlo do smanjenja ukupne zahtevane snage po podnetim zahtevima za koja se nastavlja postupak priključenja u odnosu na zahtevanu snagu po svim obrađenim zahtevima podnetim u istom vremenskom periodu, operator prenosnog sistema je dužan da po službenoj dužnosti izvrši reviziju studije priključenja i preispita operativna ograničenja iz člana 117. stav 8. ovog zakona, o čemu obaveštava Agenciju.

U slučaju da se revizijom studije priključenja utvrdi da postoji mogućnost priključenja koje podleže operativnim ograničenjima, operator prenosnog sistema je dužan da podnosiocu zahteva ponudi priključenje sa operativnim ograničenjima pod uslovom da je takvo ograničenje odobreno od strane Agencije.

Na zahtev imaoca studije priključenja za izmenu Studije priključenja zbog promena u objektu podnosioca koji su od uticaja na tehničke zahteve iz Pravila za priključenje, bez promene odobrene snage, operator prenosnog sistema može da izvrši reviziju studije priključenja, ukoliko operator prenosnog sistema utvrdi da predložena izmena ne utiče na uslove priključenja drugih imaoca Studije priključenja. Izmjena Studije priključenja u smislu ovog člana ne dovodi do promene prethodno utvrđenih rokova važenja dokumenata u procesu priključenja.

Operator prenosnog sistema može po zahtevu podnosioca zahteva da omogući da postoje dve ili više odobrenih snaga za dva ili više nezavisnih mesta primopredaje u okviru priključka, pod uslovom da su instalacije svakog dela objekta fizički i električno razdvojene od instalacija delova objekta koje su povezane na druga mesta primopredaje. Ukoliko podnosilac zahteva ima važeću studiju priključenja, definisanje više odobrenih snaga je moguće samo pod uslovom da zbir odobrenih snaga po svim mestima primopredaje nije veći od ukupne odobrene snage objekta podnosioca iz važeće studije priključenja.

Uslovi i rokovi sprovođenja izmene studije priključenja bliže se propisuju aktom iz člana 214. ovog zakona.”.

Član 56.

U članu 119. st. 1. i 2. menja se i glasi:

„Provera ispunjenosti uslova za priključenje objekta korisnika prenosnog sistema na prenosni sistem vrši se na osnovu odobrenja za priključenje, u skladu sa ovim zakonom.

Odobrenje iz stava 1. ovog člana izdaje se i u slučaju zahteva za promenom odobrene snage ili promena u objektu korisnika prenosnog sistema koja su od uticaja na tehničke zahteve uređene pravilima za priključenje objekata na prenosni sistem, ponovnog priključenja, kao i po službenoj dužnosti u slučaju smanjenja, odnosno ukidanja operativnih ograničenja definisanih odobrenjem za priključenje.”.

Posle stava 3. dodaje se novi stav 4. koji glasi:

„U slučaju priključenja objekata preko zajedničkog priključka, podnosioci zahteva posebno podnose zahtev za izdavanje odobrenja za priključenje za svaki objekat.”

Dosadašnji stav 4. postaje stav 5.

Član 57.

U članu 121. stav 2. menja se i glasi:

„Tehnički i drugi uslovi priključenja na prenosni sistem određuju se u skladu sa ovim zakonom, propisom iz člana 214. ovog zakona, zakonom kojim se uređuje korišćenje obnovljivih izvora energije, mrežnim pravilima za priključenje, procedurom iz člana 117. stav 2. ovog zakona, pravilima za priključenje objekata na prenosni sistem iz člana 117. stav 3. ovog zakona, tehničkim i drugim propisima.”

Član 58.

U članu 126a stav 1. tač. 9) i 10) menjaju se i glase:

- „9) regionalno određivanje rezervnog kapaciteta;
- 10) olakšavanje regionalne nabavke-balansnog kapaciteta;

Posle stava 2. dodaju se st. 3. i 4. koji glase:

„Operator prenosnog sistema učestvuje u radu regionalnog koordinacionog centra koji je nadležan za region za rad sistema i za region za proračun kapaciteta kome operator prenosnog sistema pripada.

Operator prenosnog sistema dostavlja regionalnom koordinacionom centru sve informacije koje su mu neophodne za izvršenje poslova iz stava 1. ovog člana.”

Član 59.

Posle člana 126a dodaje se član 126b koji glasi:

„Član 126b

Operator prenosnog sistema u saradnji sa drugim operatorima prenosnih sistema u regionu za rad sistema definiše postupak za donošenje i reviziju koordinisanih aktivnosti i preporuka koje su predložili regionalni koordinacioni centri.

Operator prenosnog sistema sprovodi koordinisane aktivnosti odnosno preporuke koje predlažu regionalni koordinacioni centri, osim ako bi sprovođenje koordinisanih aktivnosti dovelo do narušavanja kriterijuma sigurnosti i drugih neprihvatljivih posledica po operatora prenosnog sistema.

Ako operator prenosnog sistema odluči da ne sprovede koordinisanu aktivnost odnosno preporuku bez odlaganja na transparentan način obaveštava nadležni regionalni koordinacioni centar i druge operatore prenosnih sistema u regionu za rad sistema i u obaveštenju iznosi opravdane razloge za takvo postupanje.

Operator prenosnog sistema može da pokrene postupak preispitivanja koordinisanih aktivnosti i preporuka koje su predložili regionalni koordinacioni centri, na sopstveni zahtev, ili u saradnji sa drugim operatorima prenosnih sistema u regionu za rad sistema.

U slučaju iz stava 4. ovog člana operator prenosnog sistema ne obustavlja primenu koordinisane aktivnosti odnosno preporuke do donošenja konačne odluke, osim ako bi sprovođenje dovelo do narušavanja kriterijuma sigurnosti i drugih neprihvatljivih posledica po operatora prenosnog sistema.

Član 60.

U članu 136. stav 1. tač. 9) i 10) menjaju se i glase:

„9) svake druge godine donese i objavi na internet stranici plan razvoja distributivnog sistema za period od najmanje pet godina zasnovan na rezultatima savetovanja sa svim zainteresovanim stranama, a usklađen sa planom razvoja prenosnog sistema, uz sagledavanje potrebnih ulaganja kako bi se priključili novi objekti proizvođača i kupaca uključujući mesta za punjenje električnih vozila kao i srednjoročne i dugoročne potrebe za uslugama fleksibilnosti, upravljanja potrošnjom, energetske efikasnost, objekte za skladištenje energije ili druge resurse koje operator distributivnog sistema koristi kao alternativu razvoju sistema;

10) svake godine donese i objavi na internet stranici plan investicija u distributivni sistem za period do tri godine, usklađen sa planom investicija prenosnog sistema;”.

Tačka 12) briše se.

U tački 13) posle reči: „snabdevačima” dodaju se reči: „i agregatorima”.

Posle tačke 25) dodaje se tačka 25a) koja glasi:

„25a) vodi evidenciju o energetske zajednicama građana i pripadajućim mernim mestima članova zajednice između kojih se deli električna energija;”.

U tački 33) posle reči: „snabdevača” dodaju se reči: „i agregatora”.

Posle tačke 40a) dodaje se tačka 40b) koja glasi:

„40b) nadoknadi štetu operatoru prenosnog sistema i korisnicima prenosnog sistema, ukoliko preda aktivnu snagu iz jedne transformatorske stanice distributivnog sistema u prenosni sistem u iznosu većem od 16 MW u skladu sa zakonom kojim se uređuje korišćenje obnovljivih izvora energije.”.

Posle stava 2. dodaju se novi st. 3. i 4. koji glase:

„Pre dostavljanja plana iz stava 2. ovog člana, operator distributivnog sistema je dužan da organizuje savetovanje o planu sa korisnicima distributivnog sistema, na nepristrasan i transparentan način.

Operator distributivnog sistema je dužan da na internet stranici objavi rezultate savetovanja iz stava 3. ovog člana i dostavi ih Agenciji.”.

Dosadašnji st. 3-5. postaju st. 5-7.

Posle dosadašnjeg stava 5. koji postaje stav 7. dodaju se novi st. 8. -11. koji glase:

„Operator distributivnog sistema električne energije prikuplja i obrađuje lične podatke o krajnjim kupcima – fizičkim licima, u cilju ažuriranja baze podataka iz stava 1. tačka 13) ovog člana.

Lični podaci iz stava 8. ovog člana su: lično ime i prezime, adresa prebivališta, odnosno boravišta, JMBG, adresa mernog mesta, identifikacioni broj mernog mesta i drugi podaci od značaja za vođenje baze podataka.

Vlada može da utvrdi prodajnu cenu električne energije za nadoknadu gubitaka u distributivnom sistemu, ako su ispunjeni ključni pokazatelji uspešnosti.

Ministarstvo, uz prethodno pribavljenu saglasnost Republičke komisije za energetske mreže i ministarstva nadležnog za poslove privrede, propisuje ključne pokazatelje uspešnosti iz stava 10. ovog člana.”.

Dosadašnji st. 6. i 7. postaju st. 12. i 13.

Član 61.

Posle člana 137. dodaju se nazivi članova i čl. 137a i 137b koji glase:

„Usluge fleksibilnosti u distributivnom sistemu

Član 137a

Operator distributivnog sistema je dužan da nabavlja usluge fleksibilnosti od učesnika na tržištu, što uključuje učesnike na tržištu koji nude energiju iz obnovljivih izvora energije, učesnike na tržištu koji se bave upravljanjem potrošnjom, odnosno proizvodnjom, učesnike na tržištu koji se bave skladištenjem energije, proizvođače, agregatore, kao i aktivne kupce.

Operator distributivnog sistema je dužan da usluge iz stava 1. ovog člana nabavlja u skladu sa transparentnim, nediskriminatornim i tržišnim principima.

Agencija, na osnovu analize koristi i troškova koju sprovodi operator distributivnog sistema, utvrđuje da li je nabavka usluga fleksibilnosti koja je zasnovana na tržišnim principima ekonomski opravdana ili bi takva nabavka dovela do ozbiljnih poremećaja tržišta ili do većeg zagušenja u sistemu.

Ukoliko Agencija utvrdi da su rezultati analize koristi i troškova pozitivni operator distributivnog sistema nabavlja usluge fleksibilnosti u skladu sa stavom 2. ovog člana.

Pravilima o radu distributivnog sistema utvrđuju se tehničke karakteristike za usluge fleksibilnosti koje se nabavljaju.

Operator distributivnog sistema je dužan da saraduje sa operatorom prenosnog sistema prilikom nabavke i aktivacije usluga fleksibilnosti u distributivnom sistemu u skladu sa pravilima o radu distributivnog sistema, pravilima o radu prenosnog sistema i pravilima o radu tržišta električne energije, kako bi se osigurala optimalna upotreba resursa za pružanje usluga fleksibilnosti, siguran i efikasan rad sistema i omogućio razvoj usluga fleksibilnosti.

Troškovi povezani s nabavkom usluga fleksibilnosti, uključujući troškove potrebnih informacionih i komunikacionih tehnologija, kao i troškovi potrebne infrastrukture, priznaju se operatoru distributivnog sistema u skladu s metodologijom za određivanje cena pristupa distributivnom sistemu.

Nabavka nefrekventnih pomoćnih usluga

Član 137b

Svim učesnicima na tržištu električne energije koji su u mogućnosti da pruže nefrekventne pomoćne usluge, uključujući učesnike na tržištu koji nude energiju iz obnovljivih izvora, učesnike na tržištu angažovane u upravljanju potrošnjom, skladištare električne energije i agregatore, potrebno je da se omogući da pružaju nefrekventne pomoćne usluge.

Operatori sistema su odgovorni za nabavku nefrekventnih pomoćnih usluga potrebnih za rad sistema u skladu sa transparentnim, nediskriminatornim i tržišno zasnovanim procedurama.

Pravilima o radu prenosnog sistema i pravilima o radu distributivnog sistema bliže se uređuje postupak kvalifikacije učesnika iz stava 1. ovog člana, uslovi pružanja nefrekventnih pomoćnih usluga i način utvrđivanja cena nefrekventnih pomoćnih usluga.

U slučaju da operator distributivnog sistema ili operator prenosnog sistema proceni da pružanje nefrekventnih pomoćnih usluga zasnovano na tržišnim principima nije ekonomski opravdano, da ne postoji relevantan broj potencijalnih

pružaoca usluga ili da se u delu elektroenergetskog sistema može narušiti siguran i pouzdan rad sistema dužan je o tome obavestiti Agenciju.

U slučaju iz stava 4. ovog člana Agencija daje mišljenje o načinu nabavke nefrekventnih pomoćnih usluga.

U slučaju da Agencija oceni da pomoćne nefrekventne usluge nije moguće nabaviti na tržišnim principima one se nabavljaju po ceni koja se određuje u skladu sa metodologijom iz člana 50. stav 1. tačka 5a) ovog zakona.

Prilikom nabavke i aktivacije nefrekventnih pomoćnih usluga u distributivnoj mreži, operator distributivnog sistema je dužan da saraduje sa operatorom prenosnog sistema u skladu sa pravilima o radu distributivnog sistema, pravilima o radu prenosnog sistema i potvrđenim međunarodnim ugovorima, kako bi se osigurala optimalna upotreba resursa i efikasan rad sistema, kao i omogućio razvoj nefrekventnih pomoćnih usluga.

Član 62.

Član 138. menja se i glasi:

„Član 138.

Operator distributivnog sistema utvrđuje tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema i analizira tehničku i ekonomsku opravdanost uvođenja naprednih sistema merenja, efekte na razvoj tržišta i koristi za pojedinačne kategorije krajnjih kupaca električne energije.

Ako analiza iz stava 1. ovog člana pokaže da je uvođenje naprednog mernog sistema isplativo ili kada se napredni merni sistemi u potpunosti primene, napredni merni sistemi moraju zadovoljavati evropske standarde i zahteve iz člana 138v stav 6. ovog zakona.

Na osnovu analize iz stava 1. ovog člana, u slučaju iz stava 2. ovog člana, operator distributivnog sistema će izraditi plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema i dostaviti ga Agenciji radi pribavljanja mišljenja.

Operator distributivnog sistema će planom razvoja sistema obuhvatiti uvođenje naprednih mernih sistema u skladu sa planom implementacije, za period za koji se plan razvoja donosi.

Planom implementacije iz stava 2. ovog člana, operator distributivnog sistema će obuhvatiti minimalno 80% mesta primopredaje u kategoriji krajnjih kupaca električne energije za koju je utvrđena ekonomska opravdanost implementacije.

Ako analiza iz stava 1. ovog člana pokaže da uvođenje naprednog mernog sistema nije isplativo, operator distributivnog sistema je dužan ponoviti analizu u roku od četiri godine i o rezultatima analize obavestiti Ministarstvo i Agenciju.

Ministarstvo o rezultatima analize obaveštava Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Pravilima o radu distributivnog sistema bliže se uređuju funkcionalnosti naprednih mernih sistema”.

Član 63.

Posle člana 138. dodaju se nazivi članova i čl. 138a-138v koji glase:

„Pravo na napredno brojilo

Član 138a

Ako analiza iz člana 138. stav 1. ovog zakona pokaže da uvođenje naprednog mernog sistema nije isplativo ili ako planom uvođenja naprednih mernih

sistema nisu obuhvaćeni svi krajnji kupci, operator distributivnog sistema dužan je da na zahtev krajnjeg kupca obezbedi i ugradi napredno brojilo.

Troškove nabavke i ugradnje naprednog brojila iz stava 1. ovog člana snosi podnosilac zahteva.

Operator distributivnog sistema dužan je da najkasnije u roku od četiri meseca od dana podnošenja zahteva iz stava 1. ovog člana ugradi napredno brojilo.

Napredno brojilo treba da zadovolji interoperabilnost i sposobnost da pruži povezanost merne infrastrukture blisko realnom vremenu sa sistemima za upravljanje energijom kupaca.

U ponudi za ugradnju naprednog brojila iz stava 1. ovog člana, operator distributivnog sistema je dužan da podnosiocu zahteva za ugradnju naprednog brojila precizno navede:

- 1) funkcije i interoperabilnost koje napredno brojilo može da podrži;
- 2) usluge koje su izvodljive kao i prednosti koje se mogu ostvariti upotrebom naprednog brojila;
- 3) sve povezane troškove koje snosi podnosilac zahteva.

Operator distributivnog sistema redovno, a najmanje svake dve godine, preispituje i javno objavljuje troškove povezane s načinom ugradnje naprednih brojila u skladu s odredbama ovog člana te prati promene troškova naprednih brojila u skladu s tehnološkim razvojem celokupnog naprednog sistema merenja.

Konvencionalno brojilo

Član 138b

Operator distributivnog sistema je dužan da svako obračunsko merno mesto krajnjeg kupca koje nije opremljeno naprednim brojiлом opremi individualnim konvencionalnim brojiлом kojim se tačno meri stvarna potrošnja na tom obračunskom mernom mestu.

Krajnji kupac treba da ima mogućnost da direktno ili indirektno očita svoje konvencionalno brojilo ili da mu se obezbedi pristup očitanoj stanju brojila putem korisničkog interfejsa ili drugog odgovarajućeg interfejsa.

Član 138v

Upravljanje podacima odnosi se na podatke o merenju i potrošnji, kao i na podatke o krajnjem kupcu koji su potrebni radi promene snabdevača, agregatora ili za usluge upravljanja potrošnjom kao i za druge usluge.

Pravilima o radu distributivnog sistema bliže se uređuje način upravljanja, razmena i pristup podacima o krajnjim kupcima.

Podacima se upravlja na način da se obezbedi efikasan, jednostavan i bezbedan pristup i razmena podataka, kao i zaštita i bezbednost podataka.

Obrada ličnih podataka sprovodi se u skladu sa propisom kojim se uređuje zaštita podataka.

Pristup podacima ili podnošenje zahteva za stavljanje na raspolaganje podataka za krajnjeg kupca se ne naplaćuju.

Operatori sistema su dužni da primenjuju zahteve interoperabilnosti i nediskriminatorne postupke za pristup podacima u skladu sa aktom koje donosi Sekretarijat energetske zajednice.”.

Član 64.

U članu 139. stav 1. posle tačke 10) dodaje se tačka 10a) koja glasi:

„10a) kriterijumi i način primene privremenih ograničenja snage;“.

Tačka 12) menja se i glasi:

„12) pristup distributivnom sistemu za svaku kategoriju korisnika distributivnog sistema posebno, instrument obezbeđenja plaćanja i kriterijume za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži osim u slučaju kada je vlasnik operatora prenosnog sistema i energetske subjekta isto lice;“

Član 65.

U članu 140. stav 8. reči: „pumpi, bunara, sistema za navodnjavanje,“ brišu se.

Član 66.

Član 141. menja se i glasi:

„Član 141.

Postupak priključenja elektrane pokreće se podnošenjem zahteva za izradu studije priključenja operatoru distributivnog sistema. Studija priključenja nije potrebna za elektrane instalisane snage manje od 50 kW.

Uz zahtev iz stava 1. ovog člana prilaže se dokaz da je za elektranu odgovarajućim dokumentom prostorno-urbanističkog planiranja opredeljena namena prostora za njenu izgradnju, odnosno da je doneta odluka o izradi odgovarajućeg planskog dokumenta za elektranu koja se priključuje.

Operator distributivnog sistema istovremeno izrađuje studiju priključenja za više podnetih zahteva u vremenskim periodima bliže uređenim aktom iz člana 214. zakona. Studija priključenja mora da sadrži i privremena ograničenja snage u toku rada elektrane, za koja operator distributivnog sistema nije dužan da plati finansijsku nadoknadu proizvođaču, ako studija pokaže da bi priključenjem elektrane u određenim vremenskim intervalima operator distributivnog sistema ukupnu aktivnu snagu iz distributivnog sistema predao u prenosni sistem u iznosu većem od onog propisanog zakonom kojim se uređuje korišćenje obnovljivih izvora energije;

Operator distributivnog sistema bliže uređuje prava i obaveze sa podnosiocem zahteva kroz ugovor o izradi studije priključenja.

Operator distributivnog sistema je dužan da do početka vremenskog perioda iz stava 3. ovog člana zaključi ugovor o izradi studije priključenja, ako su ispunjeni uslovi za njegovo zaključenje propisani ovim zakonom i aktom iz člana 214. ovog zakona.

Operator distributivnog sistema je dužan da u roku od deset dana od dana isteka vremenskog perioda iz stava 3. ovog člana dostavi studiju priključenja podnosiocima zahteva.

Podnosilac zahteva je dužan, da za elektranu instalisane snage preko 400 kW u roku ne kraćem od 30 dana od dana uručenja studije o priključenju, dostavi bankarsku garanciju da će u roku određenom aktom iz člana 214. ovog zakona, izgraditi elektranu.

Odredba stava 7. ovog člana ne odnosi se na aktivnog kupca.

Ako je nakon isteka roka za dostavljanje bankarske garancije došlo do smanjenja ukupne zahtevane snage po podnetim zahtevima za koja se nastavlja postupak priključenja u odnosu na zahtevanu snagu po svim obrađenim zahtevima

podnetim u istom vremenskom periodu, operator distributivnog sistema je dužan da po službenoj dužnosti izvrši izmenu studija priključenja.

Operator distributivnog sistema je dužan da izda uslove za projektovanje i priključenja imaocu studije priključenja u roku od 15 dana od dana prijema zahteva, ako je imalac studije priključenja obezbedio planski dokument i izradio idejno rešenje.

Uslovi za projektovanje i priključenje važe u granicama važenja studije priključenja, a realizuju se izgradnjom elektrane.

Član 67.

Posle člana 141. dodaju se čl. 141a i 141b koji glase:

„Član 141a

Operator distributivnog sistema je investitor izgradnje priključka, i po pravilu, gradi priključak na distributivni sistem.

Na zahtev lica koje ima studiju priključenja i lokacijske uslove, operator distributivnog sistema je dužan da zaključi ugovor o priključenju na osnovu koga ga ovlašćuje da u ime operatora distributivnog sistema izgradi priključak.

Prava i obaveze operatora distributivnog sistema i proizvođača, uređuju se ugovorom o pružanju usluge priključenja koji sadrži naročito: opis priključka, godinu priključenja, sredstva finansijskog obezbeđenja, prava i obaveze u pogledu izrade plansko-tehničke dokumentacije za priključak, rešavanje imovinsko-pravnih odnosa za priključak, pribavljanje dozvola za priključak, praćenje izgradnje priključka, dinamiku izvođenja radova, rokove, stručni nadzor koji je odredio investitor i druga pitanja.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, proizvođaču će se umanjiti troškovi priključenja na sistem u skladu sa metodologijom za određivanje troškova priključenja na sistem za prenos i distribuciju.

Za priključak iz stava 2. ovog člana pribavlja se dokumentacija na ime operatora distributivnog sistema u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata.

Izgradnja ili rekonstrukcija distributivne elektroenergetske mreže iz člana 128. stav 2. ovog zakona i priključka iz stava 1. ovog člana na zemljištu u javnoj svojini može se vršiti bez prenosa investitorskih prava, ukoliko je investitor izgradnje ili rekonstrukcije operator distributivnog sistema koji je osnovan, odnosno na kojeg su preneti ovlašćenja od strane vlasnika zemljišta u javnoj svojini.

Za rekonstrukciju ili dogradnju objekta ili priključka iz stava 6. ovog člana, a koji nije upisan u javne knjige o evidenciji nepokretnosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje upis nepokretnosti, ne dostavlja se dokaz o odgovarajućem pravu na zemljištu, odnosno objektu, već se kao dokaz podnosi elaborat geodetskih radova uz odgovarajuću izjavu investitora o tehničkim karakteristikama i opštem stanju objekta.

Po izgradnji priključka, priključak postaje deo distributivnog sistema.

U slučaju priključenja sopstvene potrošnje transformatorskih stanica 400/h kV i 220/h kV operatora prenosnog sistema, troškove izgradnje priključka snosi operator distributivnog sistema.

Član 141b

Operator distributivnog sistema je dužan da donese, redovno ažurira i objavi na svojoj internet stranici proceduru za priključenje koja sadrži:

1) opis svih faza postupka priključenja sa svim aktima koje operator izdaje u postupku priključenja, uključujući i ugovore koji sa zaključuju sa podnosiocem zahteva;

- 2) interni opis procedure rešavanja zahteva;
- 3) uslove i dokaze za izdavanja akata u postupku priključenja;
- 4) rokove za postupanje operatora distributivnog sistema i podnosioca zahteva;
- 5) način komunikacije i dostavljanja obaveštenja i podnesaka;
- 6) opis pravnih lekova;
- 7) modele akata, ugovora i zahteva koji se izdaju, zaključuju i podnose u postupku priključenja;
- 8) druga pitanja od značaja za priključenje.

Operator distributivnog sistema je dužan da javno objavi dostupne kapacitete za priključenje elektrana na obnovljive izvore energije i skladišta.

Podaci o kapacitetima nisu obavezujući za operatora distributivnog sistema i informativnog su karaktera.”.

Član 68.

Posle člana 146. dodaje se naziv člana i član 146a koji glasi:

„Integracija elektromobilnosti u elektroenergetsku mrežu

Član 146a

Operator distributivnog sistema je dužan da sarađuje na nediskriminatornoj osnovi sa fizičkim ili pravnim licem koje je vlasnik, razvija ili upravlja punjačima za električna vozila, a u vezi sa njihovim priključenjem na mrežu, vodeći računa da negativni povratni uticaj punjača na distributivni sistem bude minimalan.

Priključenje javno dostupnih i privatnih mesta za punjenje električnih vozila na distributivni sistem uređuje se propisom iz člana 214. ovog zakona i pravilima o radu distributivnog sistema.

Operator distributivnog sistema po pravilu ne može biti vlasnik, niti razvijati ili upravljati punjačima za električna vozila osim u slučaju kada poseduje punjače isključivo za sopstvene potrebe.”.

Član 69.

Član 147. menja se i glasi:

„Član 147.

Podzemni i nadzemni vodovi svih naponskih nivoa su predmet upisa u katastar vodova, odnosno katastar infrastrukture, u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak upisa u katastar nepokretnosti i katastar infrastrukture, kao i ovim zakonom.

Transformatorske stanice svih naponskih nivoa, uključujući komandno-pogonske zgrade, kade transformatora i spoljna postrojenja, kao i stubne transformatorske stanice predmet su upisa u katastar vodova, odnosno katastar infrastrukture u skladu sa zakonom kojim se uređuje državni premer i katastar, kao i ovim zakonom.

Elektroenergetski objekti iz st. 1. i 2. ovog člana za koje je izdata upotrebna, odnosno građevinska dozvola, na zahtev operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema, upisuju se u katastar vodova, odnosno katastar infrastrukture, na osnovu elaborata geodetskih radova i podataka o objektu iz upotrebne odnosno građevinske dozvole, ako je za objekat izdata samo građevinska dozvola.

Izuzetno od stava 3. ovog člana, ako upotrebna, odnosno građevinska dozvola ne sadrže sve podatke o objektu koji se upisuju u katastar, ti podaci se mogu upisati i na osnovu uverenja nadležnog organa, kojim se potvrđuju ti podaci u skladu sa tehničkom dokumentacijom na osnovu koje je izdata upotrebna, odnosno građevinska dozvola.

Za elektroenergetske objekte iz st. 1. i 2. ovog člana koji su izgrađeni do 2016. godine, a za koje uverenje iz stava 4. ovog člana nadležni organ ne može da izda, upis podataka o objektu se može izvršiti i na osnovu nalaza i mišljenja stalnog sudskog veštaka građevinske struke, izrađenog na osnovu tehničke dokumentacije iz stava 4. ovog člana.

Za elektroenergetske objekte iz st. 1. i 2. ovog člana koji su izgrađeni do 2016. godine, a za koje uverenje iz stava 4. ovog člana nadležni organ ne može da izda zbog nepostojanja tehničke dokumentacije usled dejstva više sile, upis se vrši na osnovu uverenja nadležnog organa izdatog u skladu sa nalazom i mišljenjem veštaka građevinske struke i izveštajem o zatečenom stanju, sačinjenom u skladu sa zakonom koji uređuje ozakonjenje objekata.

Organ jedinice lokalne samouprave nadležan za imovinsko-pravne poslove doneće rešenje o utvrđivanju zemljišta za redovnu upotrebu i formiranje građevinske parcele u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja, na zahtev operatora prenosnog i distributivnog sistema koji je vlasnik objekta koji nije upisan kao nosilac prava korišćenja na građevinskom zemljištu na kome je taj objekat izgrađen. Pravnosnažno rešenje o utvrđivanju zemljišta za redovnu upotrebu objekta je osnov za upis svojine na građevinskom zemljištu u korist operatora prenosnog ili distributivnog sistema.

Transformatorske stanice izgrađene do 2016. godine, na zemljištu na kome su privredna društva, ili fizička lica, imala pravo korišćenja do 4. avgusta 2023. godine, bez obzira na namenu utvrđenu važećim planskim dokumentima, u postupku utvrđivanja zemljišta za redovnu upotrebu i formiranje građevinske parcele u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja, operator distributivnog sistema ne plaća naknadu za sticanje prava svojine na tom zemljištu koje je obuhvaćeno rešenjem o utvrđivanju zemljišta za redovnu upotrebu i formiranje građevinske parcele.

Elektroenergetski objekti za koje je izdato rešenje o odobrenju za izvođenje radova, u skladu sa propisom kojim se uređuje planiranje i izgradnja objekata upisuju se u katastar vodova, odnosno katastar infrastrukture, na osnovu elaborata geodetskih radova i podataka o objektu koje sadrži to rešenje.”

Član 70.

Posle člana 160. dodaju se čl. 160a-160v koji glase:

„Član 160a

Objektima za proizvodnju električne energije i objektima za upravljanje potrošnjom upravlja se bez diskriminacije na transparentan način kroz odgovarajuće tržišne mehanizme, osim ako zakonom nije drugačije propisano.

Pravo prioritetnog pristupa operator distributivnog sistema je dužan da omogući:

1) elektranama koje koriste obnovljive izvore energije, odnosno visokoefikasne kogeneracije, instalisane snage manje od 400 kW,

2) elektranama koje koriste obnovljive izvore energije, ako počnu sa radom posle 1. januara 2026. godine, a instalisana snaga im je manja od 200 kW,

3) i elektranama koji imaju odobren status demonstracionog projekta ograničeno na period i u obimu koji je neophodan da bi se ostvarila svrha tog projekta.

Na zahtev operatora sistema, Agencija može da odobri da se ne primeni pravo prioritnog pristupa na objekte iz stava 2. ovog člana koji počnu sa radom najmanje 6 meseci od donošenja odluke kojom se odobrava to izuzeće, odnosno da se pravo prioritnog pristupa primeni na objekte sa manjom instalisanom snagom u odnosu na snagu objekata iz stava 2. ovog člana, ako utvrdi:

- 1) da postoji organizovano unutardnevno tržište, druga veleprodajna tržišta i balansno tržište koja su u potpunosti dostupna svim učesnicima na tržištu;
- 2) da su pravila redišpečinga i upravljanja zagušenjima transparentna;
- 3) ako nacionalni doprinos udela obnovljivih izvora energije nije manji od nacionalnog cilja utvrđenog odlukom Ministarskog saveta ili ako je udeo obnovljivih izvora energije u bruto finalnoj potrošnji električne energije minimum 50%.

Agencija je dužna da obavesti Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice o izuzeću iz stava 3. ovog člana sa obrazloženjem o ispunjenosti uslova iz stava 3. ovog člana.

Agencija javno objavljuje odluku o izuzeću iz stava 3. ovog člana, koja sadrži detaljno obrazloženje za davanje izuzeća uz zaštitu komercijalno osetljivih podataka.

Pravo na prioritni pristup ne može da se ograniči proizvođačima koji su to pravo stekli po ranijim propisima, osim ako te elektrane budu značajno izmenjene tako da te promene zahtevaju izmenu odobrenja za priključenje ili povećanje kapaciteta elektrane.

Pravo na prioritetan pristup ne sme da ugrozi sigurnost rada sistema i da predstavlja razlog za veće ograničenje prenosnih kapaciteta između zona trgovanja u skladu sa članom 165a ovog zakona, pri čemu svako ograničenje prava na prioritetan pristup mora biti transparentno i nediskriminatorno.

Osnovna pravila redišpečinga

Član 160b

Redišpečing proizvodnje i redišpečing upravljanja potrošnjom zasniva se na objektivnim, transparentnim i nediskriminatornim kriterijima.

Redišpečing je otvoren za sve proizvođače električne energije bez obzira na vrstu tehnologije, objekte za skladištenje električne energije i objekte upravljive potrošnje na domaćem tržištu, kao i za učesnike na tržištu u Energetskoj zajednici i Evropskoj uniji samo ako je tehnički izvodljivo.

Usluge objekata korisnika sistema za potrebe redišpečinga, što uključuje naročito proizvodne objekte, objekte za skladištenje električne energije, kao i objekte upravljive potrošnje nabavljaju se tržišnim putem i plaćaju od strane operatora sistema u vidu finansijske nadoknade.

Ponude za balansnu energiju koje se aktiviraju u redišpečingu ne uzimaju se u obzir prilikom proračuna cene finansijskog poravnjanja za balansno odstupanje balansno odgovornih strana.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, operator prenosnog sistema može da vrši redišpečing koji nije zasnovan na tržišnim principima u sledećim slučajevima:

- 1) ako nije uspostavljen redišpečing na tržišnim principima;
- 2) ako su redišpečingom zasnovanom na tržišnim principima angažovani svi dostupni resursi za redišpečing;

3) ako je broj i kapacitet dostupnih proizvodnih objekata, objekata za skladištenje električne energije i objekata upravljive potrošnje na nivou koji ne obezbeđuje konkurenciju učesnika u području gde je potrebno primeniti redispečing;

4) ako trenutno stanje u mreži redovno i na predvidljiv način dovodi do zagušenja, tako da bi redispečing na tržišnim principima doveo do redovnih strateških ponuda učesnika na tržištu i povećao nivo unutrašnjih zagušenja;

5) ako je operator prenosnog sistema doneo akcioni plan za smanjenje zagušenja u mreži ili obezbedio minimalni prenosni kapacitet između zona trgovanja u skladu sa članom 165a ovog zakona.

Pravilima o radu prenosnog sistema, pravilima o radu distributivnog sistema odnosno pravilima o radu tržišta uređuje se redispečing a na osnovu objektivnih, transparentnih i nediskriminatornih kriterijuma.

Operatori sistema su dužni da Agenciju izveštavaju jednom godišnje o:

1) stepenu razvoja i efektivnosti redispečinga za proizvodne objekte, objekte za skladištenje električne energije i objekte upravljive potrošnje;

2) razlozima za primenu redispečinga, količinama u MWh i vrsti proizvodnih objekata koje su bile predmet redispečinga;

3) preduzetim merama da se smanji potreba za redispečingom koji smanjuje proizvodnju elektrana koje koriste obnovljive izvore energije i iz visokoefikasne kogeneracije;

4) investicijama u digitalizaciju mreže i usluga koja povećavaju fleksibilnost sistema.

Agencija je dužna da podnese izveštaj o redispečingu Regulatornom odboru Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice koji sadrži sažet prikaz informacija iz stava 7. ovog člana sa preporukama o unapređenju ove oblasti, kao i da ga objavi na svojoj internet stranici.

Operator prenosnog sistema, odnosno distributivnog sistema su dužni, da u granicama zahteva koji se odnose na održavanje pouzdanog i sigurnog rada sistema:

1) garantuje sposobnost prenosne i distributivne mreže da prenese i distribuiraju proizvedenu električnu energiju iz elektrana koje koriste obnovljive izvore energije i elektrana sa visokoefikasnom kogeneracijom, sa minimalnom potrebom za redispečingom, čime se ne sprečava da se pri planiranju mreže uzme u obzir ograničeno redispečiranje ako operator prenosnog sistema i operator distributivnog sistema mogu na transparentan način pokazati da je to ekonomski efikasnije i da ne prelazi 5% godišnje proizvodnje električne energije u postrojenjima koja se služe obnovljivim izvorima energije i koja su priključena na njihovu mrežu, osim ukoliko je udeo električne energije iz takvih elektrana veći od 50% u bruto finalnoj potrošnji električne energije;

2) preduzima odgovarajuće tržišne i mrežne topološke mere u cilju minimizovanja redispečinga kojim se smanjuje proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije;

3) obezbedi fleksibilnost mreže.

Osnovna pravila redispečinga koji nije zasnovan na tržišnim principima

Član 160v

Operator sistema smanjuje proizvodnju električne energije primenom redispečinga koji nije zasnovan na tržišnim principima:

1) na elektrane proizvođača iz obnovljivih izvora energije ako ne postoji druga alternativa ili ako bi druge opcije napravile nesrazmerne troškova ili proizvele ozbiljne rizike po sigurnost sistema;

2) na elektrane sa visokoefikasnom kogeneracijom samo ako, osim smanjenja proizvodnje iz elektrana proizvođača iz obnovljivih izvora energije, ili ako bi druge opcije napravila nesrazmerne troškova ili proizvele ozbiljne rizike po sigurnost sistema;

3) na proizvodne objekte krajnjih kupaca koji proizvode električnu energiju isključivo za svoje potrebe iz obnovljivih izvora energije ili koriste visokoefikasnu kogeneraciju, bez predaje električne energije u sistem osim ako nijedno drugo rešenje ne bi moglo da reši probleme sigurnosti sistema;

4) smanjenje proizvodnje iz stava 1. ovog člana mora biti opravdano i transparentno. opravdani razlozi za redispečing iz stava 1. ovog člana deo je izveštaja iz člana 160b stav 7. ovog zakona.

U slučaju primene redispečinga koji nije zasnovan na tržišnim principima, operator prenosnog sistema je dužan da plaća finansijsku nadoknadu korisniku sistema čiji je proizvodni objekat, objekat za skladištenje električne energije ili objekat upravljive potrošnje predmet redispečinga, osim ukoliko je korisnik sistema pristao na priključenje kojim se ne garantuje sigurna isporuka električne energije u sistem.

Finansijska nadoknada iz stava 1. ovog člana mora biti jednaka većoj vrednosti jednog od sledećih elemenata ili njihovoj kombinaciji ukoliko bi primena samo većeg elementa dovela do neopravdano niske ili neopravdano visoke nadoknade:

1) dodatni operativni troškovi izazvani primenom redispečinga, kao što su dodatni troškovi goriva u slučaju redispečinga koji utiče na povećanje proizvodnje električne energije ili troškovi obezbeđivanja rezervnog grejanja u slučaju kada se redispečingom smanjuje proizvodnja elektrane koja koristi visokoefikasnu kogeneraciju;

2) neto prihodi od prodaje električne energije na dan-unapred tržištu koju bi proizvodni objekti, objekti za skladištenje električne energije i objekti upravljive potrošnje isporučili na tržište da nije primenjen redispečing, uključujući u neto prihode i finansijsku vrednost podsticaja koja bi za takve objekte bila isplaćena korisnicima sistema ako su u sistemu podsticaja.”.

Član 71.

Posle člana 164. dodaje se naziv člana i član 164a koji glasi:

„Zona trgovanja

Član 164a

Granice zone trgovanja zasnivaju se na dugoročnim i strukturnim zagušenjima u prenosnoj mreži.

Unutar zone trgovanja ne mogu da postoje strukturna zagušenja, osim ukoliko ne utiču na susedne zone trgovanja ili ako utiču, da takva zagušenja mogu da postoje privremeno, pod uslovom da je uticaj na susedne zone trgovanja ublažen merama korektivnih akcija i da takva zagušenja ne smanjuju korišćenje prenosnih kapaciteta između zone trgovanja u skladu sa članom 165a ovog zakona.

Zona trgovanja se formira tako da maksimizuje ekonomsku efikasnost i prekograničnu trgovinu u skladu sa članom 165a ovog zakona između zona trgovanja u istom regionu za proračun kapaciteta, uz održavanje sigurnosti snabdevanja.

Ako ENTSO-E ili regulatorno telo nadležno za jednog ili više operatora prenosnih sistema u drugim kontrolnim oblastima dostavi izveštaj operatoru prenosnog sistema u kome su utvrđena strukturna zagušenja, operator prenosnog sistema bez odlaganja o tome obaveštava Agenciju koja u roku ne dužem od šest meseci, a u saradnji sa operatorom prenosnog sistema, na osnovu metodologije za izmenu zone trgovanja donete na nivou Evropske unije, može da donese odluku kojom utvrđuje da je potrebno izmeniti zonu trgovanja ili da utvrdi da je delotvornije da operator prenosnog sistema donese akcioni plan za smanjenje strukturnih zagušenja umesto da se izvrši izmena zone trgovanja.

Agencija o odluci iz stava 4. ovog člana obaveštava Sekretarijat Energetske zajednice i Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Ako Agencija odluči da je potrebno izmeniti zonu trgovanja obavestiće o tome sve nadležne organe članica Evropske unije i pridruženih strana iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice sa kojima se zona trgovanja Republike Srbije nalazi u regionu za proračun kapaciteta u cilju donošenja jednoglasne odluke o izmeni zone trgovanja, saglasno obavezama koje proizilaze iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice.

Agencija pre donošenja odluke o izmeni zone trgovanja konsultuje zainteresovane strane dok u odluci posebno utvrđuje datum njene primene i odgovarajući prelazni period ako je potreban.

Ukoliko nadležni organi članica Evropske unije i pridruženih strana iz Ugovora o osnivanju energetske zajednice jednoglasno ne donesu odluku o izmeni zone trgovanja, konačnu odluku o izmeni zone trgovanja donosi Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

U slučaju da Agencija u odluci iz stava 4. ovog člana utvrdi da je delotvornije da operator prenosnog sistema donese akcioni plan za smanjenje strukturnih zagušenja umesto da se izvrši izmena zone trgovanja, operator prenosnog sistema je dužan da donese taj plan za period od četiri godine.

Bez obzira na stepen realizacije akcionog plana iz stava 9. ovog člana, operator prenosnog sistema je dužan da obezbedi godišnje povećanje prenosnih kapaciteta u linearnoj putanji između zone trgovanja do njegove minimalne vrednosti utvrđene u skladu sa članom 165a ovog zakona i da izveštava Agenciju i Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice svake godine u vreme važenja akcionog plana, kao i šest meseci nakon njegovog isteka, o tome da li je prenosni kapacitet u prethodnih 12 meseci između zone trgovanja povećan u skladu sa linearnom putanjom, odnosno da li je dostigao minimalne vrednosti iz člana 165a ovog zakona, koje moraju da se ostvare najkasnije do 31. decembra 2027.

Početna vrednost linearne putanje godišnjeg povećanja prenosnih kapaciteta između zone trgovanja određuje se upoređivanjem vrednosti dodeljenog kapaciteta na granici zone trgovanja ili na kritičnom elementu mreže u godini koja prethodi godini donošenja akcionog plana iz stava 9. ovog člana i vrednosti dodeljenog prosečnog kapaciteta za period od tri godine koje prethode godini donošenja akcionog plana, tako da se za početnu vrednost uzima ona vrednost koja je veća.

Troškovi korektivnih akcija koji su potrebni da bi se ispunila linearna putanja godišnjeg povećanja prenosnih kapaciteta između zone trgovanja ili omogućio prenosni kapacitet na granici zone trgovanja, odnosno kritičnom elementu mrežu u skladu sa akcionim planom iz stava 9. ovog člana snosi operator prenosnog sistema.

Svake godine u toku primene akcionog plana iz stava 9. ovog člana, kao i u roku od šest meseci od njegovog isteka, operator prenosnog sistema dostavlja izveštaj Agenciji i Regulatornom odboru Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice da li je u toku prethodnih 12 meseci raspoloživ prenosni kapacitet između zone trgovanja dostigao vrednosti iz linearne putanje godišnjeg povećanja prenosnih kapaciteta između zone trgovanja, odnosno da li je od 1. januara 2028. godine dostignut minimalni kapacitet iz člana 165a ovog zakona. Pre slanja izveštaja, operator prenosnog sistema dostavlja sve relevantne podatke Agenciji na saglasnost.

Ako se iz izveštaja operatora prenosnog sistema utvrdi da operator prenosnog sistema ne povećava prenosni kapacitet između zone trgovanja u skladu sa linearnom putanjom iz stava 10. ovog člana, Agencija u roku šest meseci pokreće postupak izmene ili održanja zone trgovanja u skladu sa st. 6 i 7. ovog člana.

Šest meseci pre isteka akcionog plana iz stava 9. ovog člana, operator prenosnog sistema je dužan da preostala zagušenja reguliše korektivnim akcijama o svom trošku ili se pokreće postupak izmene zone trgovanja u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Ako operator prenosnog sistema ne donese akcioni plan iz stava 9. ovog člana, dužan je da u roku od 12 meseci od dana kada su utvrđena strukturna zagušenja izvesti Agenciju i Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice da li je prenosni kapacitet između zona trgovanja dostigao u prethodnih 12 meseci minimalne vrednosti iz člana 165a ovog zakona. Pre slanja izveštaja, operator prenosnog sistema dostavlja sve relevantne podatke Agenciji na saglasnost.

Akcioni plan iz stava 9. ovog člana operator prenosnog sistema dostavlja Agenciji na saglasnost.

Član 72.

Naziv člana i član 165. menjaju se i glase:

„Principi za raspodelu kapaciteta i upravljanja zagušenjima između zona trgovanja

Član 165.

Operator prenosnog sistema vrši raspodelu prenosnog kapaciteta između zona trgovanja kroz eksplicitne ili implicitne aukcije.

Metode dodele kapaciteta iz stava 1. ovog člana mogu se primeniti na istoj granici između zona trgovanja.

Za raspodelu unutardnevnog prenosnog kapaciteta između zone trgovanja, primenjuje se metoda kontinuirane trgovine koja se može kombinovati sa metodom raspodele kapaciteta putem aukcija ukoliko je izvodljivo.

U slučaju zagušenja, prednost u dodeli prenosnog kapaciteta između zone trgovanja, bez obzira na metod aukcije, ima učesnik na tržištu koji dostavi najpovoljniju ponudu. Osim u slučaju izuzeća za nove interkonektore u skladu sa zakonom.

Dodeljena prava na korišćenje prenosnih kapaciteta između zona trgovanja su prenosiva ukoliko je operator prenosnog sistema obavešten o prenosu prava i u mogućnosti da izvrši prenos prava.

Učesnik na tržištu je dužan da obavesti operatora prenosnog sistema pre prenosa prava na korišćenje prenosnog kapaciteta između zona trgovanja na drugog učesnika na tržištu.

U slučaju da operator prenosnog sistema ne dopusti prenos prava na korišćenje prenosnih kapaciteta između zona trgovanja, dužan je da o tome javno obavesti sve učesnike na tržištu, uključujući i Agenciju.

Problem zagušenja mreže operator prenosnog sistema rešava:

1) nediskriminatornim tržišnim metodama koje daju efikasne ekonomske signale učesnicima na tržištu i operatorima prenosnog sistema;

2) primenom metoda koje ne zahtevaju plaćanje prenosnih kapaciteta između zona trgovanja bez selektivnog izbora pojedinih ugovora o prodaji električne energije zaključenih između učesnika na tržištu.

Ako operator prenosnog sistema preduzima operativne mere da održi rad sistema u normalnom stanju, onda uzima u obzir uticaj tih mera na susedne kontrolne oblasti i usklađuje mere sa operatorima prenosnog sistema na koje te mere imaju uticaj.

Operator prenosnog sistema primenjuje procedure ograničenja razmene električne energije između zona trgovanja samo kada u vanrednim situacijama mora hitno da deluje, a redispečing i kontratrgovina nisu mogući, pri čemu se ove procedure primenjuju na nediskriminatoran način.

Osim u slučajevima više sile, učesnici na tržištu kojima je dodeljen kapacitet između zona trgovanja imaju pravo na povraćaj naknade za dodeljeni kapacitet ako im se pravo na korišćenje kapaciteta ograniči.

Učesnicima na tržištu je dostupan maksimalni kapacitet između zona trgovanja i maksimalni kapacitet prenosne mreže u skladu sa standardima za bezbedan i siguran rad prenosnog sistema.

Prilikom određivanja maksimalnog prenosnog kapaciteta za trgovinu između zona trgovanja, operator prenosnog sistema uzima u obzir rezultate proračuna regionalnog koordinacionog centra, osim u slučaju ako bi ti rezultati doveli do kršenja graničnih vrednosti pogonskih veličina, koje je utvrdio u skladu sa smernicama za rad međusobno povezanih prenosnih sistema.

Operator prenosnog sistema uzima u obzir i koordinisane akcije koje, kao krajnju meru, donosi regionalni koordinacioni centar u cilju smanjenja prenosnog kapaciteta između zona trgovanja, u slučaju kada utvrdi da dostupne korektivne akcije u regionu za proračun kapaciteta ili između regiona za proračuna kapaciteta nisu dovoljne da se obezbedi linearna putanja godišnjeg povećanja kapaciteta, odnosno minimalni kapacitet između zona trgovanja iz člana 165a stav 2. ovog zakona, a da se time ne ugrozi siguran rad sistema.

Ako Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, odnosno ACER, ako je primenjivo, utvrdi da je smanjenje kapaciteta iz stava 14. ovog člana neosnovano, Agencija preduzima mere prema operatoru prenosnog sistema i regionalnom koordinacionom centru u skladu sa svojim nadležnostima.

Operator prenosnog sistema može da koristi kontratrgovinu, redispečing, uključujući i prekogranični redispečing, u cilju maksimizacije vrednosti prenosnog kapaciteta između zona trgovanja, a dužan je da učestvuje u koordinisanim prekograničnim korektivnim akcijama koje su usmerene na njegovo povećanje.

Učesnici na tržištu su dužni da blagovremeno obaveste operatore prenosnog sistema o nameri da koriste dodeljeno fizičko pravo na prenosni kapacitet između zona trgovanja. Dodeljeno fizičko pravo na prenosni kapacitet između zona trgovanja koje se ne koristi biće ponovo ponuđeno učesnicima na tržištu na transparentan i nediskriminatoran način.

Učesnici na tržištu koji ne iskoriste dodeljeno pravo na korišćenje prenosnog kapaciteta između zona trgovanja dužni su da plate nadoknadu operatoru prenosnog sistema, koja odražava troškove za nekorisćenje kapaciteta koji su opravdani i srazmerni.

Finansijske posledice neispunjavanja obaveza u vezi sa raspodelom prenosnog kapaciteta između zone trgovanja snose operator prenosnog sistema i Nemo ako su odgovorni.

Operator prenosnog sistema u pravilima iz člana 164. ovog zakona uređuje ključne koncepte i metode utvrđivanja odgovornosti u vezi sa finansijskim posledicama koje nastaju usled neispunjavanja obaveza koje proističu iz raspodele prenosnog kapaciteta između zona trgovanja, kao i način određivanja naknada zbog gubitka prava učesnika na tržištu na korišćenje ovog kapaciteta.

Operator prenosnog sistema, ukoliko je to tehnički moguće, primenjuje međusobno prebijanje razmena električne energije između zona trgovanja suprotnog smera na istoj granici u cilju maksimalnog korišćenja prenosnog kapaciteta između zona trgovanja, uzimajući u obzir sigurnost prenosnog sistema. Razmene između zona trgovanja koje smanjuju zagušenje ne mogu se odbiti.”

Član 73.

Posle člana 165. dodaju se čl. 165a-165v koji glase:

„Član 165a

Operator prenosnog sistema ne sme da ograničava prenosne kapacitete između zona trgovanja koje se stavljaju na raspolaganje učesnicima na tržištu kako bi rešavao zagušenja unutar svoje zone trgovanja ili kao sredstvo upravljanja tokovima snaga koji su rezultat transakcija unutar ove zone.

Operator prenosnog sistema obezbeđuje da učesnicima na tržištu ponudi minimalni nivo prenosnih kapaciteta između zona trgovanja i to:

- 1) za granice između zona trgovanja za koje se primenjuje proračun kapaciteta zasnovan na harmonizovanom neto prenosnom kapacitetu, minimalni kapacitet iznosi 70% kapaciteta od kritičnog elementa, uz ispunjenje kriterijuma sigurnosti za određenu listu ispada;
- 2) za granice između zona trgovanja za koje se primenjuje proračun kapaciteta zasnovan na tokovima snaga, minimalni kapacitet je margina dostupna za tokove usled razmene između zona trgovanja na svakom kritičnom elementu mreže koji treba da iznosi 70% kapaciteta uz ispunjenje kriterijuma sigurnosti za određenu listu ispada, dok preostali iznos od 30% kapaciteta može da se upotrebi za marginu pouzdanosti, kružne tokove i unutrašnje tokove.

Operator prenosnog sistema može da zatraži od Agencije izuzeće od primene minimalnog procenta prenosnog kapaciteta za trgovinu između zona trgovanja iz stava 1. ovog člana iz razloga sigurnosti rada sistema, pri čemu to izuzeće ne sme biti u vezi sa ograničenjem raspodeljenih kapaciteta u slučaju iz člana 165. st. 10. i 11. ovog zakona.

Izuzeće se može dati na godinu dana sa pravom produženja na još godinu dana i primeniti samo ako je nužno za održavanje sigurnosti rada sistema i bez diskriminacije između unutrašnje i prekogranične trgovine.

Agencija je dužna da se pre odobravanja izuzeća konsultuje sa regulatornim telima unutar regiona za proračun kapaciteta na koje ovo izuzeće ima uticaj, u postupku saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora.

Ako se regulatorna tela unutar regiona za proračun kapaciteta ne saglase sa izuzećem, konačnu odluku o izuzeću donosi Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, odnosno ACER.

U slučaju dobijanja izuzeća iz st. 3-5. ovog člana, operator prenosnog sistema je dužan da razvije i donese metodologiju i projekte za rešavanje problema zbog kojih je dobio izuzeće.

Izuzeće iz st. 3-5. ovog člana prestaje istekom roka njegovog važenja ili od trenutka rešavanja problema zbog kojih je izuzeće dobijeno uz zavisnosti od toga šta ranije nastupi.

Kada Agencija sa drugim regulatornim telima odlučuje o raspodeli troškova korektivnih akcija između operatora prenosnog sistema, analizira u kojoj meri su unutrašnji tokovi snaga zone trgovanja doprineli zagušenju na njenim granicama i rukovodi se principom da troškovi između operatora prenosnog sistema budu raspodeljeni u skladu sa doprinosom zagušenju koja proističe iz tokova snaga unutar zone trgovanja za koju su nadležni.

Agencija ne uzima u obzir troškove koje su proizveli tokovi snaga unutar zone trgovanja, a koje su posledica internih transakcija unutar zone, pod uslovom da su takvi tokovi snaga manji od nivoa koji bi se očekivao kad ne bi bilo strukturnog zagušenja u zoni trgovanja.

Agencija uzima u analizi onaj očekivani nivo tokova snaga iz stava 10. ovog člana koji su zajednički utvrdili operatori prenosnog sistema u istom regionu za proračun kapacitet za svaku granicu zone trgovanja, a sa kojim su se saglasila sva regulatorna tela u regionu.

Član 165b

Operator prenosnog sistema preračunava raspoloživ prenosni kapacitet između zona trgovanja posle isteka roka za podnošenje ponuda za dodelu dan-unapred i unutardnevnih prenosnih kapaciteta između zona trgovanja.

Operator prenosnog sistema raspodeljuje raspoloživ prenosni kapacitet između zone trgovanja uvećan za preostali prenosni kapacitet koji nije prethodno raspodeljen i kapacitet koji su oslobodili imaoci prava na fizičko korišćenje prenosnog kapaciteta između zona trgovanja.

Operator prenosnog sistema predlaže način raspodele prenosnog kapaciteta između zona trgovanja u svim vremenskim okvirima, uključujući vreme za dan-unapred, unutardnevno vreme, kao i vremenski okvir za potrebe balansiranja.

Agencija razmatra predlog načina raspodele prenosnih kapaciteta između zona trgovanja.

Operator prenosnog sistema i Agencija poslove iz stava 1. ovog člana obavljaju u saradnji sa operatorima prenosnog sistema i regulatornim telima u državama članicama Evropske unije i pridruženim stranama iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, operator prenosnog sistema je dužan da uzme u obzir:

- 1) karakteristike tržišta električne energije;
- 2) operativne uslove rada elektroenergetskog sistema, kao što su posledice netovanja konačnih planova rada balansnih grupa;
- 3) nivo usaglašenosti procenata dodeljenih prenosnih kapaciteta između zona trgovanja u različitim vremenskim okvirima tržišta.

Ako je prenosni kapacitet ostao nedodeljen između zona trgovanja nakon vremenskog zatvaranja unutardnevnog tržišta za dodelu prenosnih kapaciteta između zona trgovanja, operator prenosnog sistema može da iskoristi nedodeljeni kapacitet za razmenu balansne energije ili za netovanje odstupanja.

Ako je prenosni kapacitet između zona trgovanja dodeljen za razmenu balansne energije ili potrebe deljenja balansne rezerve, operator prenosnog sistema je dužan da postupa u skladu sa aktom iz člana 93a stav 2. tačka 2) ovog zakona.

Operator prenosnog sistema ne može u postupku određivanja prenosnog kapaciteta između zona trgovanja, da poveća granicu sigurnosti zbog razmene balansne energije i deljenja balansne rezerve.

Član 165v

Procesi upravljanja zagušenjem koji su povezani sa unapred određenim vremenskim okvirom mogu ostvarivati prihod samo u slučaju kada dođe do zagušenja u tom vremenskom okviru, osim u slučaju novih interkonektora koji imaju izuzeće.

Kroz procese iz stava 1. ovog člana ne sme se favorizovati bilo koja strana koja zahteva kapacitet ili energiju, niti ometati napori da se smanja zagušenje.

Svi prihodi stečeni dodelom prenosnih kapaciteta između zona trgovanja operator prenosnog sistema koristi u sledeće svrhe:

1) garantovanje raspoloživosti dodeljenog prenosnog kapaciteta između zona trgovanja;

2) održavanje ili povećanje prenosnog kapaciteta između zona trgovanja kroz optimizaciju korišćenja postojećih interkonektora u vidu koordinisanih korektivnih mera, ako je primenljivo, ili kroz investicije u mrežu, a naročito u izgradnju novih interkonektivnih dalekovoda kojima se smanjuje zagušenje.

Operator prenosnog sistema i Agencija uzimaju u obzir metodologiju ACER-a o načinu korišćenja prihoda od zagušenja.

Ako operator prenosnog sistema ne može prihode iz stava 1. ovog člana efikasno da koristi u svrhe navedene u stavu 1. ovog člana, može ih uz saglasnost Agencije, koristiti kao prihod koji Agencija uzima u obzir prilikom donošenja metodologije za određivanje cene pristupa sistemu za prenos električne energije do maksimalnog iznosa koji odredi Agencija. Ostatak prihoda stavlja se na poseban interni račun operatora prenosnog sistema dok se ne stvore uslovi da se koristi u svrhe navedene u stavu 1. ovog člana.

Operator prenosnog sistema je dužan da dostavi izveštaj Agenciji o načinu korišćenja prihoda iz stava 1. ovog člana.

Agencija je dužna da do 1. marta svake godine objavi i dostavi Regulatornom odboru Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice izveštaj koji sadrži:

- 1) prihode iz stava 1. ovog člana u prethodnoj kalendarskoj godini;
- 2) podatke o tome kako su prihodi iz stava 1. ovog člana korišćeni, uključujući i podatke o posebnim projektima na koja su ti prihodi usmereni;
- 3) podatke o prihodima iz stava 1. ovog člana koji se nalaze na posebnom internom računu operatora prenosnog sistema;
- 4) podatke o iznosu prihoda iz stava 1. ovog člana koji su uzeti u proračun cene za pristup sistemu;

5) potvrdu Agencije da je računanje prihoda iz stava 1. ovog člana u iznos cene za pristup sistemu izvršeno u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju da se prihodi od zagušenja koriste u proračunu za određivanje cene pristupa sistemu, operator prenosnog sistema je dužan da u izveštaju iz stava 6. ovog člana izvesti o korišćenju tih prihoda u svrhe iz stava 1. ovog člana.”.

Član 74.

Posle člana 167. dodaje se naziv člana i član 167a koji glasi:

„Konkurentna, fleksibilna i nediskriminatorna tržišta

Član 167a

Učesnici na tržištu, pod jednakim uslovima, podležu transparentnim, srazmernim i nediskriminatornim pravilima, naknadama i postupanju u pogledu odgovornosti za balansiranje, pristupa tržištima, pristupa podacima, promene snabdevača i agregatora, načinu obračuna i licenciranja.

Na unutrašnjem tržištu električne energije ne mogu da postoje prepreke u pogledu ulaska na tržište, rada i izlaska s tržišta, ne dovodeći u pitanje nadležnosti koje se primenjuju u odnosu na treće zemlje.

Učesnici na tržištu iz trećih zemalja kada posluju na unutrašnjem tržištu električne energije Republike Srbije dužni su da postupaju u skladu sa propisima Republike Srbije, uključujući propise koji se odnose na zaštitu životne sredine i bezbednost, kao i propise u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Prilikom razvoja novih interkonektora uzimaju se u obzir ciljevi za interkonekciju električne energije utvrđeni u skladu sa preuzetim međunarodnim ugovorima.”.

Član 75.

Član 168. menja se i glasi:

„Član 168.

Tržište električne energije obuhvata:

- 1) bilateralno tržište električne energije;
- 2) balansno tržište električne energije;
- 3) organizovano tržište električne energije;
- 4) tržište prenosnih kapaciteta između zona trgovanja;
- 5) tržište pomoćnih usluga.

Prema vremenu trgovanja električnom energijom tržište električne energije može biti:

- 1) terminsko;
- 2) tržište za dan unapred;
- 3) unutarдневно tržište.

Operator prenosnog sistema električne energije uređuje i administrira tržište iz stava 1. tač. 2), 4) i 5) ovog člana, dok energetski subjekt koji obavlja delatnost upravljanja organizovanim tržištem električne energije (u daljem tekstu: Operator tržišta) uređuje i administrira tržište iz stava 1. tačka 3) ovog člana, uz poštovanje principa javnosti i nediskriminacije.”.

Član 76.

Posle člana 168. dodaju se nazivi članova i čl. 168a-168đ koji glase:

„Principi funkcionisanja tržišta električne energije

Član 168a

Tržišta električne energije iz člana 168. ovog zakona, zasnivaju se na sledećim principima:

- 1) cene se formiraju na osnovu ponude i tražnje;
- 2) pravilima tržišta treba da se podstiče slobodno formiranje cena, maksimalno izbegavajući formiranje cena koja nisu rezultat ponude i tražnje;
- 3) pravilima tržišta treba da se omogući razvoj fleksibilne proizvodnje električne energije, niskouglenična proizvodnja električne energije, kao i fleksibilna potrošnja električne energije;
- 4) kupcima treba da omogući da imaju koristi od tržišta i veće konkurencije na maloprodajnim tržištima i da budu ovlašćeni da nastupaju na tržištu električne energije;
- 5) učešće krajnjih kupaca i malih preduzeća na tržištu električne energije treba omogućiti kroz agregiranje njihove proizvodnje električne energije iz različitih proizvodnih jedinica, odnosno objekata upravljive potrošnje, obezbeđujući im da na osnovu takvog agregiranja formiraju zajedničku ponudu na tržištu, kao i da zajednički deluju na elektroenergetski sistem;
- 6) tržišna pravila treba da omoguće dekarbonizaciju elektroenergetskog sistema tako što će omogućiti integraciju električne energije iz obnovljivih izvora energije i podstaći energetska efikasnost, na način i u meri koja neće ugroziti energetska stabilnost zemlje;
- 7) tržišna pravila treba da podstaknu investicije u proizvodnju električne energije, posebno dugoročne investicije usmerene na dobijanje dekarbonizovanog i održivog elektroenergetskog sistema, na objekte za skladištenje električne energije, energetska efikasnost i odziv potrošnje, u cilju zadovoljenja potreba tržišta, kao i omogućiti poštnu konkurenciju na tržištu, obezbeđujući sigurnost snabdevanja;
- 8) prepreke prekograničnoj razmeni električne energije, kao i transakcijama na tržištu treba uklanjati;
- 9) tržišna pravila treba da podstaknu regionalnu saradnju, tamo gde je to primenjivo;
- 10) bezbedna i održiva proizvodnja električne energije, skladištenje električne energije i upravljiva potrošnja učestvuju pod ravnopravnim uslovima na tržištu;
- 11) proizvođači električne energije su direktno ili indirektno odgovorni za prodaju na tržištu električne energije koju proizvedu;
- 12) tržišna pravila treba da dopuste razvoj demonstracionih projekata u održive energetske resurse, tehnologije ili sisteme koji treba da se realizuju i upotrebljavaju u društvenu korist;
- 13) tržišna pravila treba da omoguće efikasno upravljanje proizvodnim kapacitetima, objektima za skladištenje električne energije i upravljivu potrošnju;
- 14) tržišna pravila treba da omoguće slobodan ulazak i izlazak sa tržišta privednim subjektima koja se bave proizvodnjom električne energije, skladištenjem električne energije i upravljivom potrošnjom, na osnovu njihove procene o ekonomskoj i finansijskoj održivosti njihovih delatnosti;

15) u cilju zaštite učesnika na tržištu od rizika promjenljivosti cena električne energije na tržištu, kao i smanjenja nesigurnosti u pogledu povraćaja njihovih investicija, dugoročni zaštitni (hedžing) tržišni proizvodi treba da budu dostupni na organizovanom tržištu električne energije na transparentan način, uključujući i dostupnost o snabdevanju na bilateralnom tržištu, u skladu sa propisima o konkurenciji;

16) da učesnici na tržištu imaju pravo da pristupe elektroenergetskom sistemu pod objektivnim, transparentnim i nediskriminatornim uslovima;

17) tržišna pravila treba da olakšaju trgovinu proizvodima u okviru Energetske zajednice, a regulatorne promene treba da uzmu u obzir uticaje i na kratkoročna i na dugoročna tržišta i proizvode ”.

Principi funkcionisanja organizovanog tržišta za dan-unapred i unutar dnevnog tržišta električne energije

Član 168b

Operator prenosnog sistema i Nemo dužni su da u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama sarađuju na regionalnom nivou i nivou pridruženih strana iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice u cilju povećanja efikasnosti i efektivnosti tržišta za dan unapred i unutar dnevnog tržišta.

Tržište za dan unapred i unutar dnevno tržište električne energije treba da budu uređeni tako da:

- 1) učesnici na tržištu ne podležu diskriminaciji;
- 2) maksimizuju sposobnost učesnika na tržištu da upravljaju svojim balansnim odstupanjima;
- 3) maksimalno omoguće učesnicima na tržištu da učestvuju u prekograničnoj trgovini što je bliže moguće realnom vremenu isporuke električne energije;
- 4) obezbede cene električne energije koje odražavaju realnu tržišnu vrednost na koje učesnik na tržištu može da se osloni prilikom ugovaranja finansijskih instrumenata kojim se štite od rizika promene cena električne energije;
- 5) obezbeđuju siguran rad sistema istovremeno omogućavajući maksimalno korišćenje prenosnog kapaciteta;
- 6) obezbeđuju transparentnost, ne dovodeći u pitanje zaštitu poverljivih i komercijalno osetljivih podataka, kao ni obavljanje trgovine na anonimnan način;
- 7) ne prave razliku između trgovine unutar domaće zone trgovanja i transakcija između zona trgovanja;
- 8) obezbeđuju svim učesnicima na tržištu da učestvuju, kako individualno, tako i preko agregatora.

Trgovina na organizovanom tržištu za dan unapred i unutar dnevnom tržištu

Član 168v

Nemo je dužan da omogući trgovinu električnom energijom:

- 1) što je bliže moguće trenutku isporuke električne energije, a do isteka roka za podnošenje ponuda za dodelu unutar dnevnih prenosnih kapaciteta između zona trgovanja;
- 2) na tržištu za dan-unapred i unutar dnevnom tržištu u vremenskom intervalu koji najmanje odgovara obračunskom intervalu za obračun balansnog odstupanja balansno odgovornih strana;

3) na tržištu za dan unapred i unutardnevnom tržištu sa pravom da minimalna ponuda učesnika na tržištu bude 500 kW ili manje kako bi se omogućilo efektivno učešće objekata upravljive potrošnje, objekata za skladištenje električne energije i malih postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije, uključujući direktno učešće kupaca.

Terminsko tržište

Član 168g

Operator prenosnog sistema je dužan da izda dugoročna prava na korišćenje prenosnog kapaciteta između zona trgovanja koja omogućuju učesnicima na tržištu, uključujući i proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora, da se zaštite od rizika promene cena električne energije, osim ukoliko Agencija i druga regulatorna tela na zahtev operatora prenosnog sistema procene da učesnici na tržištu imaju dovoljno finansijskih instrumenata za zaštitu od rizika promene cena električne energije na domaćem tržištu.

U slučaju dodele dugoročnih prava na korišćenje prenosnog kapaciteta između zone trgovanja, operator sistema je dužan da dodelu prava vrši na transparentan način, na tržišnim principima i nediskriminatorni način na jedinstvenoj platformi za raspodelu.

Operator tržišta je dužan da razvija dugoročne finansijske instrumente za trgovinu koji omogućavaju učesnicima na tržištu, uključujući i proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora da se zaštite od rizika promene cena električne energije, pri čemu operator tržišta ne može da zahteva da učesnici na tržištu te instrumente koriste samo za zaštitu od rizika promene cene električne energije u domaćoj zoni trgovanja.

Tehnička ograničenja za formiranje ponuda na organizovanom tržištu električne energije

Član 168d

Formiranje ponude kupaca i prodavaca na veleprodajnom tržištu električne energije, cena električne energije u svim vremenskim okvirima tržišta, kao i ponude balansne energije i cene poravnanja za balansna odstupanja balansno odgovornih strana, ne podležu maksimalnim i minimalnim ograničenjima cena.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, Nemo može primeniti maksimalna i minimalna ograničenja za formiranje cena na organizovanom dan-unapred i unutardnevnom tržištu koja ne vode do nepotrebnog ograničenja trgovine, uz mehanizam njihovog automatskog prilagođavanja u trenutku kada na tržištu ta ograničenja budu dostignuta, ali pod uslovom da su takva ograničenja harmonizovana na evropskom nivou.

Operator prenosnog sistema ne može da preduzima mere u cilju menjanja cena na veleprodajnom tržištu električne energije.

Agencija je dužna da identifikuje propise i mere koje mogu da doprinesu posrednom ograničenju cena na veleprodajnom tržištu električne energije, uključujući i one koje se odnose na ograničenja ponuda za aktiviranje balansne energije, ponuda u okviru mehanizama za obezbeđenje kapaciteta, mere koje preduzima operator prenosnog sistema, mere kojima se dovode u pitanje postojeći tržišni rezultati ili sprečava zloupotreba dominantnog položaja ili neefikasno definisanih zona trgovanja.

Ako Agencija na osnovu propisa i mera iz stava 4. ovog člana utvrdi mogućnost ograničenja formiranja veleprodajnih cena dužna je da nadležnim

organima predloži mere kojima se ograničenja na formiranja cena na veleprodajnom tržištu uklanjaju, odnosno ublažavaju.

Agencija je dužna da dostavi izveštaj Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice o merama iz stava 5. ovog člana u roku od šest meseci od dana utvrđenja mogućnosti ograničenja formiranja veleprodajnih cena.

Vrednost neisporučene električne energije

Član 168 đ

Operator prenosnog sistema je dužan da proceni vrednost neisporučene električne energije u skladu sa metodologijom ENTSO-E i da je javno objavi.

Vrednost neisporučene električne energije operator prenosnog sistema preispituje svakih pet godina ili ranije ako su nastupile značajne promene od kojih zavisi njena procena.”.

Član 77.

U članu 169. stav 1. tačka 10) briše se.

Član 78.

U članu 171. posle stava 3. dodaju se novi st. 4. i 5. koji glase:

„Svaki učesnik na tržištu je odgovoran za balansna odstupanja koja napravi elektroenergetskom sistemu.

Balansno odgovorna strana je finansijski odgovorna za balansna odstupanja i dužna je da doprinese balansu elektroenergetskog sistema.”.

Dosadašnji st. 4-8. postaju st. 6-10.

U dosadašnjem stavu 5. koji postaje stav 7. reči: „i kupac-proizvođač” brišu se.

Član 79.

U članu 173. stav 2. posle reči: „snabdevača” dodaju se reči: „i agregatora”.

Član 80.

Posle člana 173. dodaju se nazivi članova i čl. 173a i 173b koji glase:

„Osnovna pravila balansnog tržišta električne energije

Član 173a

Balansno tržište električne energije, uključujući i učešće u pretkvalifikacionom postupku uređuje operator prenosnog sistema na način da:

1) obezbedi nediskriminaciju između učesnika na tržištu, pri čemu se uzimaju u obzir različite tehničke potrebe elektroenergetskog sistema, kao i različite tehničke mogućnosti elektrana, objekata za skladištenje električne energije i objekata upravljive potrošnje;

2) pomoćne usluge budu definisane na transparentan i tehnološki neutralan način, kao i da se nabavljaju transparentno i u skladu sa tržišnim principima od pružalaca koji su tehnički osposobljeni za pružanje usluge što se verifikuje kroz pretkvalifikacioni postupak u skladu sa pravilima o radu prenosnog, odnosno distributivnog sistema i pravilima za priključenje na prenosni sistem;

3) obezbedi nediskriminatorni pristup svim učesnicima na tržištu, kako individualno tako i preko agregatora, uključujući i postrojenja koja koriste obnovljive izvore, objekte upravljive potrošnje i objekte za skladištenje električne energije;

4) da se tržišna pravila prilagode povećanju udela električne energije iz varijabilnih obnovljivih izvora, povećanju upravljive potrošnje, kao i novim tehnologijama, istovremeno uvažavajući potrebe elektroenergetskog sistema.

Nabavka usluga balansiranja vrši se u skladu sa transparentnim, nediskriminatornim i tržišno zasnovanim procedurama.

Cena balansne energije ne može da bude unapred određena ugovorom o rezervaciji balansnog kapaciteta, a njegova nabavka mora biti transparentna, uz zaštitu poverljivih i komercijalno osetljivih podataka.

Balansno tržište treba da obezbedi siguran rad sistema i omogući maksimalno korišćenje i efikasnu raspodelu prenosnih kapaciteta između zona trgovanja u svim vremenskim intervalima, u skladu sa članom 165a ovog zakona.

Pravilima o radu tržišta treba omogućiti učesnicima da dostavljaju ponude što bliže realnom vremenu isporuke električne energije, pri čemu rok za podnošenje ponuda na balansnom tržištu ne sme da se završava pre isteka roka za podnošenje ponude za dodelu unutardnevnih prenosnih kapaciteta između zona trgovanja.

Cena balansne energije za standardne proizvode za balansiranje i posebne proizvode za balansiranje određuje se metodom marginalnih troškova, osim ako operator prenosnog sistema u pravilima o radu tržišta predvidi alternativnu metodu određivanja cene balansne energije koja je efikasnija, pod uslovom da je takva metoda identična metodi koju su regulatorna tela u Evropskoj uniji odobrila svim operatorima prenosnog sistema.

Cene poravnanja za balansno odstupanje balansno odgovornih strana određuje se po ceni koja odražava vrednost električne energije u realnom vremenu.

Obračunski interval na balansnom tržištu od 1. januara 2025. godine ne može biti duži od 15 minuta, osim ako Agencija na zahtev operatora prenosnog sistema odobri izuzeće koje može da traje najduže do 1. januara 2027. godine, pri čemu za vreme trajanja izuzeća obračunski interval za balansno odstupanje ne može biti duži od 30 minuta.

Oblast utvrđivanja cene poravnanja za balansno odstupanje za koje se određuje cena poravnanja za balansno odstupanje balansno odgovornih strana jednako je zoni trgovanja, odnosno kontrolnoj oblasti.

Operator prenosnog sistema proračunava rezervni kapacitet, uzimajući u obzir i proračun tog kapaciteta na regionalnom nivou.

Operator prenosnog sistema može da zatraži od Agencije izuzeće od primene st. 2 i 4. ovog člana, ako standardni proizvodi za balansiranje nisu dovoljni da obezbede siguran rad sistema ili ako resursi za pružanje usluge balansiranja ne mogu da učestvuju na tržištu.

Agencija može dati izuzeće iz stava 8. ovog člana, ali samo za neke posebne proizvode za balansiranje koji se primenjuju samo na domaćem tržištu ako nisu predmet prekogranične razmene sa drugim operatorima prenosnog sistema.

Zahtev iz stava 8. ovog člana sadrži:

1) opis mera koje minimizuju korišćenje posebnih proizvoda za balansiranje uz poštovanje ekonomske efikasnosti;

2) pokazatelje koji ukazuju da posebni proizvodi za balansiranje ne dovode do značajne neefikasnosti i poremećaja na balansom tržištu, kako na domaćem balansom tržištu tako i van njega;

3) pravila i informacije o postupku pretvaranja ponuda za balansnu energiju obuhvaćene posebnim proizvodima za balansiranje u ponude za balansnu energiju u skladu sa standardnim proizvodima za balansiranje.

Nabavka balansnog kapaciteta

Član 173b

Operator prenosnog sistema nabavlja balansni kapacitet na transparentan način na domaćem tržištu, uzimajući u obzir i mogućnost nabavke tog kapaciteta na regionalnom nivou.

Operator prenosnog sistema može da ograniči rezervaciju prenosnog kapaciteta između zona trgovanja u slučaju prekogranične nabavke balansnog kapaciteta.

Nabavka balansnog kapaciteta se vrši na tržištu pomoćnih usluga, osim ukoliko Agencija u slučaju nedostatka konkurencije na tržištu pomoćnih usluga, odobri operatoru prenosnog sistema izuzeće i primenu drugih formi nabavke balansnog kapaciteta na tržišnim principima, što Agencija preispituje svake tri godine.

Nabavka balansnog kapaciteta za regulaciju na više i regulaciju na niže vrši se odvojeno, osim ukoliko Agencija odobri izuzeće, pod uslovom da operator prenosnog sistema u zahtevu za izuzeće pokaže da bi drugačija nabavka balansnog kapaciteta bila ekonomski efikasnija.

Ugovori o rezervaciji balansnog kapaciteta ne mogu se zaključiti pre dana koji prethodi danu angažovanja balansnog kapaciteta, a važenje ugovora ne može da traje duže od jednog dana, osim ako Agencija operatoru prenosnog sistema odobri da može ranije da nabavlja balansni kapacitet sa dužim trajanjem ugovora, kako bi se obezbedila sigurnost snabdevanja i povećala ekonomska efikasnost, pri čemu balansni kapacitet koji je obuhvaćen izuzećem, može da se ugovori najranije mesec dana pre dana njenog angažovanja sa trajanjem ugovora koje nije duže od mesec dana.

Kada je odobreno izuzeće za najmanje 40% standardnih proizvoda za balansiranje i najmanje 30% svih proizvoda koji se koriste za balansni kapacitet zaključuju se ugovori o rezervaciji balansnog kapaciteta najviše jedan dan pre obezbeđivanja balansnog kapaciteta i ugovorni period ne može biti duži od jednog dana.

Na zahtev operatora prenosnog sistema, Agencija može, u slučaju primene izuzeća iz stava 6. ovog člana, da dozvoli da se ugovoreni rezervisani balansni kapacitet produži na najviše 12 meseci, pod uslovom da je vremenski period u kome se takvi ugovori mogu zaključiti ograničen i da su pozitivni efekti u vidu smanjenja troškova za krajnje kupce veći od negativnog uticaja na tržište.

Zahtev operatora sistema iz stava 7. ovog člana sadrži:

- 1) vremenski period za koje traži izuzeće;
- 2) iznos balansnog kapaciteta za koji se traži izuzeće;
- 3) analizu uticaja izuzeća na učešće dostupnih resursa za pružanje usluge balansiranja na balansnom tržištu;
- 4) analizu opravdanosti koja ukazuje da je izuzeće opravdano jer obezbeđuje niže troškove za krajnje kupce.

Ugovor o rezervaciji balansnog kapaciteta od 1. januara 2026. godine ne može da traje duže od šest meseci, osim u slučaju iz stava 7. ovog člana.

Ministarstvo, na osnovu podataka koje dostavlja Agencija obaveštava Sekretarijat Energetske zajednice i Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice o udelu balansnog kapaciteta koji je rezervisan po osnovu ugovora koji traju duže od jednog dana.

Operator prenosnog sistema je dužan da javno objavi, što je bliže moguće trenutku isporuke električne energije, ali ne kasnije od 30 minuta posle isporuke, podatke o balansnoj poziciji elektroenergetskog sistema, procenjenoj ceni poravnjenja za balansno odstupanje balansno odgovornih strana, kao i procenjenim cenama balansne energije.”.

Član 81.

U članu 174. stav 3. menja se i glasi:

„Način i postupak učešća operatora prenosnog sistema na evropskim platformama za balansiranje se uređuje pravilima o radu tržišta električne energije, pravilima o radu prenosnog sistema i aktom iz člana 93a stav 2. tačka 2) ovog zakona.”.

Član 82.

U članu 174a stav 2. menja se i glasi:

„Pravilima iz stava 1. ovog člana, a u vezi sa aktom iz člana 93a stav 2. tačka 5) ovog zakona, uređuje se postupak za ponovno uspostavljanje obustavljenih tržišnih aktivnosti koje sprovodi operator prenosnog sistema u koordinaciji sa susednim operatorima prenosnih sistema, operatorom distributivnog sistema, operatorima zatvorenog distributivnog sistema i operatorom tržišta električne energije, kao i način finansijskog poravnjenja u slučaju obustave tržišnih aktivnosti.”.

Član 83.

U članu 175. stav 1. posle tačke 4) dodaju se tač. 4a) i 4b) koje glase:

„4a) finansijsko poravnjenje kod upravljanja potrošnjom putem agregiranja;

4b) pokrivanje troškova usled redispečinga na distributivnom sistemu;”.

Tačka 7) menja se i glasi:

„7) način obezbeđivanja i postupak nabavke pomoćnih usluga;”

Posle tačke 7) dodaju se tač. 7a), 7b) i 7v) koje glase:

„7a) obaveze učesnika na tržištu u pogledu obezbeđenja potrebnog rezervnog kapaciteta, u slučaju kada operator prenosnog sistema ne može tržišnim mehanizmom da obezbedi taj kapacitet;

7b) procedura za razmenu podataka između učesnika na tržištu koji se bave agregiranjem i drugih učesnika,

7v) metodologija za proračun maksimalne cene rezervacije balansnog kapaciteta u slučaju izuzeća iz člana 173b stav 3. ovog zakona.”

Član 84.

Čl. 183a-183e menjaju se i glase:

„Nominovani operator tržišta električne energije

Član 183a

Nominovani operator tržišta električne energije (u daljem tekstu: Nemo) je subjekt koji je određen za sprovođenje spajanja dan unapred i unutar dnevnog

organizovanog tržišta električne energije sa susednim organizovanim tržištima električne energije.

Agencija određuje jednog ili više Nemo za zonu trgovanja u Republici Srbiji.

Dužnosti Nemo

Član 183b

Nemo je dužan da:

- 1) prima naloge od učesnika na tržištu;
- 2) uparuje i dodeljuje naloge u skladu sa rezultatima dan unapred i unutar dnevnog spajanja tržišta;
- 3) objavljuje cene koje su rezultat trgovanja na dan unapred i unutar dnevnog tržišta;
- 4) vrši finansijska poravnanja;
- 5) vrši plaćanja na osnovu ugovora koji se odnose na trgovanja u skladu sa sporazumima i propisima učesnika.

U vezi sa dan unapred i unutar dnevnim spajanjem tržišta Nemo naročito vrši sledeće poslove:

- 1) obavlja poslove funkcije spajanja tržišta utvrđenih stavom 3. ovog člana u saradnji sa nominovanim operatorima tržišta električne energije drugih država;
- 2) primenjuje zahteve za dan unapred i unutar dnevnog spajanje tržišta, zahteve za funkcije spajanja tržišta i algoritam za cenovno spajanje tržišta u pogledu svih pitanja povezanih s funkcionisanjem tržišta električne energije u skladu sa stavom 3. ovog člana i metodologijama iz člana 183j stav 2. tač. 2) i 6) ovog zakona;
- 3) primenjuje maksimalne i minimalne cene u saradnji sa nominovanim operatorima tržišta električne energije i operatorima prenosnog sistema drugih država koje se mogu postići na dan unapred i unutar dnevnog tržištu, a koje će se primenjivati u zonama trgovanja u skladu sa metodologijama iz člana 183j stav 2. tač. 4) i 5) ovog zakona;
- 4) obezbeđuje anonimnost i deljenje primljenih informacija o nalogima neophodnim za izvršenje funkcija spajanja tržišta predviđenih stavom 3. ovog člana;
- 5) ocenjuje rezultate koji su dobijeni funkcijama spajanja tržišta utvrđenih stavom 3. ovog člana, dodeljivanje naloga na osnovu tih rezultata, potvrđivanje rezultata kao konačnih ako se smatraju ispravnim i prosleđivanje rezultata operatoru prenosnog sistema električne energije, koji ih verifikuje u skladu sa alokacionim ograničenjima i potvrđenim prekograničnim kapacitetom;
- 6) pravovremeno obaveštava učesnike na tržištu o rezultatima njihovih naloga;
- 7) deluje kao centralno ugovorna strana odgovorna za finansijsko poravnanje i plaćanje u razmeni energije koja je rezultat dan unapred i unutar dnevnog spajanja tržišta;
- 8) primenjuje rezervne postupke za rad nacionalnih ili regionalnih tržišta sa drugim nominovanim operatorima tržišta električne energije i operatorima prenosnog sistema u slučaju da nema rezultata iz funkcija spajanja tržišta, uzimajući u obzir i alternativne postupke čije predloge izrađuje operator prenosnog sistema u saradnji sa operatorima prenosnog sistema drugih država, kako bi se obezbedila efikasna, transparentna i nediskriminatorna dodela kapaciteta;

9) dostavlja procene troškova, kao i informacije o troškovima jedinstvenog dan unapred i unutardnevnog spajanja tržišta i operatoru prenosnog sistema kada se troškovi nominovanog operatora tržišta električne energije za uspostavljanje, izmenu i operativni rad dan unapred i unutardnevnog spajanja tržišta pokrivaju doprinosom operatora prenosnog sistema;

10) učestvuje u izradi sporazuma sa drugim Nemo i OPS koje se odnose na izradu predloga raspodele prenosnog kapaciteta između zona trgovanja ili drugih potrebnih sporazuma za takve zone trgovanja, kada se stvore uslovi za pružanje usluga više od jednog Nemo unutar zone trgovanja.

Pored obaveza iz st. 1. i 2. ovog člana, Nemo može da obavlja i funkcije spajanja tržišta sa Nemo iz država članica Evropske unije, i to:

1) razvija, održava i primenjuje algoritme, sisteme i postupke za dan unapred i unutardnevno spajanje tržišta u skladu sa metodologijama iz člana 183j stav 2. tač. 2) i 6) ovog zakona;

2) obrađuje ulazne podatke o kapacitetu između zona trgovanja i ograničenjima pri dodeli koje obezbeđuju izvođači koordinisanog proračuna kapaciteta;

3) upravlja algoritmima za cenovno spajanje tržišta i uparivanja kontinualnog trgovanja;

4) potvrđuje i dostavlja rezultate dan unapred i unutardnevnog spajanja tržišta drugim Nemo i operatorima prenosnog sistema električne energije.

Nemo je dužan da u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice zajedno sa Nemo iz država članica Evropske unije i pridruženih strana iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice dostavi Agenciji i svim regulatornim telima, Regulatornom odboru Energetske zajednice, kao i ACER plan integracije svih Nemo iz Energetske zajednice u okviru funkcije spajanja tržišta i ugovore između Nemo i trećih zemalja.

Nemo saraduje sa drugim Nemo isključivo u meri u kojoj je to neophodno za efikasno i bezbedno razvijanje, implementaciju i funkcionisanje jedinstvenog povezivanja tržišta za dan unapred i unutardnevnog tržišta. Zajedničko obavljanje funkcija spajanja tržišta, zasniva se na principu nediskriminacije i obezbeđuje se da nijedan Nemo ne može imati neosnovane ekonomske prednosti kroz učešće u funkcije spajanja tržišta.

Podnošenje zahteva za imenovanje Nemo

Član 183v

Zahtev za imenovanje Nemo sa potrebnom dokumentacijom podnosi domaći ili strani operator tržišta električne energije Agenciji do 1. septembra tekuće godine.

Agencija je dužna da rešenjem, u roku od tri meseca od dana podnošenja zahteva iz stava 1. ovog člana, na osnovu ocene ispunjenosti uslova iz člana 183g ovog zakona, odluči o zahtevu iz stava 1. ovog člana, postupajući bez diskriminacije između podnosioca zahteva, a posebno između domaćih i stranih operatora tržišta električne energije.

Zahtev za imenovanje Nemo odbija se samo ako nisu ispunjeni uslovi iz člana 183g. ovog zakona ili u periodu dok je na snazi imenovanje isključivo jednog Nemo za zonu trgovanja u Republici Srbiji u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju postojanja više zahteva za imenovanje Nemo, Agencija imenuje svakog podnosioca zahteva koji ispunjava uslove iz člana 183g ovog zakona.

Agencija odluku iz stava 2. ovog člana objavljuje na svojoj internet stranici i obaveštava Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana može se izjaviti žalba Ministarstvu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Rešenje Ministarstva je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Član 183g

Nemo se određuje ako ispunjava sledeće uslove:

1) ima na raspolaganju odgovarajuće resurse za koordinisano sprovođenje dan unapred, odnosno unutar dnevnog spajanja tržišta električne energije, uključujući resurse neophodne za obavljanje poslova nominovanog operatora tržišta električne energije, finansijske resurse, potrebnu informacionu tehnologiju, tehničku infrastrukturu i radne postupke, ili dokazuje da će te resurse steći blagovremeno tokom pripremnog perioda pre preuzimanja svojih zadataka;

2) može da osigura učesnicima na tržištu otvoren pristup informacijama u vezi sa zadacima nominovanog operatora tržišta električne energije;

3) troškovno je efikasan u pogledu dan unapred i unutar dnevnog spajanja tržišta, te u okviru svojeg unutrašnjeg računovodstva vodi zasebno knjigovodstvo za funkcije spajanja tržišta i druge aktivnosti radi sprečavanja unakrsnog subvencionisanja;

4) u odgovarajućoj je meri poslovno odvojen od drugih učesnika na tržištu;

5) ako je u državi članici ili ugovornoj strani određen kao nacionalni pravni monopol za usluge dan unapred i unutar dnevnog trgovanja, ne sme primenjivati naknade za finansiranje svojih aktivnosti na dan unapred ili unutar dnevnog tržištu ni u jednoj državi članici ili ugovornoj strani osim u onoj u kojoj se navedene naknade naplaćuju;

6) da postupa bez diskriminacije prema svim učesnicima na tržištu;

7) ima uspostavljene odgovarajuće mehanizme za nadzor tržišta;

8) ima zaključene odgovarajuće sporazume kojima su uređeni transparentnost i poverljivost podataka sa učesnicima na tržištu i operatorima prenosnog sistema;

9) pruža potrebne usluge finansijskog poravnanja i plaćanja;

10) uspostavlja potrebne komunikacione sisteme i procedure za koordinaciju sa operatorima prenosnog sistema i nominovanim operatorima tržišta zemalja članica Evropske unije ili ugovornih strana Energetske zajednice.

Član 183d

U Republici Srbiji usluge trgovanja za dan unapred i unutar dnevno trgovanje može ponuditi Nemo određen u drugoj ugovornoj strani ili državi članici, bez potrebe za njegovim imenovanjem u Republici Srbiji.

Agencija prati rad svih Nemo koje pružaju uslugu dan-unapred i unutar dnevnog spajanja tržišta na teritoriji Republike Srbije i njihovu usklađenost sa ovim zakonom i podzakonskim aktima kojim se uređuju prava i obaveze Nema, bez obzira da li je Nemo imenovan u Republici Srbiji.

Agencija saraduje sa organima u drugoj ugovornoj strani ili državni članici nadležnim za imenovanje i praćenje Nemo i razmenjuje informacije potrebne za efikasno praćenje aktivnosti koje sprovodi Nemo.

Nemo iz stava 1. ovog člana dužan je da obavesti Agenciju, o nameri pružanja usluge sprovođenja jedinstvenog spajanja dan unapred ili unutar dnevnog tržišta u Republici Srbiji, dva meseca pre početka delovanja.

Usluge spajanja dan unapred i unutar dnevnog tržišta izuzetno se mogu odbiti u sledećim slučajevima:

1) do isteka roka iz člana 128. stav 1. ovog zakona, odnosno ako u ugovornoj strani ili državi članici u kojoj se obavlja isporuka električne energije postoji nacionalni pravni monopol za usluge trgovanja za dan unapred i unutar dnevnog trgovanja ili,

2) ako može da se utvrdi postojanje tehničkih prepreka za isporuku električne energije kupljene na dan unapred tržištima i unutar dnevnim tržištima u Republici Srbiji, posredstvom Nemo koji su određeni u drugoj ugovornoj strani ili državi članici zbog obezbeđivanja sigurnosti rada sistema ili,

3) ako pravila trgovanja električnom energijom te druge ugovorne strane ili države članice za kupovinu električne energije na osnovu dan unapred i unutar dnevnih trgovanja koju pruža drugi Nemo koji je određen u drugoj ugovornoj strani ili državi članici nisu kompatibilna sa pravilima kojima se uređuje trgovina električnom energijom za isporuku električne energije u Republici Srbiji ili,

4) ako drugi Nemo koji je podneo zahtev ima zakonom utvrđen monopol u drugoj ugovornoj strani ili državi članici u kojoj je određen;

5) ako Nemo ne dokaže da je imenovan od strane nadležnog organa druge ugovorne strane ili države članice.

Ako Agencija utvrdi da su ispunjeni uslovi za stava 5. ovog člana, u roku od dva meseca od dana prijema obaveštenja iz stava 4. ovog člana, rešenjem odbija zahtev da Nemo pruža usluge u Republici Srbiji.

U slučajevima odbijanja usluga trgovanja iz stava 5. tač. 2) i 3) ovog člana, rešenje mora da sadrži obrazloženje u kome se navodi način na koji se mogu prevladati tehničke prepreke za trgovanje i u kom vremenskom roku, ili u kom roku se pravila trgovanja u Republici Srbiji mogu usaglasiti sa pravilima trgovanja koje važe za isporuku električne energije u drugoj ugovornoj strani ili državi članici.

Agencija je dužna da objavi mišljenje o načinu na koji se mogu prevladati tehničke prepreke za trgovanje i u kom vremenskom roku, ili o roku u kome se pravila trgovanja u Republici Srbiji mogu usaglasiti sa pravilima trgovanja.

U slučaju donošenja rešenja iz stava 6. ovog člana, Agencija obaveštava Nemo, nadležno telo za određivanje Nemo iz druge ugovorne strane ili države članice u kojoj je određen podnosilac zahteva za Nemo, Sekretarijat Energetske zajednice i Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice i ako su pogođene države članice ACER i Evropsku komisiju.

Član 183d

Ako, na osnovu novonastalih činjenica i okolnosti, Agencija utvrdi da imenovani Nemo prestane da ispunjava uslove iz člana 183g ovog zakona, dužna je da obavesti Nemo o neispunjavanju utvrđenih uslova, kao i nadležni organ druge ugovorne strane ili države članice u kojoj taj Nemo pruža svoje usluge.

Ako Nemo, u roku od šest meseci od dana prijema obaveštenja iz stava 1 ovog člana, ne obezbedi ispunjenost uslova iz člana 183g ovog zakona, Agencija donosi rešenje o oduzimanju statusa Nemo.

Ako Agencija utvrdi da Nemo u Republici Srbiji imenovan u drugoj ugovornoj strani ili državi članici ne ispunjava uslove iz člana 183g ovog zakona, Agencija je dužna da obavesti Nemo o tome.

U slučaju da se Nemo iz stava 3. ovog člana u roku od tri meseca od prijema obaveštenja ne usaglasa sa uslovima iz člana 183g ovog zakona, Agencija može da mu rešenjem uskrati pravo da pruža usluge do otklanjanja nedostataka, o čemu obaveštava Nemo, nadležno telo za određivanje Nemo iz druge ugovorne strane ili države članice u kojoj je određen Nemo, Sekretarijat Energetske zajednice, Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice i ako su pogođene države članice ACER i Evropsku komisiju.

Agencija obaveštava Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice o imenovanju i opozivu Nemo.

Član 183e

U vezi sa dan unapred i unutar dnevnim spajanjem tržišta operator prenosnog sistema odgovoran je da sa drugim operatorima prenosnog sistema:

1) primenjuje algoritam za cenovno spajanje tržišta i algoritam uparivanja kontinualnog trgovanja za sve aspekte povezane s dodelom kapaciteta u skladu sa utvrđenim zahtevima svih operatora prenosnih sistema iz Evropske unije koji omogućavaju efikasnu alokaciju kapaciteta, radi razvoja algoritma za cenovno spajanje tržišta i algoritma uparivanja kontinualnog trgovanja;

2) izvodi proračun prekograničnih prenosnih kapaciteta;

3) po potrebi uspostavlja dodelu prekograničnih prenosnih kapaciteta između zona trgovanja i druge aranžmane;

4) proračunava i šalje prekogranične prenosne kapacitete te ograničenja pri njihovoj dodeli;

5) proverava rezultate dan unapred spajanja tržišta u pogledu potvrđenih prekograničnih prenosnih kapaciteta i ograničenja pri njihovoj dodeli;

6) kada je potrebno, uspostavlja izvođače proračuna planiranih razmena radi proračuna i objave planiranih razmena između zona trgovanja;

7) poštuje rezultate dan unapred i unutar dnevnog spajanja tržišta;

8) uspostavlja i sprovodi odgovarajuće rezervne postupke za dodelu kapaciteta;

9) predlaže vreme otvaranja i zatvaranja unutar dnevnog spajanja tržišta;

10) deli prihod od zagušenja u skladu sa uspostavljenom metodologijom;

11) kada je tako dogovoreno, deluje kao prenosni agent za prenos neto pozicija;

12) učestvuje u jedinstvenom spajanju dan unapred tržišta i jedinstvenom spajanju unutar dnevnih tržišta u skladu sa odredbama ovog zakona.

Poslove iz stava 1. ovog člana operator prenosnog sistema izvršava u skladu sa evropskim propisima koji uređuju dodelu prekograničnih prenosnih kapaciteta i upravljanje zagušenjima, odnosno odredbama, uslovima i metodologijama iz člana 183j ovog zakona.

Član 85.

Posle člana 183e dodaju se čl. 183ž-183i koji glasi:

„Član 183ž

Centralna ugovorna strana je subjekt nadležan za fizičku i finansijsku realizaciju transakcija zaključenih na organizovanom tržištu električne energije i finansijsku realizaciju transakcije između dve zone trgovanja.

Centralna ugovorna strana osigurava pravovremeno finansijsko poravnanje i plaćanje svih uparenih naloga u svakoj transakciji i organizuje fizički prenos neto pozicije koja su rezultat dodele kapaciteta s drugom centralnom ugovornom stranom ili prenosnim agentom.

Ulogu centralne ugovorne strane može obavljati operator organizovanog tržišta ili pravno lice ovlašćeno za kliring i finansijsko poravnanje.

Prenosni agent je subjekt odgovoran za prenos neto pozicije između različitih centralnih ugovornih strana.

Ulogu prenosnog agenta može obavljati operator organizovanog tržišta, operator prenosnog sistema ili pravno lice ovlašćeno za kliring i finansijsko poravnanje.

Član 183z

Nemo i operator prenosnog sistema imaju pravo na nadoknadu troškova proisteklih iz poslova vezanih za spajanje tržišta, a naročito sledećih troškova:

- 1) uspostavljanja, ažuriranja ili daljeg razvoja algoritma za cenovno spajanje tržišta i spajanja tržišta za dan unapred;
- 2) uspostavljanja, ažuriranja ili daljeg razvoja algoritma uparivanja kontinualnog trgovanja i spajanja unutar dnevnog tržišta;
- 3) nastalih u operativnom radu spajanja tržišta za dan unapred i unutar dnevnog tržišta.

Nemo ima pravo na naknadu svih ili dela troškova iz stava 1. ovog člana od operatora prenosnog sistema, u skladu sa ugovorom zaključenim između Nemo i operatora prenosnog sistema, koje odobrava Agencija.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, operator prenosnog sistema je dužan da u roku od dva meseca od prijema procene troškova Nemo iz stava 1. ovog člana, dostavi Agenciji na odobrenje predlog svih ili dela troškova koje preuzima od Nemo.

U slučaju da sa operatorom prenosnog sistema Nemo nije zaključio ugovor, Nemo ima pravo na naknadu troškova iz stava 1. ovog člana putem naknada ili na drugi način ako su ti troškovi razumni i proporcionalni, a na osnovu sporazuma sa Agencijom.

Član 183i

Operator prenosnog sistema i Nemo mogu donositi i posebne akte u cilju uspostavljanja i funkcionisanja dan unapred i unutar dnevnog spajanja tržišta.”

Član 86.

Posle člana 183i dodaju se nazivi članova i čl. 183j i 183k koji glase:

„Odredbe, uslovi i metodologije u oblasti tržišta električne energije

Član 183j

Odredbe i uslovi ili metodologije (u daljem tekstu: OUM) su dokumenta koja su u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetске zajednice i obavezujuća na osnovu odluka Ministarskog saveta Energetске zajednice, a od značaja su za sprovođenje pravila iz člana 93a ovog zakona, koje su operator prenosnog sistema i Nemo dužni da primenjuju i to: panevropske odredbe i uslove ili metodologije koje odobrava ACER; regionalne odredbe i uslovi ili metodologije koje razvijaju i predlažu operatori prenosnih sistema i nominovani operatori tržišta električne energije na nivou regiona za proračun kapaciteta, odnosno za rad sistema.

Nemo je dužan da primenjuje panevropske OUM koje se odnose na:

- 1) plan zajedničkog izvođenja funkcija operatora spajanja tržišta;
- 2) metodologiju za rezervno postupanje u slučaju kada je vršenje redovnih funkcija spajanja tržišta električne energije onemogućeno;
- 3) proizvode u procesu jedinstvenog dan-unapred i unutar dnevnog spajanja organizovanog tržišta električne energije, u slučaju spajanja organizovanog tržišta električne energije Republike Srbije sa susednim tržištima;
- 4) na maksimalne i minimalne cene na dan unapred organizovanom tržištu električne energije, u slučaju spajanja organizovanog tržišta električne energije Republike Srbije sa susednim tržištima;
- 5) maksimalne i minimalne cene na unutar dnevnom organizovanom tržištu, električne energije, u slučaju spajanja organizovanog tržišta električne energije Republike Srbije sa susednim tržištima;
- 6) algoritam cenovnog povezivanja tržišta i algoritam uparivanja kontinuiranog trgovanja.

Operator prenosnog sistema je dužan da primenjuje panevropske OUM za sprovođenje pravila za raspodelu kapaciteta između zona trgovanja i upravljanje zagušenjima na tržištima za dan unapred i unutar dnevnim tržištima iz člana 93a stav 2. tačka 3) ovog zakona, a koje se odnose na:

- 1) region za proračun kapaciteta između zona trgovanja;
- 2) metodologiju dostave informacija o proizvodnji i potrošnji sistema;
- 3) metodologiju zajedničkog modela mreže;
- 4) usklađenu metodologiju proračuna prenosnog kapaciteta između zona trgovanja;
- 5) metodologiju određivanja cena unutar dnevnog prenosnog kapaciteta između zona trgovanja;
- 6) vreme otvaranja i zatvaranja jedinstvenog spajanja unutar dnevnog tržišta između zona trgovanja;
- 7) krajnji rok za garantovanje raspodeljenog prenosnog kapaciteta između zona trgovanja na dan-unapred tržištu;
- 8) metodologiju raspodele prihoda od zagušenja;
- 9) metodologiju za izračunavanje planiranih razmena električne energije između zona trgovanja koje proizilaze iz procesa spajanja dan unapred organizovanih tržišta električne energije, ukoliko je primenljivo;
- 10) metodologiju za izračunavanje planiranih razmena električne energije između zona trgovanja koje proizilaze iz spajanja unutar dnevnih organizovanih tržišta električne energije, ukoliko je primenljivo.

Operator prenosnog sistema je dužan da primenjuje panevropske OUM za sprovođenje pravila za raspodelu prenosnog kapaciteta između zona trgovanja na dugoročnim tržištima iz člana 93a stav 2. tačka 1) ovog zakona, a odnose se na:

- 1) metodologiju dostave informacija o proizvodnji i potrošnji;
- 2) metodologiju zajedničkog modela mreže;
- 3) zahteve za jedinstvenu platformu za dodelu prenosnog kapaciteta između zona trgovanja, ako je primenljivo;
- 4) harmonizovana pravila za raspodelu prenosnog kapaciteta između zona trgovanja;
- 5) metodologiju raspodele prihoda od zagušenja;
- 6) metodologiju raspodele troškova uspostavljanja, razvoja i rada jedinstvene platforme za raspodelu prenosnih kapaciteta između zona trgovanja, ako je primenljivo;
- 7) metodologiju za podelu troškova nastalih u vezi sa garantovanjem dodeljenih dugoročnih prava na korišćenje prenosnih kapaciteta između zona trgovanja, uključujući i naknade koje se plaćaju za ta dodeljena prava.

Operator prenosnog sistema je dužan da primenjuje panevropske OUM za sprovođenje smernica za balansnu električnu energiju koje se odnose se na:

- 1) okvire za uspostavljanje i izmenu evropskih platformi za balansiranje, i to za:
 - (1) razmenu balansne energije iz manuelne rezerve za ponovno uspostavljanje frekvencije,
 - (2) razmenu balansne energije iz automatske rezerve za ponovno uspostavljanje frekvencije,
 - (3) proces netovanja odstupanja;
 - 2) standardne proizvode za balansiranje;
 - 3) metodologiju razvrstavanja u svrhu aktiviranja ponuda balansne energije;
 - 4) procene mogućeg povećanja minimalne količine u ponudama balansne energije koje se dostavljaju evropskim platformama za balansiranje;
 - 5) metodologije za određivanje cena balansne energije i prenosnog kapaciteta između zona trgovanja koji se koristi za razmenu balansne energije ili sprovođenje postupka razmene odstupanja;
 - 6) usaglašene metodologije za postupak raspodele prenosnog kapaciteta između zona trgovanja za razmenu balansnog kapaciteta ili deljenje rezervi;
 - 7) metodologija suboptimalnog postupka raspodele prenosnog kapaciteta između zone trgovanja;
 - 8) model OPS-OPS za planiranu razmenu energije;
 - 9) usaglašene glavne osobine obračuna odstupanja;
 - 10) okvir za uspostavljanje evropske platforme za zamensku rezervu za ponovno uspostavljanje frekvencije;
 - 11) pravila obračuna između operatora prenosnih sistema za planiranu razmenu energije koje obuhvata sve operatore prenosnog sistema i koji planirano razmenjuju energiju unutar sinhronne oblasti kontinentalne Evrope;

12) pravila obračuna između operatora prenosnih sistema za neplaniranu razmenu energije za sinhronu oblast.

Operator prenosnog sistema je dužan da primenjuje panevropske OUM za sprovođenje pravila za rad međusobno povezanih prenosnih sistema električne energije iz člana 93a stav 2. tačka 4) ovog zakona, a koje se odnose na:

1) ključne organizacione zahteve, uloge i odgovornosti u vezi sa razmenom podataka vezanih za sigurnost i bezbednost rada sistema;

2) metodologiju za izradu zajedničkih modela mreže;

3) metodologiju za koordinisanu analizu operativne sigurnosti;

4) metodologiju za sinhronu oblast za definisanje minimuma inercije;

5) metodologiju za procenu relevantnih sredstava za koordinaciju isključenja;

6) metodologije, uslove i vrednosti iz operativnih sporazuma za sinhronu oblast u vezi sa:

(1) parametrima za definisanje kvaliteta frekvencije i ciljnim parametrima,

(2) pravilima za proračun rezerve za održavanje frekvencije,

(3) dodatnim zajedničkim svojstvima rezerve za održavanje frekvencije,

(4) minimalnim periodom aktivacije koji treba da obezbede pružaoci rezerve za održavanje frekvencije,

(5) pretpostavkama i metodologijom za analizu troškova i koristi,

(6) ograničenjima i zahtevima u pogledu razmene rezerve za održavanje frekvencije između operatora prenosnih sistema, u sinhronoj oblasti, pod uslovom da je primenljivo,

(7) razmenom rezerve za ponovno uspostavljanje frekvencije između sinhronih oblasti i deljenjem rezerve za ponovno uspostavljanje frekvencije između sinhronih oblasti,

(8) graničnim vrednostima za razmenu zamenske rezerve za ponovno uspostavljanje frekvencije između sinhronih oblasti i graničnim vrednostima za deljenje zamenske rezerve za ponovno uspostavljanje frekvencije između sinhronih oblasti;

7) metodologije i uslove koji su sastavni deo sporazuma o radu za kontrolni blok u kome se nalazi kontrolna oblast operatora prenosnog sistema u Republici Srbiji, a u vezi sa:

(1) ograničenjem promene izlazne aktivne snage,

(2) koordinisanim merama u cilju smanjenja regulacione greške kontrolnih oblasti,

(3) merama za smanjenje regulacione greške kontrolnih oblasti putem promena u proizvodnji ili potrošnji aktivne snage proizvodnih modula i postrojenja kupaca,

(4) pravilima za proračun rezerve za ponovno uspostavljanje frekvencije;

8) mere ublažavanja po sinhronoj oblasti kontinentalne Evrope.

Operator prenosnog sistema učestvuje zajedno sa operatorima prenosnog sistema iz odgovarajućeg regiona u izradi regionalnih OUM za sprovođenje pravila za raspodelu prenosnog kapaciteta između zona trgovanja i upravljanje zagušenjima na tržištima za dan unapred i unutardnevnim tržištima iz člana 93a stav 2. tačka 3)

ovog zakona i dostavi ih na odobrenje Agenciji i drugim nadležnim telima u skladu sa međunarodnim obavezama i to:

- 1) metodologije za zajednički proračun prenosnih kapaciteta između zona trgovanja;
- 2) odluku o uvođenju proračuna prenosnih kapaciteta između zona trgovanja zasnovan na tokovima snaga;
- 3) metodologije za koordinisani redišpečing i kontratrgovinu;
- 4) zamenske procedure;
- 5) komplementarne regionalne aukcije za dodelu prenosnih kapaciteta između zona trgovanja;
- 6) podelu troškova u slučaju redišpečinga i kontratrgovine.

Operator prenosnog sistema je dužan da učestvuje zajedno sa operatorima prenosnog sistema iz odgovarajućeg regiona u izradi regionalnih odredaba, uslova ili metodologija za sprovođenje pravila za raspodelu prenosnog kapaciteta između zona trgovanja na dugoročnim tržištima iz člana 93a stav 2. tačka 1) ovog zakona i dostavi ih na odobrenje Agenciji i drugim nadležnim telima u skladu sa međunarodnim obavezama i to:

- 1) za izradu metodologija proračuna prenosnog kapaciteta između zona trgovanja;
- 2) za izradu metodologija za razlaganje prenosnog kapaciteta između zona trgovanja;
- 3) za izradu regionalnog koncepta dodele prava na korišćenje prenosnih kapaciteta između zona trgovanja;
- 4) za uspostavljanje zamenskih procedura;
- 5) regionalnih uslova za harmonizovanu sprovođenje dodele prava na korišćenje prenosnih kapaciteta između zona trgovanja, uključujući i regionalna pravila za naknadu koja se plaća u tom slučaju;
- 6) uslova za regionalnu platformu za dodelu prava na korišćenje prenosnih kapaciteta između zona trgovanja.

Operator prenosnog sistema je dužan da učestvuje zajedno sa operatorima prenosnog sistema iz odgovarajućeg regiona u izradi regionalnih OUM za sprovođenje pravila za balansnu električnu energiju iz člana 93a stav 2. tačka 2) ovog zakona i dostavi ih na odobrenje Agenciji i drugim nadležnim telima u skladu sa međunarodnim obavezama i to:

- 1) zajednička pravila za razmenu i nabavku balansne rezerve u slučaju da operator prenosnog sistema razmenjuje balansni kapacitet sa susednim operatorima prenosnog sistema;
- 2) metodologije za izračunavanje verovatnoće raspoloživosti prenosnog kapaciteta između zona trgovanja nakon vremenskog zatvaranja unutardnevnog tržišta električne energije između zona trgovanja;
- 3) primene modela operator prenosnog sistema - pružalac balansne rezerve;
- 4) metodologija za proračun prenosnog kapaciteta između zona trgovanja za svaki region proračuna kapaciteta;
- 5) usklađena metodologija za proces dodele prenosnog kapaciteta između zona trgovanja za razmenu balansne rezerve ili njeno deljenje;

6) principa za razvoj algoritma koji se koristi u postupku balansiranja.

Operator prenosnog sistema je dužan da učestvuje zajedno sa operatorima prenosnog sistema iz odgovarajućeg regiona u izradi regionalnih OUM za sprovođenje pravila za rad međusobno povezanih sistema za prenos električne energije iz člana 93a stav 2. tačka 4) ovog zakona i dostavi ih na odobrenje Agenciji i drugim nadležnim telima u skladu sa međunarodnim obavezama i to:

1) zajedničkih pravila o regionalnoj koordinaciji operativne sigurnosti za svaki region za proračun kapaciteta;

2) metodologije i uslove uključene u operativne sporazume kontrolnog bloka u kome se nalazi kontrolna oblast operatora prenosnog sistema u Republici Srbiji u vezi sa:

(1) ograničenjem promene snage za izlaznu aktivnu snagu,

(2) koordinacionim merama sa ciljem smanjenja regulacione greške kontrolnih oblasti,

(3) merama za smanjenje regulacione greške kontrolnih oblasti zahtevanjem promena u proizvodnji ili potrošnji aktivne snage proizvodnih modula i postrojenja kupaca,

(4) pravilima za proračun rezerve za ponovno uspostavljanje frekvencije;

3) mera ublažavanja za kontrolni blok u kome se nalazi operator prenosnog sistema;

4) zajedničkog predloga za određivanje kontrolnog bloka.

Mišljenje, preporuke i odluke ACER

Član 183k

Agencija, operator sistema i Nemo su dužni da uzmu u obzir mišljenje, preporuke i odluke ACER pod uslovom:

1) da se doneta akta odnose na njih, a u vezi sa rešavanjem pitanja u situacijama koje utiču i na regulatorna tela, operatore sistema i Nemo iz najmanje jedne države članice Evropske unije sa kojima se graniči Republika Srbija;

2) da je nadležnost ACER za rešavanja takvih pitanja utvrđena odlukom Ministarskog saveta Energetske zajednice, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.”

Pitanja iz stava 1. ovog člana mogu se odnositi na:

1) zahteve za informacije;

2) odluke o odobravanju odredaba, uslova ili metodologija u vezi sa novim ili izmenama i dopunama panevropskih OUM, uključujući i slučaj kada nije postignut dogovor između relevantnih nacionalnih regulatornih tela;

3) prilagođavanja konfiguracije regiona za proračun kapaciteta;

4) prilagođavanje konfiguracije regiona za rad sistema;

5) nadležnosti regionalnog koordinacionog centra u vezi regiona za proračun kapaciteta i regiona za rad sistema;

6) neusaglašenosti od strane regionalnog koordinacionog tela;

7) izuzeća novih interkonektora;

8) odstupanja od minimalne vrednosti za dodelu prenosnih kapaciteta između zona trgovanja, u slučaju da se Agencija ili bilo koje drugo regulatorno telo u istom regionu za proračun kapaciteta ne slaže sa zahtevom za odstupanje.”.

Agencija, operator sistema i Nemo su dužni da uzmu u obzir mišljenje, preporuke i odluke Regulatornog odbora Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice koje donosi u vezi sa pitanjima iz stava 2. ovog člana, ako se ta akta odnose samo na pridružene strane Energetske zajednice.

Član 87.

U članu 186. stav 3. menja se i glasi:

„Snabdevanje krajnjih kupaca električnom energijom može da obavlja i proizvođač na osnovu ugovora o otkupu električne energije sa fizičkom isporukom.

Posle stava 3. dodaju se st. 4., 5. i 6. koji glase:

Krajnji kupac je dužan da angažuje snabdevača koji posreduje u realizaciji ugovora iz stava 3. ovog člana i da mu plati proviziju za tu uslugu, ukoliko proizvođač ne poseduje licencu za snabdevanje električnom energijom.

Krajnji kupac ima pravo na potpuno snabdevanje od snabdevača iz stava 4. ovog člana za nedostajuće količine električne energije koje ne može obezbediti kroz ugovor iz stava 3. ovog člana.

U cilju zaštite od rizika promene cene električne energije na tržištu, krajnji kupac i proizvođač mogu da zaključe finansijski ugovor bez fizičke isporuke”.

Član 88.

U članu 189. posle stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

„Ugovor iz stava 2. tačka 1) ovog člana krajnji kupac je dužan da dostavi operatoru sistema.”.

Član 89.

Posle člana 189. dodaju se nazivi članova i čl. 189a i 189b koji glase:

„Ugovor sa promenljivom cenom električne energije

Član 189a

Krajnji kupac koji ima ugrađeno napredno brojilo na mernom mestu, može zaključiti ugovor sa promenljivom cenom električne energije sa snabdevačem koji snabdeva više od 200.000 krajnjih kupaca.

Snabdevač je dužan da učini dostupnim krajnjem kupcu sve informacije o uslovima, mogućnostima, troškovima i rizicima iz ugovora iz stava 1. ovoga člana.

U slučaju da krajnji kupac nema ugrađeno napredno brojilo može podneti zahtev operatoru sistema za ugradnju naprednog brojila u skladu sa članom 138a ovog zakona.

Agencija prati razvoj tržišta i procenjuje rizike iz ugovora iz stava 1. ovoga člana i rešava slučajeve zloupotrebe.

Agencija prati efekte ugovora iz stava 1. ovog člana, uključujući ponude na tržištu i uticaj na račune krajnjih kupaca, a posebno promene cena i sačinjava godišnji izveštaj koji objavljuje na internet stranici.

Ugovor o agregiranju

Član 189b.

Krajnji kupac koji ispunjava tehničke i druge uslove u skladu sa pravilima kojima se uređuje rad sistema i pravilima kojima se uređuje rad tržišta električne energije, može zaključiti ugovor o agregiranju sa agregatorom nezavisno od postojećeg ugovora o snabdevanju električnom energijom, u skladu sa članom 197. ovog zakona.

Ispunjenost tehničkih i drugih uslova iz stava 1. ovog člana potvrđuje operator sistema.

Krajnjem kupcu nije potrebna saglasnost snabdevača za zaključenje ugovora o agregiranju sa nezavisnim agregatorom.

Pre zaključenja ugovora o agregiranju iz stava 1. ovog člana agregator je dužan da informiše krajnjeg kupca o uslovima ugovora.

Agregator i operatori sistema su dužni besplatno, najmanje jednom u obračunskom periodu, ako to krajnji kupac zahteva, da omoguće pristup relevantnim podacima i informacijama o isporučenoj električnoj energiji na mernom mestu.

Snabdevač krajnjem kupcu sa kojim ima zaključen ugovor o snabdevanju ne može nametnuti diskriminatorne tehničke i administrativne zahteve, procedure ili naknade zbog toga što je zaključio ugovor o agregiranju sa nezavisnim agregatorom.”.

Član 90.

U članu 190. stav 1. menja se i glase:

„Snabdevanje električnom energijom domaćinstava, malih kupaca i tradicionalnih crkava i verskih zajednica, definisanih zakonom kojim se uređuje pravni položaj crkava i verskih zajednica, kao javna usluga (u daljem tekstu: garantovano snabdevanje) obavlja snabdevač, koga odredi Vlada u skladu sa ovim zakonom (u daljem tekstu: garantovani snabdevač).”

U članu 190. posle stava 2. dodaju se novi st. 3. i 4. koji glase:

„Garantovani snabdevač je dužan da svake godine do 30. aprila utvrdi listu krajnjih kupaca koji ispunjavaju uslove za malog kupca.

U slučaju da krajnji kupac, koga snabdeva garantovani snabdevač, prestane da ispunjava uslove za sticanje statusa malog kupca garantovani snabdevač dužan je da sa njim raskine ugovor do 1. juna tekuće godine.”.

Dosadašnji stav 3. koji postaje stav 5. menja se i glasi:

„Garantovano snabdevanje po automatizmu se ostvaruje bez zahteva krajnjeg kupca i počinje prestankom ugovora o snabdevanju sa ranijim snabdevačem, za kupce koji imaju pravo na garantovano snabdevanje, a na osnovu obaveštenja koje operator sistema dostavlja garantovanom snabdevaču, osim u slučaju raskida ugovora o snabdevanju zbog neizvršenja ugovornih obaveza.”.

Dosadašnji st. 3-8. postaju st. 5-10.

Član 91.

U članu 195. stav 1. posle tačke 1) dodaje se tačka 1a) koja glasi:

„1a) ponudi poštene i transparentne opšte uslove, jasne i nedvosmislene, koji omogućavaju ostvarivanje zaštite prava kupaca, kao i zaštitu kupaca od nepoštenih ili obmanjujućih metoda prodaje;”.

Tačka 2) menja se i glasi:

„2) objavi opšte uslove ponude za zaključenje ugovora, odnosno da kupca obavesti na prigodan način o ponuđenim uslovima, s tim da se ta obaveza odnosi i

za slučaj zaključenja ugovora preko posrednika, kao i da obezbedi da ta ponuda naročito sadrži:

- (1) poslovno ime i adresu snabdevača,
- (2) vrstu i kvalitet usluga koje se mogu posebno ugovoriti,
- (3) način na koji se mogu dobiti najnovije informacije o cenama i troškovima vezanim uz proizvod ili uslugu,
- (4) trajanje ugovora, uslove za produženje i prestanak ugovora i uslove pod kojima se ugovor ne može produžiti, kao i način uređivanja međusobnih odnosa u slučaju prestanka ugovora,
- (5) obaveštenje krajnjem kupcu o svakoj nameri izmene ugovornih uslova te o njihovom pravu na raskid ugovora,
- (6) penale, kompenzacije, refundacije i druga sredstva u slučaju da snabdevač ne ispunji ugovoreni nivo kvaliteta komercijalnih usluga snabdevača, kao i merama koje snabdevač može preduzeti za izvršavanje dospelih obaveza,
- (7) način i postupak rešavanja prigovora kupca, odnosno postupak vansudskog rešavanja sporova, pri čemu je snabdevač obavezan da taj postupak učini jednostavnim, jeftinim, efikasnim i transparentnim;”.

Tačka 5) menja se i glasi:

„5) obavesti krajnjeg kupca, na transparentan i razumljiv način, o svakoj promeni cene, razlozima i obimu promene cene, izmeni metodologija za određivanje cena, odnosno opštih uslova ugovora, najkasnije u roku od 14 dana, odnosno u roku od 30 dana za kupca iz kategorije domaćinstvo pre početka primene novih cena, odnosno primene nove metodologije, s tim da kupac ima pravo na raskid ugovora o snabdevanju, ako ne prihvati promenu cene i izmenjene uslove;”.

Posle tačke 7) dodaje se tačka 7a) koja glasi:

„7a) kupce iz kategorije domaćinstvo, pre obustave, obavesti o alternativnim merama kao što su plaćanje unapred, energetske konsultantske usluge, alternativne planove plaćanja, savete o upravljanju dugom ili izuzeća od isključenja i ne predstavljaju dodatni trošak za kupce koji se suočavaju sa obustavom isporuke;”.

U tački 17) tačka zapeta se zamenjuje tačkom.

Posle tačke 17) dodaju se tač. 18) i 19) koje glase:

„18) obezbedi da krajnji kupci mogu da raskinu ugovor ako ne prihvate nove uslove iz ugovora ili promenu cene o kojoj ih je obavestio snabdevač;

19) obezbedi krajnjim kupcima koji imaju ugovor sa nezavisnim agregatorima da nemaju troškove, odnosno kazne i druga nedozvoljena ugovorna ograničenja od strane njihovih snabdevača.”.

Član 92.

Naziv člana i član 197. menjaju se i glase:

„Promena i kolektivna promena snabdevača i agregatora

Član 197.

Pre promene snabdevača, kupac i snabdevač koji ga je do tada snabdevao dužni su da regulišu međusobne finansijske obaveze.

Postupak promene snabdevača električnom energijom je besplatan za kupca i ne može trajati duže od 21 dan od dana prijema zahteva kupca.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, snabdevač ili agregator može naplatiti krajnjem kupcu naknadu za raskid ugovora kada krajnji kupac jednostrano raskine ugovor o snabdevanju električnom energijom ili ugovor o agregiranju na određeno vreme i sa fiksnim cenama pre isteka važnosti ugovora, pod uslovom da su takve naknade deo ugovora koji je krajnji kupac dobrovoljno zaključio i da je kupac upoznat sa tim naknadama pre zaključenja ugovora, kao i da zahtev za raskid ugovora nije nastupio kao posledica neizvršavanja ili značajnijeg umanjenja kvaliteta i obima isporučene električne energije.

Naknada iz stava 3. ovog člana je proporcionalna i ne može da bude veća od gubitka koji snosi snabdevač ili agregator, zbog raskida ugovora od strane krajnjeg kupca, uključujući troškove investicije ili usluge koja je već pružena kupcu kao deo ugovora.

U slučaju spora oko visine potraživanja od strane snabdevača ili agregatora, Agencija postupa u skladu sa članom 54. stav 3. tačka 1) ovog zakona.

Kupci iz kategorije domaćinstvo imaju pravo da učestvuju u kolektivnim šemama promene snabdevača, bez regulatornih ili administrativnih prepreka za kolektivnu promenu, istovremeno obezbeđujući okvir koji osigurava najveću moguću zaštitu.

Agencija donosi pravila kojima se uređuju uslovi i postupak promene i kolektivne promene snabdevača i agregatora, u slučaju kada krajnji kupac ima zaključen ugovor o potpunom snabdevanju.

Pravila iz stava 7. ovog člana sadrže naročito:

- 1) uslove za promenu i postupak promene snabdevača i agregatora;
- 2) uslove za kolektivnu promenu snabdevača;
- 3) obaveze snabdevača i agregatora čiji ugovor prestaje;
- 4) obaveze novog snabdevača i novog agregatora;
- 5) obaveze operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije;
- 6) prava i obaveze kupca, snabdevača, agregatora i operatora sistema u slučaju preseljenja kupca;
- 7) rokove za postupanje učesnika u postupku;
- 8) druga pitanja od značaja za promenu snabdevača i agregatora.”.

Član 93.

Posle člana 197. dodaju se nazivi članova i čl. 197a i 197b koji glase:

„Obračunski period

Član 197a

Operator sistema je dužan da očitavanje brojila električne energije vrši u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona, pri čemu:

- 1) obračun se izdaje na osnovu stvarne potrošnje najmanje jednom godišnje;
- 2) ako krajnji kupac nema ugrađeno brojilo koje operatoru omogućava očitavanje na daljinu, ili ako kod krajnjeg kupca nije omogućeno očitavanje na daljinu, informacije o obračunu zasnovane na stvarnoj potrošnji stavljaju se na raspolaganje krajnjem kupcu najmanje svakih šest meseci, ili svaka tri meseca na zahtev;

3) ako krajnji kupac nema ugrađeno brojilo koje operatoru omogućava očitavanje na daljinu, ili ako kod krajnjeg kupca nije omogućeno očitavanje na daljinu, obaveze iz tač. 1) i 2) ovog člana mogu da se ispune uz pomoć sistema redovnog samoočitavanja od strane krajnjeg kupca, pri čemu krajnji kupac obaveštava operatora o očitanom stanju brojila, a operator sistema ima pravo provere dostavljenih podataka od strane krajnjeg kupca. Obračun ili informacije o obračunu mogu se zasnivati na procenjenoj potrošnji ili paušalnom iznosu samo ako krajnji kupac ne dostavi rezultate očitavanja brojila za određeno obračunsko razdoblje;

4) ako krajnji kupac ima brojilo koje operatoru omogućava očitavanje na daljinu, tačne informacije o obračunu zasnovane na stvarnoj potrošnji pružaju se barem jednom mesečno, pri čemu te informacije takođe mogu biti dostupne putem interneta i ažuriraju se onoliko često koliko to omogućavaju korišćeni uređaji i sistemi za merenje.

Aplikacija za poređenje cena električne energije

Član 197b

Kupci iz kategorije domaćinstvo i mali kupci sa očekivanom godišnjom potrošnjom ispod od 100.000 kWh, imaju pravo na besplatan pristup aplikaciji za poređenje ponuda snabdevača, uključujući ponude za ugovore sa promenljivom cenom električne energije.

Kupci iz stava 1. ovog člana moraju biti informisani o dostupnosti aplikacije za poređenje preko računa za električnu energiju ili na neki drugi način.

Aplikacija za poređenje mora da ispunjava najmanje sledeće zahteve:

- 1) da pokriva celo tržište električne energije u Republici Srbiji;
- 2) da je nezavisna od učesnika na tržištu i osigurava da energetske subjekti imaju jednak tretman u rezultatima pretraživanja;
- 3) da jasno prikazuju podatke o vlasniku aplikacije, podatke o fizičkom ili pravnom licu koje koristi i upravlja aplikacijom i o načinu finansiranja aplikacije;
- 4) da postavlja jasne i objektivne kriterijume na kojima se poređenja zasnivaju, uključujući usluge, kao i da ih objavi;
- 5) da koristi jednostavan i nedvosmislen jezik;
- 6) da pruža tačne i ažurne informacije, navodeći i vreme poslednjeg ažuriranja;
- 7) da je dostupna osobama sa invaliditetom;
- 8) da obezbeđuje efikasnu proceduru za prijavljivanje netačnih informacija o objavljenim ponudama;
- 9) da vrši poređenja, ograničavajući tražene lične podatke na ono što je neophodno za poređenje.

Aplikacija može da uključi i uporedne kriterijume koji se odnose na prirodu usluga koje nude snabdevači.

Aplikacijom iz stava 1. ovog člana mogu upravljati privredna društva, organi javne vlasti i javno telo.

Agencija je dužna da izradi aplikaciju za poređenje koja pokriva celo tržište električne energije u Republici Srbiji i obezbedi da aplikacija ispunjava zahteve iz stava 3. ovog člana.

Aplikacija iz stava 6. ovog člana ne podlaže izdavanju oznake poverenja.

Snabdevači su dužni da na zahtev Agencije, u roku od osam dana, dostave sve podatke potrebne za pružanje tačnih i ažurnih informacija o cenama i modelima snabdevanja kupaca.

U slučaju novih cena i modela, snabdevači su dužni da obaveste Agenciju najkasnije u roku od osam dana od dana njihovog uvođenja.

Ako snabdevač dostavi podatke koji nisu uporedivi sa ostalim modelima snabdevanja i ponudama, Agencija neće taj model snabdevanja ili ponudu uključiti u aplikaciju za poređenje.”.

Član 94.

U članu 198. stav 1. tačka 5) menja se i glasi:

„5) potrošnja električne energije preko mernog uređaja na kome su oštećene ili nedostaju plombe operatora sistema i/ili na kome je krajnji kupac ošteti žig propisan zakonom o metrologiji, uz uslov da organ nadležan za poslove metrologije, po sprovedenoj metrološkoj ekspertizi, utvrdi da rezultati merenja predmetnim mernim uređajem nisu u okviru propisanih granica najveće dozvoljene greške.”

Član 95.

U članu 199. stav 4. menja se i glasi:

„Sumnju u ispravnost mernog uređaja može da iskaže kupac ili zainteresovana strana, u skladu sa propisima kojim se uređuje oblast metrologije.”.

Stav 9. menja se i glasi:

„U slučaju da je kontrola vršena bez prisustva kupca, odnosno zainteresovane strane ili je prisutno lice odbilo da potpiše zapisnik, na mestu kontrole ostavlja se obaveštenje sa rokom i adresom gde može preuzeti zapisnik ili se zapisnik dostavlja na drugi način u skladu sa zakonom.”

Član 96.

U članu 202. stav 8. tačka na kraju rečenice zamenjuje se zapetom i dodaju se reči: „uz obavezno prisustvo kupca.”

Član 97.

U članu 204. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„U slučaju isključenja objekta krajnjeg kupca ili proizvođača sa sistema u skladu sa stavom 1. tačka 4) ovog člana, operator sistema je dužan da 15 dana pre isključenja dostavi obaveštenje krajnjem kupcu ili proizvođaču.”.

Dosadašnji st. 2. postaje stav 3.

U dosadašnjem stavu 3. koji postaje stav 4. reči: „stav 2.” zamenjuju se rečima: „st. 7. i 9.”.

Posle stava 3. koji postaje stav 4. dodaje se stav 5. koji glasi:

„U slučaju obustave isporuke električne energije iz člana 201. stav 1. ovog zakona, ugovor o snabdevanju prestaje ukoliko je obustava trajala duže od jedne godine, nezavisno od toga da li je objekat krajnjeg kupca isključen, uz obavezu snabdevača da krajnjeg kupca obavesti 15 dana unapred o roku kada ističe godinu dana od obustave isporuke uz upozorenje da će nakon isteka tog roka prestati ugovor o snabdevanju.”.

Član 98.

U članu 206. stav 1. tačka 4) menja se i glasi:

„4) u slučaju primene mera iz čl. 11ž, 11z i 11i ovog zakona.”

Član 99.

U članu 207. stav 2. posle reči: „sudskom” dodaju se reči: „i vansudskom”.

Posle stava 2. dodaju se st. 3 - 5. koji glase:

„Energetski subjekti su dužni da pre zaključenja ugovora o pružanju usluga obaveste kupca iz kategorije domaćinstvo o postojanju mogućnosti vansudskog rešavanja sporova.

Energetski subjekti su dužni da učestvuju u vansudskom rešavanju sporova kupaca iz kategorije domaćinstvo, pred telom za vansudsko rešavanje potrošačkih sporova upisanim u Listu tela za vansudsko rešavanje potrošačkih sporova u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača.

Kupac iz kategorije domaćinstvo može pokrenuti sudski ili vansudski postupak rešavanja spora tek nakon prijema odgovora, odnosno odluke snabdevača po izjavljenom prigovoru u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača i zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak.”.

Član 100.

Naziv člana i član 210b menja se i glasi:

„Vlasništvo na objektima za skladištenje električne energije

Član 210b

Operatori sistema električne energije ne mogu da poseduju, razvijaju ili upravljaju objektima za skladištenje električne energije.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, operatori sistema mogu da poseduju, razvijaju ili upravljaju objektima za skladištenje energije, ako su objekti za skladištenje električne energije sastavni delovi mreže o čemu saglasnost daje Agencija, ili kada su ispunjeni svi sledeći uslovi:

1) da nakon sprovedenog otvorenog, transparentnog i nediskriminatornog tenderskog postupka, koji je podložan preispitivanju i odobrenju od strane Agencije, a koji sprovode operatori sistema, nije izabrana druga strana, koja poseduje, razvija, upravlja objektima, ili koja nije mogla pružiti usluge definisane tenderskom dokumentacijom po razumnoj ceni i blagovremeno;

2) da su operatori sistema prethodno pribavili saglasnost Agencije na uslove tenderskog postupka iz tačke 1) ovog stava;

3) da su objekti za skladištenje električne energije neophodni da bi operatori sistema mogli ispuniti svoje obaveze u skladu sa ovim zakonom, uključujući nefrekventne pomoćne usluge i da se ovi objekti ne koriste za kupovinu ili prodaju električne energije na tržištima električne energije.

Agencija može da pruži pomoć operatorima sistema da obezbede poštenu tendersku proceduru davanjem uputstava ili smernica.

Agencija svakih pet godina sprovodi javne konsultacije o postojećim objektima za skladištenje energije kako bi procenila potencijalnu dostupnost i interesovanje druge strane za ulaganje u takve objekte.

Kada javne konsultacije iz stava 4. ovog člana, pokažu da je druga strana u mogućnosti da poseduje, razvija, upravlja objektima za skladištenje na isplativ način, Agencija obaveštava operatore sistema da su dužni da obustave aktivnosti na planiranju, razvoju i izgradnji skladišta u roku od 18 meseci.

U slučaju iz stava 5. ovog člana Agencija je dužna da operatorima sistema prizna uložena sredstva u skladu sa metodologijom za određivanje cene pristupa sistemu.”.

Član 101.

Naziv člana i član 210v menja se i glasi:

„Upravljanje potrošnjom putem agregiranja

Član 210v

Krajnji kupac koji ima mogućnost pružanja usluge upravljanja potrošnjom može kao učesnik na tržištu električne energije ili putem agregiranja ravnopravno da učestvuje na odgovarajućim tržištima električne energije iz člana 168. ovog zakona.

Operatori sistema prilikom nabavke pomoćnih usluga ravnopravno tretiraju učesnike na tržištu koji se bave agregiranjem u upravljanju potrošnjom u skladu sa čl. 109. i 136. ovog zakona.

Agregator može učestvovati na svim tržištima električne energije u skladu sa pravilima kojima se uređuje rad tih tržišta, bez saglasnosti drugih učesnika na tržištu.

Agregator je finansijski odgovoran za odstupanje koji prouzrokuje u sistemu i dužan je da uredi svoju balansnu odgovornost u skladu sa zakonom.

Krajnji kupac koji je zaključio ugovor sa nezavisnim agregatorom, ne može biti izložen od strane snabdevača neopravdanim plaćanjima, kaznama ili drugim neopravdanim ugovornim ograničenjima.

Pravila i procedure za razmenu podataka između učesnika na tržištu koji se bave agregiranjem i drugih energetskih subjekata u oblasti električne energije moraju biti nediskriminatorna i transparentna i obezbeđivati lak pristup podacima uz zaštitu komercijalno osetljivih informacija i ličnih podataka krajnjih kupaca.

Krajnji kupac koji samostalno ili preko nezavisnog agregatora učestvuju u upravljanju potrošnjom dužan je da izvrši finansijsko poravnanje sa svojim snabdevačem ili balansno odgovornim stranama koji su direktno pogođeni aktiviranjem upravljanja potrošnjom, u skladu sa Pravilima o radu tržišta.

Nadoknada iz stava 7. ovog člana ne može biti prepreka za ulazak na tržište agregatora niti remetiti fleksibilnost i ograničena je na pokrivanje troškova koje su pretrpeli snabdevači krajnjih kupaca ili balansno odgovorne strane snabdevača tokom aktiviranja upravljanja potrošnjom.

Način utvrđivanja nadoknade iz stava 7. ovog člana uređuje se Pravilima o radu tržišta električne energije uzimajući u obzir dobit koju nezavisni agregatori donose drugim učesnicima na tržištu i u tom slučaju se od agregatora ili kupaca može zahtevati da doprinesu takvoj nadoknadi, ali samo onda i u meri u kojoj dobit za sve snabdevače, kupce i njihove balansno odgovorne strane ne prevazilaze nastale direktne troškove.

Pravilima o radu tržišta uređuju se i tehnički uslovi za učešće u upravljanju potrošnjom na svim tržištima električne energije, a na osnovu tehničkih karakteristika tih tržišta i mogućnosti upravljanja potrošnjom.”.

Član 102.

Posle člana 210v dodaju se nazivi članova i čl. 210g, 210d, 210đ i 210e koji glase:

„Aktivni kupac

Član 210g

Krajnji kupci imaju pravo da deluju kao aktivni kupci i da ne budu izloženi nesrazmernim ili diskriminatornim tehničkim zahtevima, administrativnim zahtevima, procedurama i naknadama, kao i naknadama za pristup sistemu koje ne odražavaju stvarne troškove.

Aktivni kupac iz stava 1. ovog člana ima pravo da:

- 1) učestvuje na tržištu električne energije direktno ili putem agregiranja;
- 2) prodaje sopstvenu proizvedenu električnu energiju uključujući i putem ugovora o otkupu električne energije;
- 3) koristi sopstvenu proizvodnju isključivo za svoje potrebe;
- 4) učestvuje u uslugama fleksibilnosti i šemama energetske efikasnosti;
- 5) poveri trećoj strani izgradnju, bez obzira da li je treća strana vlasnik ili ne upravljanje objektima, uključujući postavljanje, upravljanje i održavanje kao i upravljanje podacima, s tim da se treća strana ne može smatrati aktivnim kupcem.

Aktivni kupac podleže tarifnim stavovima utvrđenim metodologijom za određivanje cene pristupa prenosnom i distributivnom sistemu, a koji odražavaju troškove koji su transparentni i nediskriminatorni, pri čemu se posebno obračunava električna energija koja se predaje u mrežu, odnosno preuzima iz mreže, čime se obezbeđuje odgovarajući i uravnotežen doprinos raspodeli ukupnih troškova sistema.

Aktivni kupac je finansijski odgovoran za odstupanje koje prouzrokuje u sistemu i dužan je da uredi svoju balansnu odgovornost u skladu sa ovim zakonom u oba smera isporuke.

U slučaju da se obračun električne energije krajnjem kupcu ne vrši u skladu sa stavom 3. ovog člana, krajnji kupac može da zadrži postojeći način obračuna ili da odabere način obračuna iz stava 3. ovog člana.

Aktivni kupac koji poseduje objekat za skladištenje energije:

- 1) ima pravo na priključenje na mrežu u razumnom roku u skladu sa ovim zakonom i propisom iz člana 214. ovog zakona;
- 2) ne podleže dvostrukim naknadama, uključujući tarifne stavove za pristup mreži, za uskladištenu električnu energiju koja ostaje u njegovim objektima ili kada pružaju usluge fleksibilnosti operatorima sistema;
- 3) ne podležu nesrazmernim zahtevima ili naknadama za licenciranje;
- 4) može da pruža više usluga istovremeno, ako je to tehnički izvodljivo.

Aktivni kupac je dužan da obezbedi merni uređaj za elektranu i skladište električne energije u skladu sa pravilima o radu prenosnog, odnosno distributivnog sistema.

Na postupak priključenja elektrane aktivnog kupca koja koristi varijabilne obnovljive izvore energije i koja, u smislu mrežnih pravila kojim se uređuje priključenje proizvodnih jedinica, spada u proizvodni modul tipa C i D, primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje korišćenje obnovljivih izvora energije o odlaganju priključenja elektrana koje koriste varijabilne obnovljive izvore energije, uključujući i odredbe na osnovu kojih se takve elektrane izuzimaju od odlaganja priključenja.

Postupak priključenja elektrane aktivnog kupca bliže se uređuje aktom iz člana 214. ovog zakona i pravilima o radu sistema.

Član 210d

Operator sistema vodi evidenciju aktivnih kupaca.

Operator sistema na zahtev krajnjeg kupca vrši upis u evidenciju aktivnog kupca ako:

1) krajnji kupac u zahtevu navede kojim aktivnostima iz člana 2. stav 1. tačka 3) ovog zakona planira da se bavi i da dokaže da nijedna od aktivnosti iz tog člana ne predstavlja njegovu komercijalnu ili profesionalnu delatnost;

2) navede da li i koje treće lice gradi i upravlja elektranom i/ili skladištem električne energije u ime i za račun aktivnog kupca.

U slučaju da aktivni kupac planira da izgradi elektranu i/ili skladište električne energije, operator sistema je dužan da utvrdi da se proizvodnja i skladištenje električne energije odvijaju u određenim granicama i da su elektrana i/ili skladište povezani na unutrašnje instalacije objekta sa ili bez mogućnosti da višak električne energije isporuče u sistem, kao i da instalisana snaga elektrane nije veća od odobrene snage priključka za smer preuzimanja električne energije objekta kupca iz mreže.

Operator briše iz evidencije aktivnog kupca ukoliko prestane da ispunjava jedan ili više uslova ili ako ne ispunjava obaveze u skladu sa zakonom.

Odluka o odbijanju zahteva za upis u evidenciju iz stava 2. ovog člana, kao i odluka o brisanju iz evidencije iz stava 4. ovog člana donosi se u formi rešenja protiv koga je dopuštena žalba Ministarstvu.

Energetska zajednica građana

Član 210đ

Učešće u energetske zajednice građana otvoreno je i dobrovoljno u skladu sa zakonom.

Član energetske zajednice građana može biti fizičko lice, jedinica lokalne samouprave, preduzetnik, mikropreduzeće ili malo preduzeće čije je mesto stanovanja, poslovno sedište ili lokacija poslovnog prostora na području jedinice lokalne samouprave u kojoj je sedište energetske zajednice građana.

Član energetske zajednice građana može napustiti energetske zajednicu.

Član energetske zajednice građana ima prava i obaveze kao krajnji kupac električne energije u skladu sa zakonom.

Operator distributivnog sistema dužan je da vodi javno dostupnu evidenciju o energetskim zajednicama građana i obračunskim mernim mestima koja su uključena u energetske zajednice građana.

Operator distributivnog sistema na zahtev energetske zajednice građana vrši upis u evidenciju iz stava 5. ovog člana u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva, ako je:

1) zajednica osnovana kao neprofitno pravno lice čiji članovi se nalaze na području iste jedinice lokalne samouprave;

2) članovi energetske zajednice nisu energetski subjekti kojima je energetska delatnost pretežna ili osnovna delatnost;

3) zajednica propisala da je učešće u njoj dobrovoljno i otvoreno;

4) u osnivačkom aktu navedeno kojim delatnostima iz člana 2. stav 1. tačka 35) ovog zakona planira da se bavi;

5) ispunjavaju sve uslove za sticanje statusa energetske zajednice građana u skladu sa ovim zakonom i aktom iz člana 214. ovog zakona.

Operator distributivnog sistema briše iz evidencije energetske zajednicu građana ukoliko prestane da ispunjava jedan ili više uslova ili ako ne ispunjava obaveze u skladu sa zakonom.

Odluka o odbijanju zahteva za upis u evidenciju iz stava 6. ovog člana, kao i odluka o brisanju iz evidencije iz stava 7. ovog člana donosi se u formi rešenja protiv koga je dopuštena žalba Ministarstvu.

Operator distributivnog sistema saraduje sa energetskim zajednicama građana kako bi obezbedili isporuku električne energije, uz saglasnost Agencije i ima pravo na naknadu u vezi raspodele električne energije između članova energetske zajednice građana, kao vrstu nestandardne usluge.

Energetska zajednica građana ima:

1) pravo da učestvuje na tržištu električne energije bilo direktno ili putem agregiranja na nediskriminatorni način;

2) prava i obaveze u skladu sa ulogama na tržištu, kao što su prava i obaveze krajnjih kupaca, proizvođača, snabdevača, ili agregatora na nediskriminatoran i proporcionalan način;

3) prava i obaveze kao aktivni kupac u pogledu potrošnje električne energije koju sam proizvede u skladu sa članom 210g stav 3. ovog zakona;

4) pravo da u okviru energetske zajednice građana organizuje raspodelu električne energije koju proizvode u objektima za proizvodnju koji su u vlasništvu energetske zajednice građana uz ispunjenje uslova iz člana 214. ovog zakona.

Energetska zajednica građana je dužna da uredi balansnu odgovornost u skladu sa članom 171. ovog zakona.

Obaveze operatora distributivnog sistema, snabdevača i energetske zajednice građana

Član 210e

Energetska zajednica građana:

1) dostavlja operatoru distributivnog sistema plan raspodele proizvedene električne energije između svojih članova ukoliko planira da koristi za svoje potrebe proizvedenu električnu energiju u elektrani;

2) od članova energetske zajednice naplaćuje zajedničke troškove.

Operator distributivnog sistema:

1) preuzima električnu energiju koju energetska zajednica isporuči u sistem;

2) očitava brojila i obračunava naknadu za pristup sistemu svim članovima zajednice za svu preuzetu električnu energiju;

3) dostavlja snabdevaču članova zajednice podatke o preuzetoj električnoj energiji iz sistema svakog člana zajednice, raspodeljenoj električnoj energiji između članova koju je zajednica proizvela i isporučila u sistem, kao i podatke o obračunatoj naknadi za pristup sistemu.

Snabdevač:

1) objavljuje na internet stranici model ugovora o potpunom snabdevanju sa članovima energetske zajednice sa modelom obračuna viška proizvedene električne energije u elektrani zajednice;

2) uređuje balansnu odgovornost za elektranu energetske zajednice građana samo ukoliko proizvedena električna energije služi za zadovoljenje potreba članova zajednice.

Odredbe ovog člana i člana 210đ ovog zakona shodno se primenjuju i na zajednice obnovljivih izvora energije u smislu zakona o korišćenju obnovljivih izvora energije.”.

Član 103.

Naziv članova i čl. 211-213. brišu se.

Član 104.

Član 214. menja se i glasi:

„Član 214.

Vlada bliže propisuje uslove isporuke i snabdevanja krajnjih kupaca električnom energijom, kojima se bliže uređuju:

1) uslovi izdavanja odobrenja za priključenje na prenosni, odnosno distributivni sistem, uslovi za promenu tehničkih uslova na mestu priključenja i odobrena snaga;

2) uslovi, važenje, način i rokovi izrade studije priključenja na prenosni i distributivni sistem;

3) bankarska garancija za izgradnju objekta koji se priključuju na prenosni sistem odnosno distributivni sistem uključujući njenu sadržinu, rok za dostavljanje, njeno trajanje, uslove naplate, vraćanje i druga pitanja;

4) sadržina ugovora o izgradnji nedostajuće infrastrukture;

5) sadržina ugovora o priključenju;

6) sadržina ugovora o priključenju sa zajedničkim priključkom i raspodela troškova izgradnje zajedničkog priključka;

7) sadržina akta o priključenju;

8) uslovi i način priključenja objekata iz člana 140. st. 7 - 9. ovog zakona;

9) način i postupak utvrđivanja liste krajnjih kupaca koji ispunjavaju uslove za malog kupca;

10) mesto razgraničenja odgovornosti za isporučenu električnu energiju između energetske subjekta i kupca, odnosno proizvođača;

11) uslovi za zaključenje i sadržina ugovora o snabdevanju;

12) uslovi za zaključenje i sadržina ugovora o agregiranju;

13) uslovi za zaključenje i sadržina ugovora sa promenljivom cenom električne energije;

14) uslovi za osnivanje energetske zajednice građana i raspodelu energije između članova;

15) uslovi za zaključenje i sadržina ugovora o osnivanju energetske zajednice građana;

16) uslovi i postupak obustave isporuke ili preuzimanja električne energije krajnjim kupcima ili proizvođačima kao i energetske ugroženim kupcima;

17) prava i obaveze operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema, snabdevača i krajnjeg kupca;

18) vrsta objekata po nameni kojima se ne može obustaviti isporuka električne energije za slučaj ne izvršavanja obaveza za isporučenu električnu energiju i u drugim slučajevima;

19) uslovi i način isključenja objekta krajnjeg kupca ili proizvođača sa sistema, prava krajnjih kupaca ili proizvođača;

20) način obaveštavanja krajnjeg kupca ili proizvođača;

21) obračunski period u skladu sa članom 197a ovog zakona i obavezan sadržaj računa za naplatu isporučene električne energije;

22) postupak, način i rokovi za ostvarivanje prava krajnjeg kupca na naknadu zbog odstupanja od propisanog kvaliteta isporuke, odnosno snabdevanja električnom energijom;

23) druga pitanja u skladu sa zakonom.”.

Član 105.

Član 217. menja se i glasi:

„Član 217.

Elektroenergetski objekti usklađuju se sa objektima u izgradnji saobraćajne, energetske i komunalne infrastrukture, objektima za potrebe odbrane zemlje, vodoprivrednim objektima, objektima za zaštitu od elementarnih nepogoda i drugim objektima koji se u smislu zakona o eksproprijaciji smatraju objektima od opšteg interesa, a koji se, zbog prirodnih ili drugih karakteristika, ne mogu graditi na drugoj lokaciji, kao i u slučaju izgradnje objekata i izvođenja radova na eksploataciji rudnog blaga.

Usklađivanje elektroenergetskih objekata vrši se na osnovu planskog dokumenta kojim se utvrđuje planski osnov za objekte iz stava 1. ovog člana i utvrđenog javnog interesa za eksproprijaciju u skladu sa zakonom.

Usklađivanje obuhvata radove na adaptaciji, rekonstrukciji i izgradnji energetskog objekta, odnosno pojedinačnog stuba na linijskoj infrastrukturi, kao i radovi na izgradnji nove trase, u skladu sa zakonom koji uređuje planiranje i izgradnja.

Usklađivanje distributivnog energetskog objekta se može izvršiti i na zahtev pravnog ili fizičkog lica, ukoliko postoje tehnički uslovi.

U slučaju iz st. 1. i 3. ovog člana, troškove koji nastanu usled usklađivanja energetskog objekta, snosi investitor objekta čija izgradnja zahteva usklađivanje energetskog objekta ili podnosilac zahteva za usklađivanje.

Međusobna prava i obaveze između investitora objekta čija izgradnja zahteva usklađivanje energetskog objekta ili podnosioca zahteva za usklađivanje i energetskog subjekta koji je vlasnik, odnosno korisnik energetskog objekta čije je usklađivanje neophodno, definišu se ugovorom.

Član 106.

U članu 218. st. 2. i 3. menjaju se i glase:

„Elektroenergetski vod je u funkciji od dana stavljanja pod napon o čemu odluku donosi nadležni operator sistema.

Operator prenosnog sistema u roku ne dužem od jedne godine od dana stavljanja pod napon elektroenergetskog voda na zakonom propisan način obaveštava vlasnike preko čijih nepokretnosti prelazi elektroenergetski objekat, radi

rešavanja imovinskopravnih odnosa pri čemu se naknada utvrđuje u skladu sa propisom kojim se uređuje eksproprijacija.”.

St. 4. i 5. brišu se.

Dosadašnji stav 9. koji postaje stav 7. menja se i glasi:

„Saglasnost iz stava 8. ovog člana energetski subjekt izdaje u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva za izdavanje saglasnosti. Zahtev se podnosi na obrascu čiju sadržinu uređuje energetski subjekt i objavljuje na svom sajtu. Uz zahtev investitor objekta/radova prilaže elaborat overen od strane ovlašćenog lica u skladu sa zakonom.”

Dosadašnji st. 6-16. postaju stavovi 4-14.

Član 107.

Posle člana 218. dodaju se čl. 218a i 218b koji glase:

„Član 218a

„U zaštitnom pojasu ispod, iznad ili pored elektroenergetskog objekta može se ozakoniti objekat koji je predmet ozakonjenja, ako objekat nije u suprotnosti sa planskim aktom, namenom zemljišta, propisima o izgradnji objekata, uslovima propisanim zakonom ili tehničkim normativima i drugim propisima.

Nadležni operator sistema izdaje saglasnost za objekat koji je predmet ozakonjenja, a koji se nalazi u zoni zaštite energetskog objekta.

Saglasnost iz stava 2. ovog člana izdaje se nakon izrade elaborata overenog od strane ovlašćenog lica u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja, koji investitor objekta dostavlja o svom trošku i kojim je dokazana ispunjenost uslova propisanih ovim članom, podzakonskim aktom kojim se uređuju tehnički normativi za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 kV do 400 kV, zakonom kojim se uređuje zaštita od nejonizujućeg zračenja i podzakonskih akata donetih na osnovu tog zakona.

Za objekat koji je u postupku ozakonjenja izdaje se zabrana korišćenja objekta ako do završetka postupka može doći do ugrožavanja bezbednosti lica i imovine, na obrazloženi zahtev energetskog subjekta.

Nadležni operator sistema dužan je da za objekte u postupku ozakonjenja u kojima može doći do ugrožavanja bezbednosti lica i imovine podnese obrazložen zahtev za zabranu korišćenja objekta organu nadležnom za postupak ozakonjenja.”.

Član 218b

Utvrđuje se javni interes za eksproprijaciju, administrativni prenos, nepotpunu eksproprijaciju i privremeno zauzeće nepokretnosti radi, rekonstrukcije, adaptacije i sanacije i održavanja elektonenergetskih objekata operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije.

Korisnik eksproprijacije je operator prenosnog sistema, koji obavlja delatnost prenosa i upravljanja prenosnim sistemom električne energije, odnosno operator distributivnog sistema koji obavlja delatnost distribucije i upravljanja distributivnim sistemom električne energije.

Javni interes utvrđen ovim zakonom traje do završetka radova na rekonstrukciji, adaptaciji i sanaciji elektonenergetskih objekata iz stava 1.

Za izgradnju novih elektroenergetskih objekata javni interes se utvrđuje u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji i traje do dobijanja upotrebne dozvole za elektroenergetski objekat.

Član 108.

Posle člana 265. dodaje se član 265a koji glasi:

„Član 265a

Operator distributivnog sistema je investitor izgradnje priključka i gradi priključak na distributivni sistem.

Na zahtev kupca ili proizvođača prirodnog gasa, operator distributivnog sistema je dužan da izda ovlašćenje kupcu, odnosno proizvođaču, da u ime operatora distributivnog sistema sam izgradi priključak o svom trošku.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, kupcu, odnosno proizvođaču će se umanjiti troškovi priključenja na sistem u skladu sa metodologijom za određivanje troškova priključenja na sistem za transport i distribuciju prirodnog gasa.

Za priključak iz stava 2. ovog člana, pribavlja se dokumentacija na ime operatora distributivnog sistema u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata.”.

Član 109.

Posle člana 272. dodaje se član 272a koji glasi:

„Član 272a

Energetski subjekti koji obavljaju delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas i distribucije i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas dužni su da Ministarstvu dostavljaju:

1) podatke o transportnoj, odnosno distributivnoj mreži, broju priključaka, planiranim i realizovanim investicijama;

2) podatke o ceni za pristup transportnom sistemu, odnosno distributivnom sistemu, ceni nestandardnih usluga, ceni priključenja, odnosno ceni prirodnog gasa za potrebe balansiranja sistema;

3) druge podatke.

Ministarstvo bliže propisuje rokove, sadržaj i način dostavljanja podataka iz stava 1. ovog člana.”.

Član 110.

U članu 281. posle stava 8. dodaje se stav 9. koji glasi:

„Mreže za distribuciju prirodnog gasa moraju biti upisane u katastar vodova, odnosno infrastrukture u skladu sa posebnim zakonom.”.

Član 111.

U članu 300. posle stava 2. dodaju se st. 3. i 4. koji glase:

„Ako krajnji kupac nije zadovoljan odlukama donetim u skladu sa ovim zakonom po prigovorima, reklamacijama, zahtevima i žalbama svoja prava može ostvariti u sudskom i vansudskom postupku.

Energetski subjekti su dužni da učestvuju u vansudskom rešavanju sporova kupaca iz kategorije domaćinstvo.”.

Član 112.

Član 324. menja se i glasi:

„Član 324.

Energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti proizvodnje derivata nafte; proizvodnje biogoriva, transporta nafte naftovodima; transporta derivata nafte produktovodima; transporta nafte, derivata nafte, biogoriva i komprimovanog i utečnjelog prirodnog gasa drugim oblicima transporta; skladištenje nafte, derivata nafte i biogoriva; namešavanje biogoriva sa gorivima naftnog porekla, trgovine naftom, derivatima nafte, biogorivima, biotečnostima, komprimovanim prirodnim gasom, utečnjelim prirodnim gasom i vodonikom; trgovine motornim i drugim gorivima na stanicama za snabdevanje prevoznih sredstava, trgovine gorivima van stanica za snabdevanje prevoznih sredstava, trgovine gorivima za plovila, dužni su da koriste i održavaju energetske objekte u skladu sa tehničkim i drugim propisima koji se odnose na delatnost koju obavljaju, kao i uslovima zaštite od požara i eksplozija, zaštite životne sredine utvrđenim zakonom i drugim propisima.

Na subjekte koji koriste sabirno-otpremne i skladišne sisteme nafte na eksploatacionim poljima, primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje rudarstvo, kada se radi o objektima iz ovog stava.”

Član 113.

U članu 345. stav 2. reči: „15 dana” zamenjuju se rečima: „21 dan”.

Posle stava 2. dodaju se novi st. 3. i 4. koji glase:

„Operativne rezerve uglja iz stava 2. ovog člana, moraju da se nalaze na deponijama uglja koje obezbeđuje i kojima upravlja energetski subjekt iz stava 2. ovog člana.

U zavisnosti od godišnjih hidroloških uslova, najviše do 10% operativnih rezervi iz st. 2. i 3. ovog člana, može da se formira i održava u akumulacijama kojima upravlja energetski subjekt iz stava 2. ovog člana.”.

Dosadašnji st. 3-9. postaju st. 5-11.

Član 114.

Posle člana 365. dodaju se poglavlje XIIa, nazivi članova i čl. 365a – 365v koji glase:

„XIIa NUKLEARNA ENERGIJA

Program razvoja nuklearne energije

Član 365a

U skladu sa dokumentima i smernicama Međunarodne agencije za atomsku energiju, Vlada na predlog Ministarstva usvaja Program razvoja mirnodopske primene nuklearne energije (u daljem tekstu: Program nuklearne energije).

Program nuklearne energije vrši se u tri faze, i to:

- Faza 1: Ispitivanje opravdanosti pristupa razvoju nuklearne energije;
- Faza 2: Razvoj Programa nuklearne energije;
- Faza 3: Sprovođenje Programa nuklearne energije.

Faza 1 obuhvata:

1) izradu osnovnih dokumenata potrebnih za organizovani pristup razvoju nuklearnog programa, kao što su analize tehničko-tehnoloških, pravnih, ekonomskih, finansijskih i drugih zahteva i uslova za uspostavljanje nuklearnog programa;

2) analiza mogućih organizacionih struktura za realizaciju aktivnosti vezanih za razvoj nuklearne energije;

3) analiza prednosti i nedostataka kadrova za realizaciju aktivnosti vezanih za razvoj nuklearne energije;

4) informisanje javnosti o rezultatima analiza i istraživanja, uključujući uticaj Programa nuklearne energije na ekonomski razvoj, energetska sigurnost i bezbednost i životnu sredinu;

5) druge potrebne analize i istraživanja.

Faza 2 obuhvata:

1) utvrđivanje ciljeva učešća Republike Srbije u fazi sprovođenja Programa nuklearne energije;

2) analiza uticaja sprovođenja Programa nuklearne energije u odnosu na strategiju iz člana 4. ovog zakona, program iz člana 5. ovog zakona, Integrisani nacionalni energetska i klimatski plan iz člana 8a ovog zakona, kao i na propise kojima se uređuju radijaciona sigurnost i bezbednost, nuklearna sigurnost i bezbednost i upravljanja radioaktivnim otpadom;

3) izradu prethodne studije potencijalne lokacije;

4) izradu analize opcije za bilateralnu ili regionalnu saradnju posebno sa državama sa već realizovanim programima za mirnodopsku primenu nuklearne energije;

5) izradu Integrisanog izveštaja koja će sadržati sve analize, istraživanja i studije koje su urađene tokom faze ispitivanja opravdanosti pristupa razvoju nuklearne energije i faze razvoja Programa nuklearne energije.

Faza 2 završava se usvajanjem Strategije mirnodopske primene nuklearne energije u Republici Srbiji, koju usvaja Narodna skupština na predlog Vlade.

Strategija iz stava 5. ovog člana izrađuje se na osnovu Integrisanog izveštaja iz stava 4. tačka 5) ovog člana.

Faza 3 sprovodi se ako je to predviđeno Strategijom iz stava 6. ovog člana i obuhvatiće realizaciju svih potrebnih aktivnosti na projektovanju, izgradnji i eksploataciji nuklearnog objekta za proizvodnju električne energije.

Pod uslovom iz stava 7. ovog člana, aktivnosti koje su obuhvaćene fazom 3, organi nadležni za sprovođenje faze 3, kao i sva druga pitanja iz oblasti nuklearne energije, urediće se posebnim zakonom.”

Član 365b

Stručne i izvršne poslove koji se odnose na Fazu 1, kao i Fazu 2 vrši Ministarstvo.

Ministarstvo obavlja sledeće poslove:

1) izrađuje mapu puta za sprovođenje Programa nuklearne energije;

2) priprema analize, studije i izveštaje koji su planirani za izradu u okviru Faze 1 i Faze 2;

3) vrši analizu stanja i kapaciteta prenosne i distributivne mreže, istorijske pouzdanosti prenosne i distributivne mreže, kao i plana njihovog razvoja, u odnosu na potencijalnu izgradnju nuklearnog objekta za proizvodnju električne energije i njegovog priključenja, kao i procenu uticaja izgradnje nuklearnog objekta za proizvodnju električne energije na prekogranične kapacitete;

4) vrši analizu trenutnog stanja u okviru naučnih, tehničkih i drugih oblasti koje su važne za sprovođenje Programa nuklearne energije i utvrđuje potrebne mere za njihovo unapređenje u cilju njegovog efikasnog sprovođenja;

5) utvrđuje plan stručnih kadrova koji su potrebni vlasniku/operatoru nuklearnog postrojenja, kao i za nezavisni državni organ za implementaciju Programa nuklearne energije za uspešno sprovedene i uspostavljanje Programa nuklearne energije;

6) u saradnji sa nadležnim organima i organizacijama vrši promociju i unapređenje razvoja mirnodopske primene nuklearne energije u Republici Srbiji;

7) pruža podršku edukaciji i pravilnom informisanju javnog mnjenja o Programu nuklearne energije;

8) pruža stručnu, organizacionu i drugu potrebnu podršku razvoju stručnih kadrova u oblasti nuklearnih nauka i sa njima povezanih naučnih i stručnih disciplina kako bi se obezbedila kvalifikovana radna snaga koja je potrebna za sprovođenje Programa nuklearne energije. U saradnji sa ministarstvom nadležnim za poslove prosvete vrši analizu obrazovnog sistema i sistema za poslovno usavršavanje i obuke u Republici Srbiji i drugim državama u odnosu na razvoj nuklearnog programa, utvrđuje potrebu za specijalizovanim usavršavanjem i obukom za uspešno sprovedene programa u oblasti nuklearne sigurnosti, nuklearne bezbednosti, mera nuklearne bezbednosti, zaštite od jonizujućeg zračenja i upravljanje nuklearnim sistemima, kao i procenu kapaciteta u oblasti naučnog istraživanja u Republici Srbiji i drugim državama koja su potrebna za uspešno sprovedene Programa nuklearne energije;

9) vrši analizu potencijalnih lokacija za izgradnju nuklearnog objekta za proizvodnju električne energije i pomoćnih objekata, uključujući sigurnosne i bezbednosne uslove i zahteve, kao i zahteve u odnosu na zaštitu životne sredine;

10) priprema Integrisani izveštaj iz člana 365a stav 4. tačka 5) ovog zakona;

11) priprema tekst strategije iz člana 365a stav 5. ovog zakona;

12) pruža podršku ostvarivanju međuinstitucionalnih naučnoistraživačkih programa u oblasti mirnodopske primene nuklearne energije, kao i saradnju sa međunarodnim organizacijama;

13) uspostavlja informativni centar za nuklearnu nauku i tehnologiju;

14) izrađuje plan kojim će se analizirati mogućnosti priključenja različitih grana industrije, društvenog i ekonomskog života Programu nuklearne energije u Republici Srbiji;

15) obavlja druge poslove od značaja za realizaciju Programa nuklearne energije.

Član 365v

Aktivnosti obuhvaćene Fazom 1 i Fazom 2 iz člana 365a ovog zakona mogu se finansirati iz budžeta Republike Srbije i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.”.

Član 115.

Posle člana 365v dodaju se poglavlje XIIb, nazivi članova i čl. 365g-365n, koji glase:

„XIIb SERTIFIKACIJA INSTALATERA POSTROJENJA KOJA KORISTE OBNOVLJIVE IZVORE ENERGIJE

Obaveza sertifikacije

Član 365g

Instalateri malih kotlova i peći na biomasu, toplotnih pumpi, fotonaponskih postrojenja, solarnih termalnih postrojenja i plitkih geotermalnih sistema su dužni da se obuče i sertifikuju za izvođenje radova na tim postrojenjima.

Izvođenje radova na postrojenjima iz stava 1. ovog člana ne mogu da vrše instalateri koji nisu sertifikovani u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima donetim na osnovu ovog zakona.

Cilj sertifikacije

Član 365d

Sertifikacijom instalatera se osigurava da instalater poseduje sva potrebna znanja i veštine za instalaciju postrojenja i prateće opreme koja zadovoljava potrebe kupca u pogledu pouzdanosti i potrebnih tehničko-ekonomskih performansi sistema, uključujući kvalitet izvedenih radova, uz poštovanje svih propisa i standarda u oblasti energetike i eko-označavanja.

Obuka instalatera se organizuje da bi se obezbedilo kontinuirano, decentralizovano i jednobrazno obučavanje instalatera od strane kompetentnog pružaoca obuke instalatera i upoznavanje instalatera sa novim tehnologijama opreme i izvođenja radova.

Principi obuke instalatera

Član 365đ

Obuka instalatera postrojenja iz člana 365g ovog zakona se sprovodi uz poštovanje sledećih principa:

- 1) obuka obuhvata teorijski i praktični deo;
- 2) pružalac obuke je dužan da, uz osnovnu obuku, ponudi instalaterima i kraće teorijske i praktične kurseve za obnovu i usavršavanje znanja najmanje jednom godišnje, uključujući upoznavanje sa novim tehnologijama, kako bi se instalaterima postrojenja omogućilo kontinuirano usavršavanje i učenje;
- 3) obuka se okončava demonstracijom praktične veštine izvođenja radova na postrojenjima iz člana 365g ovog zakona, na osnovu koga se dobija potvrda o završenoj obuci.

Preduslovi za obuku instalatera

Član 365e

Program obuke je namenjen instalaterima sa radnim iskustvom, koji su prošli ili su u procesu sledećih obuka:

- 1) u slučaju instalatera kotlova na biomasu i peći preduslov je: dokaz o stručnoj spremi za vodoinstalatera, instalatera cevi i cevni instalacija, inženjera za sisteme grejanja ili tehničara za sanitarnu opremu ili opremu za grejanja i hlađenje;
- 2) u slučaju instalatera toplotnih pumpi preduslov je: dokaz o stručnoj spremi za vodoinstalatera ili inženjera za rashladne uređaje i koji imaju osnovne veštine električara i vodoinstalatera (sečenje cevi, lemljenje cevni spojeva, spajanje cevni spojeva, oblaganje, zaptivanje priključaka, testiranje curenja u instalacijama sistema za grejanje i hlađenje), kao i sertifikat A izdat u skladu sa propisima donetim na osnovu zakona kojim se uređuje zaštita vazduha;
- 3) u slučaju instalatera fotonaponskih ili solarnih termalnih postrojenja preduslov je: dokaz o stručnoj spremi za vodinstalatera ili električara i da poseduje vodinstalaterske, električarske veštine i veštine postavljanja panela na krovove, uključujući i znanje lemljenja cevni spojeva, lepljenja cevni spojeva, zaptivanja priključka, testiranje curenja vodovodnih instalacija, sposobnost postavljanja

elektroinstalacija, dokaz o stručnoj osposobljenosti za korišćenje alata i mernih instrumenata neophodnih za utvrđivanje ispravnosti podobnosti instalacije proizvodnog objekta za dalju upotrebu, poznavanje osnovnih tipova krovnih pokrivača, i načina postavljanja oluka i zaptivanja;

Osnovni uslov je da instalateri imaju stečeno najmanje trogodišnje stručno obrazovanje koji pruža instalateru adekvatne veštine koje odgovaraju veštinama navedenim u stavu 1. tač. 1-3. ovog člana, a koje uključuje nastavu u učionici i učenje na radnom mestu.

Ministarstvo bliže propisuje uslove koje polaznik obuke mora da ispunjava da bi pohađao obuku, način polaganja stručnog ispita i metodologiju obračuna troškova obuke.

Teoretski deo obuke

Član 365ž

Teoretski deo obuke za instalatera peći i kotlova na biomasu treba da pruži analizu tržišta biomase i da obuhvati sledeće teme: ekološke aspekte, goriva iz biomase, logistiku, protivpožarnu zaštitu, mere podsticaja, tehnike sagorevanja, sisteme potpaljivanja, optimalna hidraulična rešenja, upoređivanje po troškovima i po isplativosti kao i elemente projektovanja, izvođenja radova, i održavanje kotlova i peći na biomasu. Obuka treba da obezbedi dobro poznavanje evropskih standarda tehnologije i goriva iz biomase, poput peleta, kao i domaće zakonodavstvo i propisi Evropske unije u vezi sa biomasom.

Teorijski deo obuke za instalatere toplotnih pumpi treba da sadrži pregled tržišta toplotnih pumpi i da obuhvati sledeće teme: geotermalne izvore i temperaturu geotermalnih izvora različitih regiona, identifikaciju zemljišta i stena za termalnu provodljivost, propise o korišćenju geotermalnih izvora, mogućnost korišćenja toplotnih pumpi u zgradama i utvrđivanje najpogodnijeg tipa toplotnih pumpi, poznavanje tehničkih zahteva, bezbednost, filtriranje vazduha, priključenje na izvore toplote i raspored i povezivanje elemenata u sistem. Obuka treba da obezbedi dobro poznavanje evropskih standarda za toplotne pumpe i relevantno domaće zakonodavstvo i propise Evropske unije.

Instalater treba da pokaže sledeće ključne kompetencije:

1) osnovno razumevanje fizičkih principa i principa funkcionisanja toplotnih pumpi, uključujući i karakteristike ciklusa toplotnih pumpi: vezu između niskih temperatura i apsorpcije toplote, visokih temperatura izvora toplote, i efikasnosti sistema, određivanja koeficijenta učinka (cop) i prosečni godišnji koeficijent učinka (spf);

2) poznavanje delova toplotne pumpe i njihovu funkciju u radnom ciklusu toplotne pumpe, koji uključuju kompresor, ekspanzioni ventil, isparivač, kondenzator, prateću instalacionu opremu, fluide za podmazivanje, rashladne fluide i mogućnosti zagrevanja, dogrevanja i hlađenja toplotnim pumpama;

3) sposobnost da izabere i odredi dimenzije komponenti instalacije, samo u uobičajenim slučajevima, uključujući i određivanje tipičnih vrednosti toplotnog opterećenja različitih tipova zgrada za grejanje i proizvodnju tople vode na bazi potrošnje, određivanje kapaciteta toplotne pumpe na bazi toplotnog opterećenja za grejanje i proizvodnju tople vode, na bazi toplotno akumulacionih svojstava zgrade (inerciona svojstva) i prema konceptu neprekidnog snabdevanja; određivanje zapremine rezervoara za skladištenje toplote i njegovo povezivanje sa drugim sistemom grejanja.

Teoretski deo obuke za instalatera fotonaponskih i solarnih termalnih postrojenja treba da pruži pregled položaja proizvoda na tržištu i uporedivost po troškovima i po isplativosti i da obuhvati sledeće teme: ekološke aspekte, komponente, karakteristike i proračun solarnog sistema, pravilan izbor tipa sistema i proračun komponenti, određivanje potreba za toplotom, zaštitu od požara, mere podsticaja, kao i elemente projektovanja, izvođenja radova i održavanja fotonaponskih i solarnih termalnih postrojenja. Obuka treba da obezbedi dobro poznavanje svih evropskih standarda tehnologije i s njima u vezi domaće zakonodavstvo i propise Evropske unije.

Instalater treba da pokaže sledeće ključne kompetencije:

1) sposobnost da bezbedno radi koristeći potrebne alate i opremu, sprovodeći pravila bezbednosti, poštujući standarde i identifikujući opasnosti iz domena vodovodnih, električnih instalacija i druge opasnosti u vezi sa solarnim termalnim postrojenjima;

2) sposobnost da identifikuje sisteme i njihove specifične komponente za aktivne i pasivne sisteme, uključujući čitanje sa tehničkog crteža i da odredi položaj komponenti u rasporedu elemenata u sistemu i njihovu konfiguraciju;

3) sposobnost da odredi neophodni prostor za instalaciju, orijentaciju i nagib za fotonaponska i solarna termalna postrojenja, uzimajući u obzir senku, pristup sunčevom zračenju, integritet sistema, adekvatnost instalacije za zgrade ili klimu i odredi adekvatnu metodu postavljanja na različite tipove krovova i usklađenost potrebne opreme za instalaciju;

4) za fotonaponske postrojenja naročito, sposobnost prilagođavanja električnih instalacija zahtevima odgovarajućih SRPS standarda i drugim podzakonskim aktima, uključujući i da odredi nominalne struje u sistemu, izbor odgovarajućih preseka provodnika za svako električno kolo i sposobnost da odredi dimenzije i pozicije ostalih komponentata i podsistema koji su predviđeni za ugradnju.

Pružalac obuke instalatera

Član 365z

Pružalac može biti proizvođač opreme ili sistema, obrazovna ustanova, institut, udruženje i drugo pravno lice koje ispunjava uslove koji se odnose na kadrovsku osposobljenost, tehničku opremljenost (tehničke uređaje, uključujući i laboratorijsku i drugu odgovarajuću opremu koja omogućuje praktičnu nastavu) i prostor u kome se obavlja obuka.

Ministar bliže propisuje uslove iz stava 1. ovog člana, dokazuje, način izdavanja ovlašćenja, produženje i ukidanje ovlašćenja pružaocu obuke instalatera, sadržinu i način dostavljanja godišnjeg izveštaja, dovoljan broj zainteresovanih polaznika za sprovođenje obuke na mesečnom nivou.

Ministarstvo izdaje ovlašćenje pružaocu obuke instalatera na predlog komisije koju obrazuje ministar.

Izdavanje ovlašćenja pružaocu obuke instalatera vrši se u upravnom postupku, u skladu sa uslovima propisanim ovim zakonom i podzakonskim aktima donetim na osnovu ovog zakona.

Ovlašćenje se izdaje na pet godina, sa mogućnošću produženja za narednih pet godina.

Pružalac obuke instalatera podnosi komisiji iz stava 3. ovog člana, u toku postupka izdavanja ovlašćenja, detaljan program obuke po vrstama postrojenja, koji obuhvata teoretski i praktični deo, način sprovođenja obuke, smernice za

organizaciju povremenih kratkih kurseva za sertifikovane instalatere u cilju upoznavanja sa novim tehnologijama, dodatnu obuku (za specifičnu opremu ili novu tehnologiju), sa predlogom trajanja i troškova obuke, kao i detaljan program obuke za produženje sertifikata.

Pružalac obuke instalatera dužan je da pripremi i sprovede obuku za sertifikaciju instalatera najmanje jednom mesečno, pod uslovom da se prijavi dovoljan broj zainteresovanih polaznika.

Pružalac obuke instalatera podnosi komisiji iz stava 3. ovog člana godišnji izveštaj o sprovođenju obuke, najkasnije do 1. marta za prethodnu kalendarsku godinu.

Ispit za instalatera

Član 365i

Ministar rešenjem obrazuje komisiju koja organizuje ispite i izdaje potvrde o uspešno položenom ispitu, na osnovu koga se sertifikuje instalater.

Ministarstvo bliže propisuje sadržaj potvrde o položenom ispitu, sadržaj sertifikata i uslove produženje i oduzimanje sertifikata.

Ministar propisuje uslove za izbor članova i način rada komisije iz stava 1. ovog člana, kao i komisije iz člana 365z stav 3. ovog zakona.

Registri

Član 365j

Ministarstvo vodi registar pružalaca obuke instalatera sa sledećim podacima: naziv pružaoca obuke instalatera, sedište, kontakt-podaci sa elektronskom adresom, datum i broj izdavanja rešenja kojim se isti ovlašćuje za sprovođenje obuke i rok važenja rešenja, kao i vrstu obuke koju pružalac obuke pruža.

Rešenje iz stava 1. ovog člana objavljuje se na internet stranici ministarstva.

Ministarstvo vodi registre sertifikovanih instalatera po pojedinim vrstama postrojenja u elektronskom obliku, sa sledećim podacima: lično ime, jedinstven matični broj građana, adresa prebivališta, kontakt podaci sa elektronskom adresom, broj sertifikata, datum izdavanja i datum isteka važnosti sertifikata, od kojih se na internet stranici ministarstva objavljuju: lično ime, broj i datum sertifikata i kontakt podaci sa elektronskom adresom.

Nadzor nad radom i ukidanje ovlašćenja pružaocu obuke instalatera

Član 365k

Nadzor nad radom pružaoca obuke instalatera sprovodi ministarstvo, preko komisije iz člana 365z ovog zakona.

Pružalac obuke instalatera dužan je da u svakom trenutku ispunjava uslove na osnovu kojih je stekao ovlašćenje.

Ministarstvo rešenjem ukida, na predlog komisije iz člana 365z ovog zakona, ovlašćenje pružaocu obuke instalatera u slučaju da isti prestane sa radom duže od godinu dana ili prestane da ispunjava uslove za sprovođenje obuke propisane ovim zakonom i podzakonskim aktima donetim na osnovu ovog zakona.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba Vladi, u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Pružalac obuke instalatera će biti izbrisan iz registra pružalaca obuka instalatera na osnovu konačnog rešenja iz stava 3. ovog člana.

Izdavanje i produženje sertifikata

Član 365l

Ministarstvo izdaje sertifikat za obavljanje poslova instalatera na određenoj vrsti postrojenja koje koristi obnovljive izvore energije, licu koje:

- 1) podnese zahtev za izdavanje sertifikata i priloži potvrdu o položenom stručnom ispitu za instalatera na određenoj vrsti opreme i postrojenja;
- 2) uplati republičku administrativnu taksu.

Sertifikat se izdaje u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva.

Rok važnosti sertifikata instalatera je četiri godine i može se obnoviti na isti rok važenja, na način i pod uslovima iz ovog zakona i podzakonskih akata donetih na osnovu njega.

Ukidanje sertifikata

Član 365lj

Ministarstvo će rešenjem ukinuti sertifikat ako se utvrdi da je sertifikat izdat na osnovu netačnih podataka, da instalater ne obavlja poslove zakonito i stručno, ne pohađa propisane seminare i ne usavršava se u skladu sa ovim zakonom, ili ako bude pravosnažno osuđen za krivično delo u vezi sa obavljanjem poslova za koje mu je izdat sertifikat.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba Vladi, u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Na osnovu konačnog rešenja iz stava 1. ovog člana, instalater će biti izbrisan iz registra sertifikovanih instalatera.

Obaveze sertifikovanog instalatera

Član 365m

Sertifikovani instalater je dužan da trajno ispunjava propisane uslove za izdavanje sertifikata.

Sertifikovani instalater je odgovoran za poštovanje tehničkih propisa i standarda i stručnost u izvođenju radova za koji je sertifikovan.

Sertifikovani instalater je dužan da se stručno usavršava i pohađa kratke seminare za stručno usavršavanje jednom godišnje u trajanju od minimalno osam sati, koje organizuje pružalac obuke instalatera.

Produženje važnosti sertifikata

Član 365n

Sertifikat se može produžiti najranije šest meseci pre isteka roka i najkasnije šest meseci nakon isteka roka.

Sertifikovani instalater koji želi da mu bude produžen sertifikat, a prošlo je više od šest meseci od isteka roka važnosti sertifikata, mora da završi obuku za produženje važnosti sertifikata kod ovlašćenog pružaoca obuke, prema programu obuke za produženje sertifikata, položi stručni ispit za produženje sertifikata i, sa potvrdom o položenom stručnom ispitu, podnese zahtev za produženje sertifikata.”.

Član 116.

U članu 372. posle stava 1. dodaje se stav 2. koji glasi:

„Pored nadzora iz stava 1. ovog člana inspekcijski nadzor obuhvata nadzor nad sprovođenjem zakona i drugih propisa koji se odnose na rokove i izvršenje

obaveza energetskih subjekata u vezi sa izradom studija, izdavanjem uslova i obezbeđivanja i ostale dokumentacije koja proizilazi iz ovog zakona i koja je neophodna za priključenje objekata.”.

Član 117.

U članu 378. posle reči: „toplotne energije.” tačka na kraju rečenice zamenjuje se zapetom i dodaju se reči: „kao energetske delatnosti.”

Član 118.

U članu 380. stav 1. tačka 6) tačka na kraju rečenice zamenjuje se tačkom i zapetom i dodaje se tačka 7), koja glasi:

„7) da li izvođenje radova na malim kotlovima i pećima na biomasu, toplotnim pumpama, fotonaponskim postrojenjima, solarnim termalnim postrojenjima i plitkim geotermalnim sistemima vrše instalateri koji su sertifikovani u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima donetim na osnovu ovog zakona.”.

Član 119.

U članu 389. stav 1. tačka 1) brišu se reči:

„u članu 94. stav 3. tač. 1), 2), 3), 6), 7) i 10) , član 109. stav 1. tač. 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 12), 13), 16), 17), 18), 19), 21), 23), 24), 25), 26), 27), 28), 34), 35), 36), 39) i 45), član 136. stav 1. tač. 1), 2), 3), 4), 6), 8), 9), 10), 11), 14), 15), 16), 18), 19), 21), 22), 23), 24), 25), 26), 27), 28), 29), 30), 31) i 39), član 153. stav 1. tač. 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13) i 14), član 182. stav 1. tač. 1), 2) i 3) i član 195. stav 1. tač. 1), 4), 15) i 16);”

Posle reči: „član 276. stav 1. tač. 1) - 16),” dodaju se reči: „član 281. stav 9,”.

Brišu se tač. 3), 5) i 13).

U tački 15) reči: „335. i 336.” zamenjuju se rečima: „272a, 335, 336 i 367”.

Član 120.

U članu 390. stav 1. tačka 1) brišu se reči:

„u članu 94. stav 3. tačka 13), član 109. stav 1. tač. 14), 22), 29), 43), 44) i 46), član 136. stav 1. tač. 5), 12), 13), 36), 38) i 40), član 153. stav 1. tačka 15) i član 195. stav 1. tač. 2), 3), 5), 6), 7), 8), 9), 10) i 14),

U tački 2) brišu se reči:

„član 109. stav 1. tač. 33), 40), 41) i 42), član 113. stav 4, član 115. stav 2, član 132. st. 7. i 10, član 136. stav 1. tač. 20), 32), 33) i 34), član 184. stav 1. i član 195. stav 1. tač. 12) i 13)”

U tački 4) brišu se reči: „132. i”

U tački 9) brišu se reči: „član 160. stav 1,”

Tačka 12) briše se.

U tački 14) brišu se reči: „član 197. stav 1. i”

U tački 15) brišu se reči: „član 204. stav 1. tačka 2) i”

U tački 16) tačka zapeta zamenjuju se tačkom.

Posle tačke 16) dodaje se tač. 17) koji glasi:

„17) ako operator prenosnog sistema ne obavesti u roku do godinu dana od dana stavljanja pod napon elektroenergetskog voda na zakonom propisan način vlasnika preko čije nepokretnosti prelazi elektroenergetski vod.”

Član 121.

U članu 391. stav 1. tačka 2a) briše se.

U tački 5) reči: „članom 169. stav 3. i članom 292. stav 2.” zamenjuju se rečima: „članom 169. stav 3, članom 272a, članom 292. stav 2. i članom 367.”.

U tački 8) brišu se reči: „član 197. stav 1. i”

U tački 11) brišu se reči: „član 204. stav 1. tačka 2) i”

Posle tačke 12) dodaje se tačka 12a) koja glasi:

„12a) instalateri iz člana 365g izvode radove na malim kotlovima i pećima na biomasu, toplotnim pumpama, fotonaponskim postrojenjima, solarnim termalnim postrojenjima i plitkim geotermalnim sistemima a nisu sertifikovani u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima donetim na osnovu ovog zakona;”.

U stavu 2. briše se tačka 3).

U tački 7) brišu se reči: „član 197. stav 1. i”

U tački 11) brišu se reči: „član 204. stav 1. tačka 2) i”

U tački 13) brišu se reči: „član 132. stav 7. i”, a tačka zapeta se zamenjuje tačkom”.

Posle tačke 13) dodaje se tačka 13a) koja glasi:

„13a) instalateri iz člana 365g izvode radove na malim kotlovima i pećima na biomasu, toplotnim pumpama, fotonaponskim postrojenjima, solarnim termalnim postrojenjima i plitkim geotermalnim sistemima a nisu sertifikovani u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima donetim na osnovu ovog zakona;”.

U stavu 3. brišu se reči: „132. i”

Član 122.

Posle člana 391. dodaje se naziv člana i član 391a koji glasi:

”Novčane kazne koje izriče Agencija

Član 391a

Novčanom kaznom u skladu sa članom 59a kazniće se:

- 1) energetski subjekt koji ne razdvoji račune u skladu sa članom 18. ovog zakona;
- 2) lice koje obavlja energetska delatnost bez licence u skladu sa članom 19. ovog zakona;
- 3) proizvođač koji ne ispunjava obaveze iz člana 94. stav 3. tač. 1), 2), 3), 6) 7), 10), 12a, 13);
- 4) učesnik na tržištu ako postupa suprotno pravilima o sprečavanju zloupotreba na tržištu električne energije i prirodnog gasa iz člana 51. stav 1. tačka 2a ovog zakona;
- 5) operator sistema ako ne ispunjava dužnosti utvrđene članom 109. ovog zakona;
- 6) operator prenosnog sistema ako ne nabavi mehanizme za obezbeđenje kapaciteta u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima u smislu člana 112b stav 8. i člana 112v ovog zakona;

7) operator prenosnog sistema ako ne izmeni i ne dopuni desetogodišnji plan razvoja po zahtevu Agencije, odnosno ne postupa po preporukama agenije u smislu člana 113 st. 4. i 6. ovog zakona;

8) operator prenosnog sistema ako ne realizuje investiciju po zahtevu Agencije u skladu sa članom 114. ovog zakona;

9) operator prenosnog sistema ako ne dostavi plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema u skladu sa članom 115. ovog zakona;

10) operator prenosnog sistema ako ne ispunjava dužnosti u postupku priključenja u skladu sa članom 117, 118, 119. ovog zakona;

11) operator sistema ako ne ispunjava dužnosti iz člana 120. ovog zakona;

12) operator prenosnog sistema ako ne saraduje sa regionalnim koordinacionim centrima u skladu sa čl. 126a i 126b ovog zakona;

13) operator distributivnog sistema i odgovorno lice ako ne ispunjavaju obaveze u vezi sa programom usklađenosti iz člana 132. ovog zakona;

14) vertikalno integrisano preduzeće u čijem sastavu je operator distributivnog sistema ako postupa suprotno članu 133. ovog zakona

15) operator distributivnog sistema ako ne ispunjava dužnosti iz člana 136. ovog zakona

16) operator distributivnog sistema ako ne ispunjava dužnosti u vezi sa uslugama fleksibilnosti u distributivnom sistemu u skladu sa članom 137a ovog zakona;

17) operator sistema ako ne nabavlja nefrekventne pomoćne usluga uskladu sa članom 137b ovog zakona;

18) operator distributivnog sistema ako ne ispunjava dužnosti u vezi sa naprednim mernim sistemima u skladu sa članom 138. ovog zakona;

19) operator distributivnog sistema koji ne ispunjava dužnosti u vezi sa naprednim i konvecionalnim brojiлом u skladu sa čl. 138a i 138b ovog zakona;

20) operator distributivnog sistema ako ne postupa u postupku priključenja u skladu sa čl. 140-141b;

21) operator distributivnog sistema ako ne ispunjava dužnosti u vezi sa integracijom elektromobilnosti u elektroenergetsku mrežu u skladu sa članom 146a;

22) operator zatvorenog distributivnog sistema ako ne ispunjava dužnosti iz čl. 153. i 156 ovog zakona;

23) operator sistema ako ne omogući pristup sistemu i postupa suprotno čl. 159-160a ovog zakona;

24) operator sistema ako ne ispunjava dužnosti u vezi sa redišpečingom u skladu sa čl. 160b i 160v ovog zakona;

25) operator prenosnog sistema ako ne ispunjava dužnosti u vezi sa postupkom izmene zone trgovanja iz člana 164a ovog zakona;

26) operator prenosnog sistema ako ne ispunjava dužnosti u vezi sa raspodelom kapaciteta i upravljanja zagušenjima u skladu sa čl. 165-165v. ovog zakona i aktom iz člana 93a stav 2. tačka 3) ovog zakona;

27) Nemo ako ne omogući trgovinu električnom energijom u skladu sa članom 168v ovog zakona;

28) operator prenosnog sistema ako ne ispuni dužnosti u vezi sa izdavanjem dugoročnih prava na korišćenje prenosnog kapaciteta između zona trgovanja u skladu sa članom 168g ovog zakona;

29) Nemo i operator prenosnog sistema ako u vezi sa tehničkim ograničenjem za formiranje ponuda na organizovanom tržištu električne energije ne postupe u skladu sa članom 168d ovog zakona;

30) operator prenosnog sistema ako ne utvrdi vrednost neisporučene električne energije u skladu sa članom 168đ ovog zakona;

31) učesnik na tržištu koji nema uređenu balansnu odgovornost u skladu sa članom 171. ovog zakona;

32) operator prenosnog sistema ako ne primenjuje pravila u vezi sa balansnim tržištem električne energije u skladu sa čl. 173a i 173b ovog zakona;

33) operator tržišta električne energije ako ne postupa u skladu sa članom 182. ovog zakona;

34) Nemo ako ne ispunjava dužnosti iz člana 183b ovog zakona;

35) operator prenosnog sistema ako ne ispunjava dužnosti iz člana 183e ovog zakona;

36) operator prenosnog sistema ako ne primenjuju odredbe, uslove i metodologije uz skladu sa članom 183j ovog zakona;

37) operator sistema i Nemo ako ne primenjuju odluke ACER u skladu sa članom 183z ovog zakona;

38) snabdevač i snabdevač na veliko ako ne čuvaju evidencije u skladu sa članom 184. ovog zakona;

39) operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema, operator tržišta, snabdevač i snabdevač ako ne sprovode zaštitu komercijalno osetljivih podataka u skladu sa članom 185. ovog zakona;

40) snabdevač ako ne ispunjava dužnosti iz člana 195. ovog zakona;

41) snabdevač ako ne obezbedi uvid u podatke o udelu svih vrsta izvora energije u prodatoj električnoj energiji u skladu sa članom 196. ovog zakona;

42) snabdevač i agregator ako ne poštuju pravila o promeni snabdevača i agregatora u skladu sa članom 197. ovog zakona;

43) snabdevač ako ne dostavi podatke Agenciji za izradu aplikacije iz člana 197b;

44) operator sistema ako neosnovano utvrdi neovlašćenu potrošnju suprotno članu 199. ovog zakona i pravilima o radu;

45) operator sistema ako neosnovano obustavi isporuku, odnosno preuzimanje električne energije suprotno članu 201. ovog zakona;

46) snabdevač i operator distributivnog sistema ako ne postupaju u skladu sa članom 202. ovog zakona;

47) operator sistema ako neosnovano isključi objekat korisnika sistema suprotno članu 204. ovog zakona;

48) operator sistema ako neosnovano ograniči isporuku električne energije suprotno članu 206. ovog zakona;

49) operator sistema ako ne otkloni smetnje u isporuci električne energije u skladu sa članom 208. ovog zakona;

- 50) operatori sistema ako postupaju suprotno članu 210b ovog zakona;
- 51) snabdevač koji izloži kupca neopravdanim plaćanjima, kaznama i drugim neopravdanim ograničenjima u skladu sa članom 210v ovog zakona;
- 52) operator sistema ako postupuje suprotno članu 210d ovog zakona;
- 53) operator distributivnog sistema i snabdevač ako ne postupaju u skladu sa članom 210e ovog zakona.

Član 123.

Odobrenja za priključenje na prenosni sistem koja su izdata do dana stupanja na snagu ovog zakona, važe do isteka roka na koji su izdata i mogu se na zahtev imaoca odobrenja produžiti jednom za dve godine, izuzev u slučaju elektrana koje su u sistemu podsticaja stečenih u periodu od 30. aprila 2021. godine do dana stupanja na snagu ovog zakona, za koje odobrenje za priključenje važi po propisima koji su važili u trenutku sticanja prava na podsticajne mere.

Imaocu odobrenja za priključenje produžiće se rok važenja odobrenja za priključenje do izdavanja akta o trajnom priključenju, ukoliko je u roku važenja odobrenja za priključenje pribavio odobrenje za privremeno priključenje objekta za koji je odobren probni rad.

Zaključeni ugovori u postupku priključenja sa operatorom prenosnog sistema i studija priključenja prestaju da važe ako se odobrenje za priključenja izdato pre stupanja na snagu ovog zakona ne produži za dve godine, odnosno do izdavanja akta o trajnom priključenju, ili ako je prestalo iz nekog drugog razloga.

Podnosioci koji su zahtev za izradu studije priključenja podneli pre 30. aprila 2021. godine i nisu pribavili odobrenje za priključenje do dana stupanja na snagu ovog zakona, dužni su da pribave odobrenje za priključenje u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona odnosno od dana uručenja studije priključenja u slučaju da studija priključenja nije izdata do dana stupanja na snagu ovog zakona, nakon čega odobrenje važi tri godine i može se produžiti jednom i najviše za dve godine ukoliko je imalac odobrenja pre isteka odobrenja pribavio potvrdu o završetku temelja objekta koji se priključuje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja.

Podnosioci koji su zahtev za izradu studije priključenja podneli pre 30. aprila 2021. godine a koji su stekli pravo na podsticaje u skladu sa zakonom kojim se uređuje korišćenje obnovljivih izvora energije, odobrenje za priključenje važi do isteka roka koji se odnosi na trajanje i produženje statusa privremenog povlašćenog proizvođača.

Zaključeni ugovori u postupku priključenja sa operatorom prenosnog sistema i studija priključenja prestaju da važe ako podnosilac zahteva podnetog pre 30. aprila 2021. godine ne pribavi odobrenje za priključenje u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Mišljenja o mogućnostima priključenja objekta na sistem koje je izdao operator distributivnog sistema na osnovu zahteva podnetog do dana stupanja na snagu ovog zakona važe do isteka roka na koji su izdata i ne mogu se produžiti.

Operator distributivnog sistema u studiji priključenja koja se radi za potrebe izdavanja uslova za projektovanje i priključenje ne uzima u obzir podnete zahteve za izdavanje mišljenja za priključenje, kao ni izdata mišljenja za priključenja.

Operator distributivnog sistema je dužan da odredi u odobrenju za priključenje elektrana na varijabilne obnovljive izvore koje su započele postupak priključenja po propisima do dana stupanja na snagu ovog zakona, privremena

ograničenja iz člana 141. stav 3. ovog zakona, ako utvrdi da bi priključenjem elektrane za koju je podnet zahtev, aktivna snaga koju bi predao u prenosni sistem iz transformatorske stanice, preko koje je deo distributivnog sistema na koji se elektrana priključuje povezan na prenosni sistem, bila veća od 16 MW.

Prilikom proračuna aktivne snage iz stava 9. ovog člana koja se predaje iz distributivnog sistema u prenosni sistem iz jedne transformatorske stanice, operator distributivnog sistema uzima u obzir priključene elektrane i važeća odobrenja za priključenja za elektrane koja su izdata do dana podnošenja zahteva za izdavanje odobrenja za priključenje iz stava 9. ovog člana.

Uslovi za projektovanje i priključenje koje je izdao operator distributivnog sistema na osnovu zahteva podnetog do stupanja na snagu ovog zakona važe do isteka roka na koji su izdata i ne mogu se produžiti.

Ukoliko imalac uslova za projektovanje i priključenje ima lokacijske uslove uslovi za projektovanje i priključenje važe u roku važenja lokacijskih uslova.

Operator distributivnog sistema je dužan da se do 1. jula 2026. godine tehnički osposobi da proračuna privremena ograničenja snage i njihovo trajanje u smislu člana 66. ovog zakona, a koji se odnosi na član 141. stav 3. Zakona o energetici („Službeni glasnik RS”, br. 145/14 i 95/18-dr. zakon, 40/21, 35/23-dr. zakon i 62/23 – u daljem tekstu: Zakon).

Ako u periodu do 1. jula 2026. godine operator distributivnog sistema utvrdi, u toku izrade studije priključenja za elektranu, da bi u slučaju njenog priključenja morao da ukupnu aktivnu snagu iz distributivnog sistema preda u prenosni sistem u iznosu većem od onog propisanog zakonom kojim se uređuje korišćenje obnovljivih izvora energije, operator distributivnog sistema određuje privremeno ograničenja snage koje na godišnjem nivou ne prelazi 5% godišnje vrednosti proizvodnje elektrane.

Podnosioci zahteva koji su zahtev za izradu studije priključenja podneli pre 30. aprila 2021. godine, a kojima je operator prenosnog sistema utvrdio operativna ograničenja, imaju pravo na finansijsku nadoknadu koju je operator prenosnog sistema dužan da plati prilikom sprovođenja ograničenja shodnom primenom odredbi ovog zakona kojim se uređuje redišpečing.

Revizija Studija priključenja iz člana 118. stav 10. ovog zakona primenjivaće se nakon što se izvrši usklađivanje propisa iz člana 214. ovog zakona.

Revizija Studije priključenja iz člana 118. st. 12. i 13. ovog zakona po zahtevu imaoca Studije priključenja, odnosno po zahtevu podnosioca zahteva sprovodiće se shodno propisima koji uređuju oblast energetike do usklađivanja propisa iz člana 214. ovog zakona.

Član 124.

Na objektima na kojima merni uređaji, merno razvodni ormani, priključni vodovi, instalacije i oprema u merno razvodnom ormanu priključaka koji čine tehničko-tehnološku celinu u funkciji merenja utrošene električne energije upotrebom mernih uređaja, nisu do dana stupanja na snagu ovog zakona prešli u svojinu operatora distributivnog sistema u skladu sa ovim zakonom, prelaze kao tehničko-tehnološka celina u svojinu operatora distributivnog sistema nakon ugradnje novih mernih uređaja koji će se ugraditi nakon sprovedenih radova na zameni ove opreme koji su finansirani od strane operatora distributivnog sistema.

Član 125.

Operator prenosnog sistema, u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, zaključiće ugovor o prenosu prava svojine na objektima

prenosne elektroenergetske mreže koji se nalaze na teritoriji Republike Srbije koji su u svojinu susednog operatora prenosnog sistema.

Energetski subjekt koji ima licencu za obavljanje delatnosti javnog snabdevanja električnom energijom na dan stupanja na snagu ovog zakona, po isteku važenja ove licence nastavlja da snabdeva domaćinstva, male kupce i tradicionalne crkve i verske zajednice definisane zakonom kojim se uređuje pravni položaj crkava i verskih zajednica, po osnovu licence za snabdevanje električnom energijom, po regulisanim cenama, kao i da ostvaruje druga prava i izvršava obaveze u skladu sa ovim zakonom, sa pravima i obavezama garantovanog snabdevača, do imenovanja garantovanog snabdevača u skladu sa članom 190. ovog zakona.

Član 126.

Ministarstvo će pripremiti kriterijume iz člana 6. ovog zakona koji se odnosi na član 9a ovog zakona u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ministarstvo će akt iz člana 9. ovog zakona koji se odnosi na član 11d stav 4. i član 43. koji se odnosi na član 93a stav 2. tačka 3), doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ministarstvo će propise iz člana 27. stav 8. ovog zakona, člana 34. stav 2. ovog zakona, člana 43. koji se odnosi na član 93a stav 2. tač. 1), 2), 4) i 5) ovog zakona i člana 104. koji se odnosi na član 214. ovog zakona uskladiti sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Propis iz člana 24. ovog zakona koji se odnosi na član 37a stav 2. ovog zakona doneće se do 30. juna 2025. godine.

Ministarstvo će propisati način, sadržaj, rokove za dostavljanje podataka iz člana 109. ovog zakona koji se odnosi na član 272a. stav 2. ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ministarstvo će propisati uslove iz člana 115. ovog zakona koji se odnosi na član 365e stav 3, član 365z stav 2. i sadržaj potvrde iz člana 365i ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator prenosnog sistema će propise iz člana 54. st. 1. i 3. ovog zakona koji se odnose na pravila iz člana 116. stav 2, član 117. i 175. stav 2. ovog zakona, uskladiti sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator distributivnog sistema će propis iz člana 139. stav 2. ovog zakona uskladiti sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Agencija će propis iz člana 92. koji se odnosi na član 197. ovog zakona uskladiti sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator distributivnog sistema će propis iz člana 67. ovog zakona koji se odnosi na član 141b. doneti u roku od šest meseci od stupanja na snagu zakona.

Agencija će aplikaciju za poređenje cena iz člana 93. ovog zakona koji se odnosi na član 197b izraditi u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Odredba člana 92. ovog zakona koja se odnosi na član 197. - trajanje postupka promene snabdevača primenjivaće se do 1. januara 2026. godine a nakon toga postupak promene će trajati 24 časa.

Ministarstvo će u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice Sekretarijatu Energetske zajednice dostaviti izveštaj iz člana 41. ovog zakona koji se odnosi na član 89. najkasnije do 1. januara 2025. godine i do 1. januara 2028. godine.

Ministarstvo će sprovesti postupak javnog tendera za izbor garantovanog snabdevača u skladu sa članom 191. Zakona o energetici („Službeni glasnik RS” , br. 145/14 i 95/18-dr. zakon, 40/21, 35/23-dr. zakon i 62/23), najkasnije u roku od šest meseci od saznanja da je prestala potreba za regulacijom cena.

Član 127.

Odredba člana 13. ovog zakona koja se odnosi na član 19. - izdavanje licence za obavljanje energetske delatnosti snabdevanje električnom energijom na zahtev stranog pravnog lica koje je registrovano i koje obavlja ovu delatnost u ugovornoj strani Energetske zajednice, primenjivaće se od 31. decembra 2028. godine.

Član 80. ovog zakona koji se odnosi na član 173b stav 9. primenjivaće se od 1. januara 2026. godine.

Ministarstvo će u skladu sa članom 80. ovog zakona koji se odnosi na član 173b stav 10. obavestiti Sekretarijat Energetske zajednice i Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice do 1. januara 2028. godine o udelu balansnog ukupnog kapaciteta koji je zakupljen po osnovu ugovora koji traju duže od jednog dana.

Odredbe člana 113. ovog zakona koji se odnose član 345. st. 3. i 4. stupaju na snagu 31. decembra 2024. godine.

Odredbe člana 115. ovog zakona primenjuju se istekom roka od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 128.

Operator tržišta električne energije koji je određen za nominovanog operator tržišta električne energije, zadržava status do 16. juna 2028. godine.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, kada već postoji imenovan Nemo za pružanje usluge trgovanja na tržištu za dan unapred i unutar dnevnog tržištu, isključuje se određivanje više od jednog Nemo.

Ministarstvo je dužno, u slučaju iz st. 1. i 2. ovog člana, da obavesti Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice u roku od 2 meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona i može da odbije imenovanje više od jednog Nemo po zoni trgovanja.

Odredba člana 84. ovog zakona koja se odnosi na član 183d stav 1. ovog zakona primenjuje se od 17. juna 2028. godine.

Član 129.

Strana pravna lica i drugi subjekti koji koriste transportni sistem za prirodni gas isključivo za potrebe tranzita dužna su da pribave licencu za snabdevanje na veliko prirodnim gasom najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Subjekti koji se bave proizvodnjom vodonika pribaviće licencu za obavljanje energetske delatnosti proizvodnja vodonika u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 130.

Vlasnici mreža za distribuciju prirodnog gasa koje su izgrađene do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koje nisu upisane u katastar infrastrukture, dužni su da upis istih izvrše u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Postupci za izbor kandidata za članove Saveta Agencije, odnosno postupci za izbor članova Saveta Agencije koji do početka primene ovog zakona nisu okončani, okončaće se prema odredbama ovog zakona.

Član 131.

Odredba člana 102. ovog zakona koja se odnosi na član 210g stav 3. primenjuje se od 1. januara 2026. godine na krajnje kupce koji steknu status kupca-proizvođača u kategoriji domaćinstvo na način da zaključuju ugovor o potpunom snabdevanju sa neto obračunom.

Neto merenje utvrđeno Zakonom o korišćenju obnovljivih izvora energije („Službeni glasnik RS”, br. 40/21 i 35/23) primenjivaće se najkasnije do 31. decembra 2026. godine.

Za kupce-proizvođače sa neto merenjem, koji taj status steknu za proizvodni objekat za koji su podneli zahtev za prilagođavanje mernog mesta do 31. decembra 2026. godine, odredba stava 2. ovog člana ne primenjuje se.

Do donošenja akta iz člana 214. ovog zakona, na postupak priključenja elektrana aktivnog kupca shodno se primenjuju propisi kojima se uređuje priključenje elektrana proizvođača električne energije.

Odredba člana 173b stav 7. ovog zakona koja se odnosi na izuzeće balansnog kapaciteta primenjuje se od 1. januara 2028. godine.

Član 132.

Danom stupanja na snagu ovog zakona, prestaje da važi odredba člana 46. Zakona o korišćenju obnovljivih izvora energije („Službeni glasnik RS”, br. 40/21 i 35/23).

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zabrani izgradnje nuklearnih elektrana u Saveznoj Republici Jugoslaviji („Službeni list SRJ”, broj 12/95 i „Službeni glasnik RS”, broj 85/05 - dr. zakon).

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi odredba člana 14. stav 2. Zakona o energetici („Službeni glasnik RS“ br. 57/11, 80/11-ispavka, 93/12 i 124/12).

Član 133.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.